

Αλεξάνδρειο Τεχνολογικό Εκπαιδευτικό Ίδρυμα Θεσσαλονίκης

Πτυχιακή εργασία

«Διαδικασίες ενοποίησης τμηματικών ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών σε ενιαία κεντρική Βιβλιοθήκη: Η περίπτωση της κεντρικής Βιβλιοθήκης θετικών επιστημών του Πανεπιστημίου Αθηνών»

Φοιτήτριες: Αναστασία Κόντη και Κατερίνα Καρύδα

Επιβλέπουσα καθηγήτρια: Ελίζα Μακρίδου

Σίνδος, 2008

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Το θέμα της πτυχιακής εργασίας αφορά τη συνένωση Βιβλιοθηκών των Τμημάτων των Θετικών Επιστημών του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών¹, σε μια Κεντρική Βιβλιοθήκη. Καταγράφεται μια σύντομη ιστορική αναδρομή του ΕΚΠΑ, καθώς και η λειτουργία και οι δραστηριότητες των Βιβλιοθηκών των Τμημάτων των Θετικών Επιστημών χωριστά. Ακολουθούν οι λόγοι που αποτελούν αναγκαία τη δημιουργία μιας Κεντρικής Βιβλιοθήκης σε ένα Εκπαιδευτικό Ίδρυμα, τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματά της.

Επιπλέον καθορίζονται τα κριτήρια επιλογής του εξωτερικού χώρου των Βιβλιοθηκών και παρουσιάζονται πρότυπα κτηρίων που θα μπορούσαν να λειτουργήσουν ως Βιβλιοθήκες. Επίσης, αναλύεται διεξοδικά ο χώρος που θα στεγάζει την Κεντρική Βιβλιοθήκη θετικών επιστημών του ΕΚΠΑ.

Εξετάζεται η σημερινή κατάσταση της αρχιτεκτονικής των Ελληνικών Βιβλιοθηκών και η σχετική χρηματοδότησή τους. Αναλύονται τα στάδια του προγραμματισμού που απαιτείται, ο οποίος αποτελεί και το βασικό στοιχείο πριν από το σχεδιασμό μιας Βιβλιοθήκης. Επίσης, αναλύονται οι παράγοντες που θα ληφθούν υπόψη στον προγραμματισμό για τις μελλοντικές ανάγκες της Βιβλιοθήκης. Ακόμα, αναφέρεται η συνδρομή των ελληνικών Βιβλιοθηκών στη διευκόλυνση και εξομάλυνση της ζωής των ΑΜΕΑ, καθώς και η πολιτική που θα ακολουθήσει η Κεντρική Βιβλιοθήκη Θετικών Επιστημών του ΕΚΠΑ σε αυτόν τον τομέα.

Ακολουθούν προτάσεις για την οργάνωση του εσωτερικού χώρου μιας Βιβλιοθήκης σε εθνικό επίπεδο. Αναφέρονται οι παράγοντες που επηρεάζουν την διάταξη του χώρου σε μια Βιβλιοθήκη, καθώς και οι σχέσεις μεταξύ των χώρων αυτών. Επίσης ορίζονται οι αρχές της IFLA και παρατίθενται τα πρότυπα χώρου για τις ελληνικές ακαδημαϊκές Βιβλιοθήκες και πώς οι φυσικές συνθήκες (φωτισμός, θερμοκρασία, υγρασία, αερισμός και θόρυβος), επηρεάζουν το σχεδιασμό του χώρου. Στο τέλος του κεφαλαίου, αναλύεται ο τρόπος με τον οποίο η Κεντρική Βιβλιοθήκη Θετικών Επιστημών του ΕΚΠΑ, εκμεταλλεύεται τις φυσικές συνθήκες.

¹ Στο εξής ο όρος Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, θα αναγράφεται ως «ΕΚΠΑ» για λόγους συντομίας.

Το επόμενο κεφάλαιο, αναφέρεται στην αισθητική των Ελληνικών Βιβλιοθηκών και στην αισθητική της Κεντρικής Βιβλιοθήκης Θετικών Επιστημών του ΕΚΠΑ.

Στη συνέχεια, καταγράφονται οι Τεχνικές Προδιαγραφές από την Τεχνική Υπηρεσία του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστήμιου Αθηνών, που αφορούν στην προμήθεια του εξοπλισμού των χώρων της Κεντρικής Βιβλιοθήκης, των Σχολών Θετικών Επιστημών του ΕΚΠΑ.

Ακολουθεί η ανάλυση του οργανωμένου δικτύου υπολογιστικών συστημάτων που έχει αναπτυχθεί για την υποστήριξη των ηλεκτρονικών υπηρεσιών της Κεντρικής Βιβλιοθήκης των Θετικών Επιστημών του ΕΚΠΑ.

Καταγράφονται σε γενικά πλαίσια οι συλλογές των τμηματικών Βιβλιοθηκών των Θετικών Επιστημών και η επεξεργασία που έχουν υποστεί για την καταλογογράφηση, την ταξινόμηση και την ταξιθέτησή τους.

Επίσης, δίνονται κάποιες προτάσεις για την ορθολογιστική λειτουργία της Βιβλιοθήκης, εφόσον δεν έχει καθιερωθεί ακόμη ο Εσωτερικός Κανονισμός Λειτουργίας της. Οι προτάσεις αυτές αφορούν το σπάνιο υλικό, το δανεισμό και το ωράριο λειτουργίας της Κεντρικής Βιβλιοθήκης Θετικών Επιστημών του ΕΚΠΑ.

Τέλος, αναλύεται η σημασία που έχουν οι δημόσιες σχέσεις σε μια ακαδημαϊκή Βιβλιοθήκη, καθώς και ο ρόλος του βιβλιοθηκονόμου σε αυτόν τον τομέα.

SUMMARY

This assignment concerns the joining of the departmental libraries of the School of Pure Sciences of the National and Kapodistrian University of Athens (NKUA) in one Central Library. A short historical retrospection of NKUA is presented, as well as the operation and activities of those departmental libraries, separately. The reasons that make necessary the creation of one Central Library in an Educational Institution and their advantages and disadvantages follow.

Moreover, the selection criteria of exterior spaces of libraries are determined and the models of buildings that could function as libraries are presented, too. Also, it is analyzed, at great length, the space where the Central Library of the Pure Sciences School of NKUA will be established. Furthermore, the current situation of library architecture in Greece and its respective funding are examined.

The required planning stages, which are considered as the basis before the library planning, are analyzed. Also, the factors that will be taken into account in planning for the future needs of the library are analyzed. Moreover, the contribution of Greek libraries to the facilitation of the life of disabled people is mentioned, as well as the policy that the Central Library of the School of Pure Sciences of NKUA will apply.

Proposals for the organisation of the inner space of libraries in a national level follow. The factors that influence the arrangement of library spaces are mentioned, as well as the relations between those spaces. Then, the principles of IFLA are defined and the Greek academic libraries space standards are mentioned. The way that the natural conditions (lighting, temperature, humidity, airing and noise), influence the planning of space follow. At the end of the chapter, it is analyzed the way with which the Central Library of the School of Pure Sciences of NKUA exploits natural conditions.

The next chapter deals with the aesthetics of Greek libraries and that of the Central Library of the School of Pure Sciences of NKUA particularly.

Afterwards, the technical specifications, released by the Technical Service of NKUA, that concern the equipment supply of the spaces of the School of Pure Sciences of NKUA Central Library are presented.

The analysis of the organised computer network system that has been developed for the support of the electronic services of the Central Library of the School of Pure Sciences of NKUA follows.

In general, the collections of the departmental libraries of the Pure Sciences School are presented, along with the respective cataloguing and classification process.

Also, certain proposals for the rational operation of the library are given, provided that the Internal Regulation of Operation has not been yet established. These proposals concern the rare material, lending procedure and schedule of the Central Library of the School of Pure Sciences of NKUA.

Finally, the importance of public relations in an academic library is analyzed, as well as the role of librarians in this sector.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Στο σημείο αυτό, θα θέλαμε να ευχαριστήσουμε θερμά, όσους συνέβαλαν στην ολοκλήρωση αυτής της προσπάθειας.

Κατ' αρχάς την Εργαστηριακή συνεργάτιδα του Α.Τ.Ε.Ι. Θεσσαλονίκης, Ε. Μακρίδου για την καθοδήγησή της σε όλα τα στάδια της εργασίας, τις συμβουλές και το χρόνο που διέθεσε για την περάτωσή της.

Την Αρχιονόμο – Βιβλιοθηκονόμο, μέλος Ε.Τ.Ε.Π. του τμήματος Γεωλογίας, Αι. Γκαρδιακού για το ενδιαφέρον της, τις πολύτιμες υποδείξεις και παρατηρήσεις της, οι οποίες αποδείχτηκαν ιδιαίτερα χρήσιμες κατά την πορεία της έρευνάς μας.

Τέλος, ευχαριστούμε τη Μηχανικό Διεύθυνσης Τεχνικών Υπηρεσιών του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών, Ευ. Γιαννοπούλου για τις συμβουλές και τα σχέδια της νέας ενιαίας Βιβλιοθήκης που μας προσέφερε.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΕΡΙΛΗΨΗ	2
SUMMARY	4
ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ	6
ΠΡΟΛΟΓΟΣ	12
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	13
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ	15
ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ	17
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1 ^ο : ΕΘΝΙΚΟ ΚΑΙ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ (Ε.Κ.Π.Α.)-ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΕΣ ΘΕΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ	
1.1. ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ ΕΘΝΙΚΟΥ ΚΑΙ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΚΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΑΘΗΝΩΝ (ΕΚΠΑ)	18
1.2. ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΕΣ ΘΕΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ	
1.1.1. ΤΜΗΜΑ ΓΕΩΛΟΓΙΑΣ	20
1.1.2. ΤΜΗΜΑ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗΣ & ΤΗΛΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	23
1.1.3. ΤΜΗΜΑ ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΩΝ	24
1.1.4. ΤΜΗΜΑ ΒΙΟΛΟΓΙΑΣ-ΧΗΜΕΙΑΣ-ΦΑΡΜΑΚΕΥΤΙΚΗΣ	24
1.1.5. ΤΜΗΜΑ ΦΥΣΙΚΗΣ	25

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο : ΕΝΙΑΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

2.1. Η ΑΝΑΓΚΗ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑΣ ΜΙΑΣ ΕΝΙΑΙΑΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ ΣΕ ΕΝΑ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΟ ΙΔΡΥΜΑ	27
---	----

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο : ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΣ ΧΩΡΟΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΩΝ

3.1. Η ΕΠΙΛΟΓΗ ΤΟΥ ΧΩΡΟΥ ΤΩΝ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΩΝ	30
--	----

3.2. Ο ΧΩΡΟΣ ΤΟΥ ΚΤΗΡΙΟΥ ΤΗΣ ΕΝΙΑΙΑΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ ΘΕΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΕΚΠΑ	32
---	----

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^ο : ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΩΝ

4.1. Η ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΥ	33
---------------------------------------	----

4.1.1. Η ΕΠΙΛΟΓΗ ΤΟΥ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΑ ΚΑΙ Η ΟΜΑΔΑ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ	33
---	----

4.1.2. ΓΡΑΠΤΗ ΑΝΑΦΟΡΑ ΓΙΑ ΤΟΝ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΑ	34
---	----

4.2. ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ ΓΙΑ ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΕΣ ΑΝΑΓΚΕΣ	35
--	----

4.3. ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ	37
--------------------	----

4.4. Η ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΩΝ	39
--	----

4.5. Η ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ ΤΟΥ ΚΤΗΡΙΟΥ ΤΗΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ ΘΕΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΕΚΠΑ	42
---	----

4.6. ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΕΣ ΚΑΙ ΑΤΟΜΑ ΜΕ ΕΙΔΙΚΕΣ ΑΝΑΓΚΕΣ (ΑΜΕΑ)	45
--	----

4.7. ΕΝΙΑΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΘΕΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΕΚΠΑ ΚΑΙ ΑΜΕΑ	46
---	----

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5^ο : ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΧΩΡΟΥ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΩΝ

5.1. ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΧΩΡΟΥ ΣΤΙΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΕΣ	48
--------------------------------------	----

5.2. Η ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΤΩΝ ΧΩΡΩΝ ΚΑΙ Η ΜΕΤΑΞΥ ΤΟΥΣ ΣΧΕΣΗ	49
---	----

5.3. ΦΥΣΙΚΕΣ ΣΥΝΘΗΚΕΣ	50
-----------------------	----

5.3.1. ΦΩΤΙΣΜΟΣ	50
5.3.2. ΘΕΡΜΟΚΡΑΣΙΑ, ΥΓΡΑΣΙΑ, ΑΕΡΙΣΜΟΣ	52
5.3.3. ΘΕΡΜΑΝΣΗ	53
5.3.4. ΘΟΡΥΒΟΣ	53
5.3.5. ΠΥΡΟΠΡΟΣΤΑΣΙΑ	54

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6^ο : ΑΙΣΘΗΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΩΝ

6.1. Η ΑΙΣΘΗΤΙΚΗ ΣΤΙΣ ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΕΣ	55
6.2. Η ΑΙΣΘΗΤΙΚΗ ΤΗΣ ΕΝΙΑΙΑΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ ΘΕΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΕΚΠΑ	56

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7^ο : ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΙΚΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΤΗΣ ΤΗΣ ΕΝΙΑΙΑΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ ΘΕΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΕΚΠΑ

7.1. ΔΙΚΤΥΑ ΚΑΙ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΩΝ ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΩΝ ΣΤΗΝ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ	57
7.1.1. ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΩΝ ΑΝΑΖΗΤΗΣΕΩΝ - ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΟΡΑΣ	58
7.1.2. ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΩΝ ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΩΝ	59
7.1.3. ΠΑΡΟΧΗ ΑΣΥΡΜΑΤΗΣ ΣΥΝΔΕΣΗΣ ΣΤΟ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ	59
7.1.4. ΚΕΝΤΡΙΚΟΙ ΕΞΥΠΗΡΕΤΗΤΕΣ	59

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8^ο : ΣΥΛΛΟΓΕΣ ΤΩΝ ΘΕΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

8.1. ΚΥΡΙΑ ΣΥΛΛΟΓΗ ΒΙΒΛΙΩΝ ΚΑΙ ΟΠΤΙΚΟΑΚΟΥΣΤΙΚΟΥ ΥΛΙΚΟΥ	60
8.2. ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΤΟΥ ΥΛΙΚΟΥ	61

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 9 ^ο : ΔΗΜΟΣΙΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ ΚΑΙ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΕΣ	
9.1. ΔΗΜΟΣΙΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ ΚΑΙ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΕΣ	64
9.2. Ο ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΟΝΟΜΟΥ	65
9.3. ΣΧΕΣΗ ΜΑΡΚΕΤΙΝΓΚ ΚΑΙ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΣΧΕΣΕΩΝ	66
9.4. ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΠΡΟΣ ΑΤΟΜΑ ΕΚΤΟΣ ΤΗΣ ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΗΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ	66
9.5. ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΣΧΕΣΕΩΝ	67
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 10 ^ο : ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	68
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ ΚΑΙ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ	70
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α	74
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Β	81
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Γ	82

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Στα πλαίσια της εκπόνησης Πτυχιακής Εργασίας για το Τμήμα Βιβλιοθηκονομίας και Συστημάτων Πληροφόρησης του Αλεξάνδρειου Τεχνολογικού Εκπαιδευτικού Ιδρύματος Θεσσαλονίκης, αναλάβαμε την παρούσα πτυχιακή εργασία με τίτλο «Διαδικασίες ενοποίησης τμηματικών ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών σε ενιαία κεντρική Βιβλιοθήκη: Η περίπτωση της κεντρικής Βιβλιοθήκης θετικών επιστημών του Πανεπιστημίου Αθηνών».

Η εργασία, μάς ανατέθηκε τον Οκτώβριο του 2007 και ολοκληρώθηκε το Φεβρουάριο του 2009. Το θέμα που πραγματεύεται, αφορά την ένωση πολλών Βιβλιοθηκών σε μία ενιαία, τη διαδικασία ενοποίησης τους, τις παραμέτρους και τα δεδομένα που πρέπει να λαμβάνουν υπ' όψιν οι βιβλιοθηκονόμοι κατά τη διάρκεια του δύσκολου αυτού έργου, καθώς και τα προβλήματα που δημιουργούνται αλλά και τις λύσεις που κρίνεται αναγκαίο να βρεθούν. Η διαδικασία ενοποίησης που ήδη συντελείται στις Βιβλιοθήκες των Θετικών Επιστημών του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών, υπήρξε η αφορμή και η έμπνευση για την επιλογή του θέματός μας.

Σημαντική συμβολή στην εκπόνησή της εργασίας, εκτός της βιβλιογραφίας, αποτέλεσε η άμεση παρακολούθηση της εξέλιξης των γεγονότων, εφόσον η μία εκ των συγγραφέων εκτελούσε την πρακτική της άσκηση στο Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, στη Βιβλιοθήκη του Τμήματος Γεωλογίας και Γεωπεριβάλλοντος.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ακαδημαϊκή Βιβλιοθήκη είναι μία (κεντρική) ή περισσότερες Βιβλιοθήκες που έχουν ιδρυθεί, υποστηρίζονται και διοικούνται από ένα Πανεπιστήμιο, ώστε να ανταποκρίνονται στις ανάγκες όλων των μελών της Ακαδημαϊκής Κοινότητας (Περρή, 1996).

Η αποστολή της είναι η έκφραση και εξωτερίκευση του γενικού έργου που πρόκειται να επιτελέσει. Ρόλος της, είναι η προαγωγή των σκοπών του Πανεπιστημίου, οι οποίοι επιτυγχάνονται με την ενίσχυση των λειτουργιών του, δηλαδή την έρευνα και τη διδασκαλία, μέσω της παροχής πληροφοριών και σχετικών υπηρεσιών στους χρήστες της (Περρή, 1996).

Τους χρήστες μιας Ακαδημαϊκής Βιβλιοθήκης αποτελούν οι παρακάτω ομάδες: Προπτυχιακοί Φοιτητές, Μεταπτυχιακοί Φοιτητές, Καθηγητές, Ερευνητές, Διοικητικό Προσωπικό και η ευρύτερη ερευνητική Κοινότητα.

Η μορφή μιας Ακαδημαϊκής Βιβλιοθήκης μπορεί να είναι μία από τις παρακάτω:

- ο Μια κεντρική Βιβλιοθήκη η οποία βρίσκεται συνήθως σε ένα ειδικά κατασκευασμένο κτήριο
- ο Πολλές ανεξάρτητες Βιβλιοθήκες
- ο Συνδυασμός από μία κεντρική και αρκετές αποκεντρωμένες Βιβλιοθήκες παραρτημάτων, οι οποίες βρίσκονται υπό την εποπτεία της κεντρικής (Περρή, 1996).

Σήμερα, σε μία περίοδο άνθησης των θετικών επιστημών, στο παλαιότερο και δεύτερο πιο μεγάλο Πανεπιστήμιο της χώρας, το ΕΚΠΑ, γίνονται συζητήσεις και παίρνονται μελλοντικές αποφάσεις, για μια ολοκληρωμένη Βιβλιοθήκη, έναν ολοκληρωμένο τόπο συλλογικής μνήμης, του τεράστιου πλούτου των Θετικών Επιστημών.

Η πορεία, όχι μόνο ως προς την ολοκλήρωση των αποφάσεων, αλλά και ως αρχιτεκτονικά δημιουργήματα, των ενιαίων Βιβλιοθηκών των Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων της Φιλοσοφικής Ρεθύμνου, του Πολυτεχνείου Χανίων, αλλά και του Πανεπιστημίου Πατρών, χαράσσει έναν ανάλογο δρόμο και για την ενοποίηση των τμηματικών Βιβλιοθηκών των θετικών επιστημών του ΕΚΠΑ.

Η αναγκαιότητα για μια πραγματικά ενιαία Βιβλιοθήκη όλων των τμημάτων των Θετικών Επιστημών, είναι επιβεβλημένη. Για την επιτυχία αυτού του σκοπού,

επιβάλλονται κάποιες αλληλοϋποχωρήσεις, μικρές ή μεγάλες, αλλά και η σύγκλιση απόψεων των πτυχιούχων βιβλιοθηκονομίας που εργάζονται στα τμήματα αυτά.

Είναι μια καλή ευκαιρία να δοθεί ένα οριστικό τέλος στα απομεινάρια των πολυδιασπάσεων στις έως τώρα Βιβλιοθήκες. Ακόμα και από νομικής πλευράς, ο Νόμος του 1982 που αναφέρεται στο τέλος της ύπαρξης των Βιβλιοθηκών τομέων στα πανεπιστήμια, (Indymedia, 2008) είναι ό,τι καλύτερο θα μπορούσε να έχει η δημιουργία μιας νέας κεντρικής Βιβλιοθήκης.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ

Για τις ανάγκες της παρούσας εργασίας, μελετήθηκαν έντυπες και ηλεκτρονικές πηγές με σκοπό την καλύτερη προσέγγιση και τεκμηρίωση του θέματος που παρουσιάζεται. Σε αυτό το κεφάλαιο θα γίνει μία σύντομη επισκόπηση στα σημαντικότερα σημεία της βιβλιογραφίας που χρησιμοποιήθηκε. Οι πληροφορίες που αφορούν την ίδρυση αλλά και την γενικότερη πορεία του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών αντλήθηκαν από την αντίστοιχη ιστοσελίδα (Εθνικόν και Καποδιστριακόν Πανεπιστήμιον Αθηνών (2007). Επίσης, στην ιστοσελίδα της Σχολής των Θετικών Επιστημών (Σχολή Θετικών Επιστημών: 1904-2004, 2008), (Κοσμητεία Θετικών Επιστημών, 2008) αναφέρεται η κατάσταση των επιμέρους Βιβλιοθηκών που λειτουργούν σε αυτήν. Επιπλέον, δίνονται πληροφορίες για την αρχιτεκτονική του κτηρίου της Ενιαίας Κεντρικής Βιβλιοθήκης των Θετικών Επιστημών ΕΚΠΑ. Η Ασημίνα Περρή (1996) υποστηρίζει ότι η πολιτική μιας Ακαδημαϊκής Βιβλιοθήκης πρέπει να συμβαδίζει με την πολιτική του Ιδρύματος, με στόχο την εξυπηρέτηση των αναγκών των χρηστών και εξηγεί τους βασικούς λόγους που επιβάλλουν την ύπαρξη της. Ο Παπατσικουράκης (2002) τονίζει ό,τι η θέση της Βιβλιοθήκης σε μια περιοχή ή σε ένα κτήριο, παίζει σημαντικό ρόλο στη λειτουργικότητά της αλλά περισσότερο αναγκαία είναι η άριστη συνεργασία των τεχνικών (αρχιτέκτονες, πολιτικοί μηχανικοί) με την διοίκηση της Βιβλιοθήκης και τους βιβλιοθηκονόμους έτσι ώστε να μπορέσουν οι τελευταίοι να αντεπεξέλθουν σε αυτήν την συνεργασία αποκτώντας τις έστω πολύ γενικές γνώσεις που χρειάζονται. Σύμφωνα με την Σζινιέρη-Σζανετάκου (2008), ο βιβλιοθηκονομος πρέπει να συμμετέχει ενεργά στον αρχιτεκτονικό σχεδιασμό του κτηρίου της Βιβλιοθήκης συγκεντρώνοντας όλες τις απαραίτητες πληροφορίες που αφορούν την λειτουργία της. Η ομαλή συνεργασία του βιβλιοθηκονόμου με τον αρχιτέκτονα αλλά και με την υπόλοιπη ομάδα σχεδιασμού είναι απαραίτητη. Η Βελώνη και ο Χριστοδούλου (2002) υποστηρίζουν ό,τι ο φυσικός χώρος της Βιβλιοθήκης πρέπει να είναι έτσι διαμορφωμένος ώστε να εξυπηρετεί όσο το δυνατόν καλύτερα τις λειτουργικές και πληροφοριακές ανάγκες της. Η αρχιτεκτονική Βιβλιοθηκών είναι ένα βασικό θέμα που πρέπει να μελετηθεί έτσι ώστε να αντιμετωπισθούν προβλήματα όπως αυτά της στέγασης, του χώρου, του αρχιτεκτονικού σχεδιασμού και της αισθητικής. Σύμφωνα με τον Νικητάκη (2000), στο σχεδιασμό του περιβάλλοντος της Βιβλιοθήκης πρέπει να λαμβάνονται υπόψη όλες οι παράμετροι που επηρεάζουν την ομαλή χρήση της Βιβλιοθήκης. Αυτοί οι παράγοντες είναι ο φωτισμός, η θερμοκρασία, η υγρασία και ο

αερισμός. Ο Βίγλας (2003) αναφέρει ό,τι για την οργάνωση και την αναβάθμιση των παρεχόμενων υπηρεσιών των Βιβλιοθηκών του ΕΚΠΑ, έχει δημιουργηθεί το Υπολογιστικό Κέντρο Βιβλιοθηκών (ΥΚΒ). Σύμφωνα με τον Olabisi (2002) ο ρόλος του βιβλιοθηκονόμου είναι πολύ σημαντικός. Η αποστολή του είναι η υποστήριξη και η ενίσχυση της διδασκαλίας, της εκμάθησης, και των ερευνητικών προσπαθειών του πανεπιστημίου. Είναι ο μεσάζων ανάμεσα στην Βιβλιοθήκη και στους χρήστες κι έτσι είναι απαραίτητο να κατανοεί τις ανάγκες τους.

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ

Προκειμένου να πραγματοποιηθεί η πτυχιακή εργασία με τίτλο, «Διαδικασίες ενοποίησης τμηματικών ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών σε ενιαία κεντρική Βιβλιοθήκη: Η περίπτωση της κεντρικής Βιβλιοθήκης θετικών επιστημών του Πανεπιστημίου Αθηνών», χρησιμοποιηθήκαν διάφορες μέθοδοι και τεχνικές.

Πρόκειται για μελέτη περίπτωσης. Συγκεκριμένα, μελετήθηκε η ενοποίηση των τμηματικών Βιβλιοθηκών της Σχολής Θετικών Επιστημών του ΕΚΠΑ. Αντλήθηκαν οι απαραίτητες πληροφορίες από έντυπες πηγές όπως βιβλία, πρακτικά συνεδρίων και πτυχιακές εργασίες. Επίσης, απαραίτητη ήταν η έρευνα σε πηγές του Διαδικτύου, όπως άρθρα περιοδικών μέσω της HEAL-Link και ιστοσελίδες Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων.

Καθώς η μία εκ των συγγραφέων, πραγματοποίησε την πρακτική της άσκηση στο Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, στη Βιβλιοθήκη του Τμήματος Γεωλογίας και Γεωπεριβάλλοντος, το μεγαλύτερο μέρος της πτυχιακής εργασίας στηρίχθηκε στην παρατήρηση.

Η παρατήρηση, είναι μία μέθοδος συλλογής στοιχείων, η οποία χρησιμοποιείται για συγκεκριμένους ερευνητικούς σκοπούς και χρησιμοποιεί την καταγραφή γεγονότων. Το είδος της παρατήρησης που υιοθετήθηκε είναι η συμμετοχική παρατήρηση. Το πλεονέκτημα, ήταν η συνεχής πρόσβαση στην εξέλιξη των γεγονότων κατά τη διάρκεια της διαδικασίας ενοποίησης των τμηματικών Βιβλιοθηκών. Επομένως, τα δεδομένα αντλήθηκαν από τις εμπειρίες της παρατήρησης με την μορφή των σημειώσεων, καθώς και από τις απόψεις και συναισθήματα που καταγράφηκαν από τον παρατηρητή.

Ταυτόχρονα, ως μέθοδος συλλογής πληροφοριών, χρησιμοποιήθηκε και η συνέντευξη η οποία είναι μία από τις πλέον γνωστές μεθόδους συλλογής υλικού. Το είδος της συνέντευξης που επιλέχθηκε είναι η διαπροσωπική (πρόσωπο με πρόσωπο) και η τηλεφωνική.

Λόγω της πρακτικής φύσης του θέματος της εργασίας, η επιλογή αυτών των μεθόδων και τεχνικών κρίθηκε ως η πιο αποτελεσματική.

Για την σύνταξη της βιβλιογραφίας και των βιβλιογραφικών παραπομπών χρησιμοποιήθηκε το πρότυπο Harvard. Οι απαραίτητες πληροφορίες για το συγκεκριμένο πρότυπο αντλήθηκαν από τον ιστότοπο [“http://orion.lib.teithe.gr/index.php?page=additional-references”](http://orion.lib.teithe.gr/index.php?page=additional-references). Επιλέξαμε το πρότυπο του Harvard γιατί το θεωρήσαμε εύχρηστο και πλήρες.

Το πρώτο στάδιο της εργασίας μας ήταν ο εντοπισμός και η συλλογή όλων των πηγών που θα μας έδιναν τη δυνατότητα να ενημερωθούμε καλύτερα και να αποκτήσουμε μια σφαιρική και πλήρη εικόνα σχετικά με το θέμα μας. Σε αυτήν την πρώτη φάση, συνειδητοποιήσαμε ότι ο εντοπισμός σχετικής βιβλιογραφίας είναι δύσκολος καθώς είναι λίγες οι περιπτώσεις Βιβλιοθηκών που έχουν πραγματοποιήσει παρόμοια διαδικασία. Κάτω από αυτές τις συνθήκες, η επικοινωνία με τις αντίστοιχες Βιβλιοθήκες κρίθηκε απαραίτητη. Αρχικά συντάξαμε ένα κείμενο στο οποίο αναφέραμε την ιδιότητά μας, το θέμα της πτυχιακής εργασίας και τους λόγους για τους οποίους ζητούμε την βοήθειά τους. Στείλαμε το ίδιο κείμενο μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου σε δύο Βιβλιοθήκες, χωρίς όμως κάποιο αποτέλεσμα. Κατόπιν, επικοινωνήσαμε τηλεφωνικά. Και σε αυτήν την περίπτωση, οι προσπάθειες μας ήταν άκαρπες αφού δεν υπήρξε κάποιος αρμόδιος ο οποίος να ήταν σε θέση να μας δώσει τις απαιτούμενες πληροφορίες.

Η μία εκ των συγγραφέων πραγματοποίησε την πρακτική της άσκηση στη Βιβλιοθήκη του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας όπου οι Βιβλιοθήκες των σχολών έχουν ενωθεί σε μία. Θεωρήσαμε, λοιπόν, ότι παρουσιάζει κάποια ομοιότητα με το θέμα της εργασίας μας. Ωστόσο, μετά από συζήτηση με τους υπαλλήλους της Βιβλιοθήκης δεν προέκυψαν στοιχεία που να μας αφορούν.

Μία ακόμη δυσκολία που αντιμετωπίσαμε είναι οι αργοί ρυθμοί με τους οποίους προχωρούν οι διαδικασίες ενοποίησης των Βιβλιοθηκών των Θετικών Επιστημών του ΕΚΠΑ, αφού κατά τη διάρκεια εκπόνησης της εργασίας αυτής και ως το τέλος της δεν έχουν ολοκληρωθεί. Ενώ, λοιπόν, αρχική μας επιθυμία ήταν να ακολουθήσουμε μια πιο πρακτική προσέγγιση, έτσι ώστε η εργασία να είναι πιο ολοκληρωμένη, δεν τα καταφέραμε. Γι' αυτό, στηριχθήκαμε στη μελέτη της βιβλιογραφίας, συνδυάζοντας τις πληροφορίες που αντλήσαμε μέσω των συνεντεύξεων και της παρατήρησης με τις σχετικές έντυπες και ηλεκτρονικές πηγές.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο : ΕΘΝΙΚΟ ΚΑΙ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ (Ε.Κ.Π.Α.)

1.1. ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ ΕΘΝΙΚΟΥ ΚΑΙ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΚΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΑΘΗΝΩΝ

Το Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών ιδρύθηκε την 3η Μαΐου του 1837 και στεγάστηκε στην κατοικία του αρχιτέκτονα Σταμάτη Κλεάνθη, στη βορειοανατολική πλευρά της Ακρόπολης. Ήταν το πρώτο

Πανεπιστήμιο, όχι μόνο στο νέο Ελληνικό Κράτος αλλά και γενικότερα στην Ανατολική Μεσόγειο.

Το "Όθωνικόν Πανεπιστήμιον" όπως λεγόταν πριν πάρει το σημερινό όνομα "Εθνικόν και Καποδιστριακόν Πανεπιστήμιον Αθηνών", αποτελούνταν από τέσσερις Σχολές: Θεολογίας, Νομικής, Ιατρικής και Τεχνών (Εθνικόν και Καποδιστριακόν Πανεπιστήμιον Αθηνών, 2007).

Η μεγάλη αλλαγή στη δομή του Πανεπιστημίου έγινε το 1904, όταν η Σχολή των Τεχνών διασπάστηκε σε δύο Σχολές: σε αυτή των Τεχνών και αυτή των Επιστημών, η οποία περιέλαβε τις νέες Σχολές Φυσικής, Μαθηματικών και Φαρμακευτικής. Το 1919 προστέθηκε το τμήμα της Χημείας και το 1922 η Σχολή Φαρμακευτικής δημιουργήθηκε χωριστά από τις άλλες σχολές ως τμήμα (Εθνικόν και Καποδιστριακόν Πανεπιστήμιον Αθηνών, 2007)..

Ανάμεσα στο 1895 και στο 1911, κάθε χρόνο εισάγονταν στις Σχολές περίπου χίλιοι σπουδαστές και στο τέλος του Πρώτου Παγκόσμιου Πολέμου έφτασαν τους δύο χιλιάδες. Αυτό οδήγησε στην απόφαση για καθιέρωση εισαγωγικών εξετάσεων για όλες τις Σχολές, ξεκινώντας από το ακαδημαϊκό έτος 1927-28. Από το 1954 και μετά, ο αριθμός των εισαγόμενων φοιτητών καθορίζεται από το Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων, ύστερα από πρόταση των Σχολών(Εθνικόν και Καποδιστριακόν Πανεπιστήμιον Αθηνών, 2007).

Στη δεκαετία του 1960 άρχισαν κατασκευαστικές εργασίες στην Πανεπιστημιούπολη, στην περιοχή Ζωγράφου. Τα νέα κτήρια της Πανεπιστημιούπολης περιλαμβάνουν αυτά της Φιλοσοφικής και Θεολογικής, τα τμήματα της Σχολής Θετικών Επιστημών και τη Φοιτητική Εστία (Εθνικών και Καποδιστριακών Πανεπιστημίων Αθηνών, 2007).

Μετά από πολλές περιπέτειες κατά την μακρόχρονη ιστορία του φτάνει κατά το έτος 1995, ουσιαστικά να μην έχει Κεντρική Βιβλιοθήκη, ούτε κάποιο Κεντρικό Όργανο αρμόδιο για την Διοίκηση των Βιβλιοθηκών του. Παρ' όλα αυτά, διαθέτει 47 Βιβλιοθήκες πλήρως ανεξάρτητες μεταξύ τους, τις οποίες εκτός από τη διοικητική αυτοτέλεια, τις χαρακτηρίζει και η γεωγραφική πανσπερμία, καθώς η έκτασή τους καλύπτει σχεδόν το μισό λεκανοπέδιο της Αττικής (Κέντρο, Ζωγράφου, Γουδί, Δάφνη).

Από την Κεντρική Διοίκηση (Πρυτανικό Συμβούλιο) του Πανεπιστημίου Αθηνών καλύπτονται συγκεντρωτικά μόνο οι εξής λειτουργίες:

- Οικονομική ενίσχυση (δημόσιες επενδύσεις, δωρεές κ.ά.) και αποδόσεις λογαριασμών.
- Προσλήψεις ή μετατάξεις προσωπικού.

Όλες οι υπόλοιπες λειτουργίες γίνονται αποκεντρωμένα και υπάρχει διοικητική εξάρτηση από τους Διευθυντές Τομέων ή τους Προέδρους Τμημάτων. Σε ορισμένες περιπτώσεις έχουν δημιουργηθεί Επιτροπές Βιβλιοθήκης στις οποίες μετέχουν καθηγητές, φοιτητές και βιβλιοθηκονόμοι (Εθνικών και Καποδιστριακών Πανεπιστημίων Αθηνών, 2007).

Σε αυτές τις 47 Βιβλιοθήκες εργάζονται συνολικά 78 άτομα, εκ των οποίων 53 Πτυχιούχοι Σχολών Βιβλιοθηκονομίας και 25 Διοικητικοί Υπάλληλοι. Στις συλλογές, υπάρχουν περίπου 519.000 τόμοι βιβλίων και 5.000 τίτλοι περιοδικών. Ο τρόπος επεξεργασίας του υλικού καθώς και τα βιβλιοθηκονομικά πρότυπα που χρησιμοποιούνται διαφέρουν από Βιβλιοθήκη σε Βιβλιοθήκη (Εθνικών και Καποδιστριακών Πανεπιστημίων Αθηνών, 2007).

1.2. ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΕΣ ΘΕΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

Στη Σχολή Θετικών Επιστημών του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών, λειτουργούν Βιβλιοθήκες Τμημάτων ή κατά περίπτωση Βιβλιοθήκες Τομέων. Η κατάσταση κάθε Βιβλιοθήκης έχει ως εξής:

1.2.1. ΤΜΗΜΑ ΓΕΩΛΟΓΙΑΣ

Η διδασκαλία των γεωγνωστικών μαθημάτων στο Πανεπιστήμιο Αθηνών, για να φτάσει στο σημερινό Τμήμα Γεωλογίας και Γεωπεριβάλλοντος, έχει διανύσει μία μακρά πορεία σε βάθος χρόνου, τις απαρχές της οποίας θα πρέπει να αναζητήσουμε στην πρώτη φάση λειτουργίας του Πανεπιστημίου. Πιο συγκεκριμένα, στον οργανισμό λειτουργίας του Πανεπιστημίου το 1939, ορίζεται η θεσμοθέτηση έδρας Φυσικής Ιστορίας, με γνωστικά αντικείμενα Ζωολογίας Ορυκτολογίας, Γεωλογίας και Βοτανικής (Τμήμα Γεωλογίας και Γεωπεριβάλλοντος, 2009).

Η Βιβλιοθήκη του Τμήματος Γεωλογίας υπάγεται διοικητικά και λειτουργικά (σύμφωνα με απόφαση της Συγκλήτου στις 26/7/2001) στην Κεντρική Βιβλιοθήκη Θετικών Επιστημών, το νέο κτήριο της οποίας θα στεγάζει τις ενοποιημένες συλλογές των Τμημάτων που υπάγονται σε αυτήν και το οποίο αναμένεται να ολοκληρωθεί μέχρι το τέλος του 2008 (Κοσμητεία Θετικών Επιστημών, 2008).

Η συλλογή της απαρτίζεται από 10.000 περίπου τίτλους βιβλίων και 820 τίτλους περιοδικών. Περιλαμβάνει ακόμα μεγάλο αριθμό γεωλογικών και γεωφυσικών χαρτών και ειδικό ξενόγλωσσο πληροφοριακό υλικό, συναφές με το αντικείμενο του Τμήματος. Οι πτυχιακές και μεταπτυχιακές εργασίες -με υποχρεωτική κατάθεση βάσει απόφασης του Τμήματος- αποτελούν αξιόλογο και προσφιλές τμήμα για τους αναγνώστες. Διαθέτει, επίσης, ικανό αριθμό διδακτορικών διατριβών, καθώς και συγγράμματα των καθηγητών του Τμήματος (Κοσμητεία Θετικών Επιστημών, 2008).

Αξιόλογο τμήμα της συλλογής αποτελούν οι σειρές περιοδικών, πολλές από τις οποίες αρχίζουν από τον 19ο αιώνα και έχουν αποκτηθεί από την ανταλλαγή με το διεθνές περιοδικό «Γεωλογικά Χρονικά των Ελληνικών Χωρών» που εκδίδει το Τμήμα.

Οι θεματικές κατηγορίες που καλύπτονται είναι:

- ο Γεωλογία (Δυναμική-Τεκτονική-Εφαρμοσμένη)

- ο Παλαιοντολογία - Ιστορική Γεωλογία
- ο Γεωφυσική – Σεισμολογία - Γεωθερμία
- ο Ορυκτολογία-Πετρολογία
- ο Γεωχημεία - Οικονομική Γεωλογία
- ο Κοιτασματολογία
- ο Γεωγραφία - Κλιματολογία
- ο Τηλεανίχνευση – Τηλεπισκόπηση

Έχει μηχανογραφηθεί και επεξεργαστεί το σύνολο της συλλογής σύμφωνα με διεθνή πρότυπα και κανόνες της βιβλιοθηκονομίας. Συγκεκριμένα, έχουν ακολουθηθεί για την καταλογογράφηση οι κανόνες ACCR2, για την ταξινόμηση και ταξιθέτηση το ταξινομικό σύστημα DDC 21 και για τη θεματική ευρετηρίαση οι θεματικές επικεφαλίδες της Βιβλιοθήκης του Κογκρέσσου (LCSH) (Κοσμητεία Θετικών Επιστημών, 2008).

Όλες οι λειτουργίες και εργασίες της Βιβλιοθήκης έχουν αυτοματοποιηθεί με το κεντρικό σύστημα HORIZON του Πληροφοριακού Συστήματος Βιβλιοθηκών του Πανεπιστημίου Αθηνών. Η εσωτερική διάταξη δεδομένων που ακολουθήθηκε για τη μηχανογράφηση του καταλόγου της συλλογής, είναι η διάταξη UNIMARC. Τα βιβλία είναι τοποθετημένα στα ράφια βάσει του αριθμού του βιβλίου εισαγωγής. Ταυτόχρονα, το νέο υλικό καταχωρείται στο πρόγραμμα HORIZON (Κοσμητεία Θετικών Επιστημών, 2008).

Οι χρήστες αναζητούν το υλικό τόσο με τη βοήθεια δελτιοκαταλόγου και μορφών έντυπης βιβλιογραφίας, όσο και με τη χρήση ηλεκτρονικού υπολογιστή μέσα από την κεντρική ιστοσελίδα των Βιβλιοθηκών του Πανεπιστημίου Αθηνών (www.lib.uoa.gr), όπου παρέχεται η δυνατότητα να διερευνηθεί το υλικό:

- ο Μέσα από τον *Ανοικτό Δημόσιο Κατάλογο, (OPAC)*: Εξυπηρετεί την αναζήτηση διαφόρων ειδών τεκμηρίων: βιβλίων, περιοδικών, πρακτικών συνεδρίων κ.α., που βρίσκονται στις Βιβλιοθήκες του Πανεπιστημίου Αθηνών και κατ' επέκταση και στη Βιβλιοθήκη του Τμήματος Γεωλογίας. Ο κατάλογος ενημερώνεται συνεχώς και εμπλουτίζεται από εγγραφές νέου και παλαιότερου υλικού, με τη χρήση του προγράμματος της Βιβλιοθήκης (HORIZON). Η αναζήτηση των τεκμηρίων γίνεται με βάση τον τίτλο, ή τον συγγραφέα, ή το θέμα, ή την γεωγραφική περιοχή και μόνο από τον Η/Υ που είναι συνδεδεμένος στο Πανεπιστημιακό Δίκτυο.

- Μέσα από τα Ηλεκτρονικά Περιοδικά (μέσω του συνδέσμου Ψηφιακή Βιβλιοθήκη). Η αναζήτηση είναι διαθέσιμη από 4 ηλεκτρονικούς υπολογιστές που υπάρχουν στη Βιβλιοθήκη, αφενός για χρήση των προπτυχιακών ή μεταπτυχιακών φοιτητών του Τμήματος, αφετέρου για οποιονδήποτε ερευνητή. Πρόκειται για έναν ηλεκτρονικό κατάλογο ο οποίος εξασφαλίζει την πρόσβαση σε όλες τις έντυπες περιοδικές εκδόσεις για τις οποίες υπάρχει συνδρομή, τόσο από τη Βιβλιοθήκη του Τμήματος Γεωλογίας όσο και από άλλες Πανεπιστημιακές Βιβλιοθήκες της Ελλάδας.
- Μέσα από CD-ROM (μέσω του συνδέσμου on line CD-ROMs). Πρόκειται για δυνατότητα πρόσβασης σε βιβλιογραφικές βάσεις δεδομένων σχετικές με το γνωστικό αντικείμενο του Τμήματος, όπως Georef. Στην αναζήτηση CSA Internet Database Service: παρέχεται πρόσβαση σε επιτομές (abstracts) άρθρων καθώς και σε συνδέσμους που παραπέμπουν στο πλήρες κείμενο (full text) πολλών εκδοτικών οίκων, με την προϋπόθεση ότι είναι διαθέσιμα (Κοσμητεία Θετικών Επιστημών, 2008).

Η Βιβλιοθήκη του Τμήματος Γεωλογίας είναι δανειστική για τα μέλη ΔΕΠ και τους Μεταπτυχιακούς Φοιτητές. Για τους Προπτυχιακούς Φοιτητές παρέχεται η δυνατότητα δανεισμού για φωτοτύπηση, με κράτηση της αστυνομικής τους ταυτότητας.

Το βιβλιοστάσιο είναι ανοικτής πρόσβασης. Διαθέτει αναγνωστήριο 100 θέσεων και αντικλεπτικό σύστημα ασφαλείας. Απασχολεί τρεις Βιβλιοθηκονόμους, ένα μέλος Ε.Τ.Ε.Π - Βιβλιοθηκονόμο, ένα διοικητικό υπάλληλο.

1.2.2. ΤΜΗΜΑ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗΣ & ΤΗΛΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ

Η Βιβλιοθήκη του Τμήματος Πληροφορικής και Τηλεπικοινωνιών άρχισε να λειτουργεί το 1986, μετά από απόφαση της Συγκλήτου, ως "Διατμηματικό Πρόγραμμα Σπουδών στην Επιστήμη των Υπολογιστών και Τηλεπικοινωνιών". Ο πυρήνας του Διδακτικού και Ερευνητικού Προσωπικού (Δ.Ε.Π.) προήλθε από τα Τμήματα Φυσικής και Μαθηματικών (Τμήμα Πληροφορικής και Τηλεπικοινωνιών, 2009).

Η συλλογή της Βιβλιοθήκης αποτελείται από 5.500 βιβλία και πάνω από 10.000 τεύχη 160 τίτλων επιστημονικών περιοδικών (130 τίτλοι τρεχουσών συνδρομών). Επίσης, στη συλλογή της Βιβλιοθήκης περιλαμβάνονται οι Διδακτορικές Διατριβές, οι Μεταπτυχιακές Διπλωματικές Εργασίες και οι Πτυχιακές Εργασίες του Τμήματος (Κοσμητεία Θετικών Επιστημών, 2008).

Δικαίωμα χρήσης της Βιβλιοθήκης έχουν, τα μέλη της Ακαδημαϊκής Κοινότητας του Τμήματος Πληροφορικής και Τηλεπικοινωνιών (Μέλη ΔΕΠ, Προπτυχιακοί σπουδαστές, Μεταπτυχιακοί σπουδαστές, Υποψήφιοι διδάκτορες, Ερευνητές και καθηγητές, Συνεργάτες των μελών ΔΕΠ, Επισκέπτες), καθώς επίσης και τα αντίστοιχα μέλη των άλλων τμημάτων της Ακαδημαϊκής Κοινότητας του Πανεπιστημίου Αθηνών, των λοιπών Πανεπιστημίων και Ερευνητικών Ιδρυμάτων της χώρας και το ευρύτερο κοινό (Κοσμητεία Θετικών Επιστημών, 2008).

Οι υπηρεσίες που παρέχει η Βιβλιοθήκη είναι: παραγγελία επιστημονικών δημοσιεύσεων από άλλες Βιβλιοθήκες, πρόσβαση σε on-line βάσεις βιβλιογραφικών δεδομένων, πρόσβαση σε ψηφιακές Βιβλιοθήκες (Digital Libraries) και ηλεκτρονικά περιοδικά (e-journals) (Κοσμητεία Θετικών Επιστημών, 2008).

Η Βιβλιοθήκη του Τμήματος Πληροφορικής & Τηλεπικοινωνιών, είναι δανειστική για τα μέλη ΔΕΠ και τους Μεταπτυχιακούς Φοιτητές. Για τους Προπτυχιακούς Φοιτητές παρέχεται η δυνατότητα δανεισμού για φωτοτύπηση, με κράτηση της αστυνομικής τους ταυτότητας.

Διαθέτει μικρό αναγνωστήριο των 10 θέσεων. Στο Τμήμα εργάζονται με πλήρη απασχόληση 39 μέλη ΔΕΠ, περίπου 20 μόνιμοι υπάλληλοι που ανήκουν στο Τεχνικό και Διοικητικό προσωπικό και πολλοί συνεργάτες - ερευνητές. Οι προπτυχιακοί φοιτητές φτάνουν σήμερα τους 1200, οι μεταπτυχιακοί τους 200 και οι υποψήφιοι διδάκτορες τους 100 (Τμήμα Πληροφορικής και Τηλεπικοινωνιών, 2009).

1.2.3. ΤΜΗΜΑ ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΩΝ

Το σύνολο της συλλογής της ανέρχεται περίπου σε 12.500 τίτλους βιβλίων και 250 τίτλους περιοδικών. Το υλικό της Βιβλιοθήκης έχει καταγραφεί με βάση το πρόγραμμα HORIZON και έχει ταξινομηθεί με βάση το ταξινομικό σύστημα: MATHEMATICS SUBJECT CLASSIFICATION της Αμερικάνικης Μαθηματικής Εταιρείας. Η αναζήτηση του υλικού γίνεται από ηλεκτρονικούς υπολογιστές που υπάρχουν στη Βιβλιοθήκη, μέσω του συστήματος OPAC του Ε.Κ.Π.Α. (Πανεπιστήμιο Αθηνών Τμήμα Μαθηματικών, 2009).

Η Βιβλιοθήκη του Τμήματος Μαθηματικών είναι δανειστική για τα μέλη ΔΕΠ. Για τους Προπτυχιακούς και Μεταπτυχιακούς Φοιτητές, παρέχεται η δυνατότητα δανεισμού για φωτοτυπίες με κράτηση της αστυνομικής ταυτότητας (Κοσμητεία Θετικών Επιστημών, 2008).

Η Βιβλιοθήκη διαθέτει αναγνωστήριο 80 θέσεων. Απασχολεί δύο βιβλιοθηκονόμους, μία γραμματέα και έναν κλητήρα (Κοσμητεία Θετικών Επιστημών, 2008).

1.2.4. ΤΜΗΜΑ ΒΙΟΛΟΓΙΑΣ-ΧΗΜΕΙΑΣ-ΦΑΡΜΑΚΕΥΤΙΚΗΣ

Το Τμήμα Βιολογίας είναι ένα από τα δύο νεότερα Τμήματα (μαζί με το Τμήμα Γεωλογίας) της πρώην Φυσικομαθηματικής Σχολής -σήμερα Σχολής Θετικών Επιστημών- που ιδρύθηκαν το 1970 στη θέση του καταργηθέντος Φυσιογνωστικού Τμήματος. Το 1982 εντάσσεται στο Τμήμα η έδρα της Βιοχημείας, η οποία είχε ιδρυθεί στη Φυσικομαθηματική Σχολή από το 1978. Με τον νόμο-πλαίσιο 1268/1982 για τα Α.Ε.Ι., το Τμήμα χωρίζεται σε τρεις τομείς: Βιοχημείας, Κυτταρικής - Μοριακής Βιολογίας και Γενετικής, Βοτανικής - Ζωολογίας και Οικολογίας και Ταξινομικής (Τμήμα Βιολογίας, 2009).

Το 1991 αποφασίζεται η κατάτμηση του Τομέα Βοτανικής και Ζωολογίας σε δύο ανεξάρτητους Τομείς, στον Τομέα Βοτανικής και στον Τομέα Ζωολογίας. Τον Ιούνιο του 1996 το Τμήμα Βιολογίας λαμβάνει μία ιστορική απόφαση. Διαπιστώνοντας τις σύγχρονες τάσεις των επιστημονικών εξελίξεων αποφασίζει τη διαίρεση ορισμένων Τομέων. Ο Τομέας Βιοχημείας, Κυτταρικής - Μοριακής Βιολογίας και Γενετικής, διαιρείται και δημιουργούνται τρεις νέοι Τομείς, ήτοι Βιολογίας Κυττάρου & Βιοφυσικής, Γενετικής &

Βιοτεχνολογίας, Βιοχημείας & Μοριακής Βιολογίας. Ο Τομέας Ζωολογίας διαιρείται σε δύο νέους Τομείς, σ' αυτόν της Ζωολογίας - Θαλάσσιας Βιολογίας και σ' αυτόν της Φυσιολογίας Ζώων και Ανθρώπου (Τμήμα Βιολογίας, 2009).

Διαθέτει πάνω από 1500 καταλογογραφημένους τίτλους βιβλίων, σύμφωνα με το σύστημα ACCR2, καθώς και 72 τίτλους επιστημονικών περιοδικών εκδόσεων. Η Βιβλιοθήκη συγκεντρώνει συστηματικά διδακτορικές διατριβές από τα Τμήματα Βιολογίας και Χημείας, καθώς και Διατριβές Ειδίκευσης του Τμήματος Χημείας, με υποχρεωτική κατάθεση βάσει αποφάσεως των αντίστοιχων Τμημάτων. Επίσης, συγκεντρώνει Διατριβές Ειδίκευσης από το Ενδεικτικό Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα Ωκεανογραφίας. Η Βιβλιοθήκη απασχολεί τρεις βιβλιοθηκονόμους και μία γραμματέα (Κοσμητεία Θετικών Επιστημών, 2008).

1.2.5. ΤΜΗΜΑ ΦΥΣΙΚΗΣ

Το Τμήμα Φυσικής δε διαθέτει Βιβλιοθήκη, αλλά συλλογές βιβλίων και περιοδικών που υπάγονται στα σπουδαστήρια του κάθε Τομέα. Το υλικό του Τμήματος Φυσικής, είναι διασκορπισμένο στο Σπουδαστήριο Πυρηνικής Φυσικής, στο Εργαστήριο Μετεωρολογίας, στη Βιβλιοθήκη Αστροφυσικής-Αστρονομίας-Μηχανικής και στη Βιβλιοθήκη Στερεάς Κατάστασης (Κοσμητεία Θετικών Επιστημών, 2008).

Στο Σπουδαστήριο Πυρηνικής Φυσικής, το υλικό είναι καταλογογραφημένο στο πρόγραμμα HORIZON, αλλά σήμερα δεν υπάρχει βιβλιοθηκονόμος και η εξυπηρέτηση γίνεται από μεταπτυχιακούς φοιτητές. Το σύνολο της συλλογής του ανέρχεται σε 5.000 τίτλους βιβλίων, από τους οποίους οι 2.500 βρίσκονται στο χώρο αυτό. Οι υπόλοιποι βρίσκονται αποθηκευμένοι στο παλαιό Χημείο (Σόλωνος 104) και μελλοντικά πρόκειται να ενσωματωθούν στη συλλογή. Από το σύνολο της συλλογής 600 τίτλοι έχουν καταχωρηθεί στο αυτοματοποιημένο σύστημα ABEKT. Το βιβλιοστάσιο είναι ανοιχτής πρόσβασης και οι χρήστες αναζητούν το υλικό με τη βοήθεια δελτιοκαταλόγου. Τέλος, στη Βιβλιοθήκη υπάρχει ειδικό τμήμα όπου συγκεντρώνονται οι πτυχιακές, και οι μεταπτυχιακές εργασίες (Κοσμητεία Θετικών Επιστημών, 2008).

Το υλικό που βρίσκεται στο Εργαστήριο Μετεωρολογίας και στη Βιβλιοθήκη Αστροφυσικής-Αστρονομίας-Μηχανικής, δεν είναι επεξεργασμένο, ούτε με κάποιο πρότυπο καταλογογράφησης, αλλά ούτε και με κάποιο ταξινομικό πρότυπο. Δεν

εργάζονται βιβλιοθηκονόμοι και η εξυπηρέτηση γίνεται από διοικητικούς υπαλλήλους (Κοσμητεία Θετικών Επιστημών, 2008).

Στη Βιβλιοθήκη Στερεάς Κατάστασης, το υλικό δεν είναι καταλογογραφημένο, ούτε ταξινομημένο και εργάζεται ένας βιβλιοθηκονόμος. Το Σπουδαστήριο που υπάγεται στον Τομέα Στερεάς Κατάστασης, στεγάζεται στο κτήριο του τμήματος Φυσικής. Το σύνολο της συλλογής του ανέρχεται σε 1.000 τίτλους βιβλίων, τα οποία ουσιαστικά βρίσκονται στο χώρο του εργαστηρίου του Τομέα (Κοσμητεία Θετικών Επιστημών, 2008).

Το αναγνωστήριο του Τμήματος Φυσικής λειτουργεί από το 2003. Πέραν της δυνατότητας που προσφέρει όσον αφορά στη μελέτη σε ένα ήσυχο περιβάλλον, το αναγνωστήριο είναι εμπλουτισμένο και με μια μικρή συλλογή κλασικών βιβλίων Φυσικής, εκτός από τα συγγράμματα των μαθημάτων. Το αναγνωστήριο είναι ανοιχτό από Δευτέρα έως Παρασκευή από τις 09:00 ως τις 18:00 κατά το ακαδημαϊκό έτος και καθ' όλη τη διάρκεια των εξεταστικών περιόδων και των ημιαργιών.

ΚΕΦΑΛΙΑΙΟ 2^Ο : ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

2.1. Η ΑΝΑΓΚΗ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑΣ ΜΙΑΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ ΣΕ ΕΝΑ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΟ ΙΔΡΥΜΑ

Οι χρήστες της πανεπιστημιακής κοινότητας, με την ιδιότητα που φέρει ο καθένας, απαιτούν τη δημιουργία μιας Κεντρικής Βιβλιοθήκης, για την καλύτερη δυνατή εξυπηρέτησή τους (Περρή, 1996). Πρώτα απ' όλα οι καθηγητές, οι οποίοι χωρίζονται σε δύο κατηγορίες, σε αυτούς που προτιμούν την αυτονομία των συλλογών για τη διευκόλυνσή τους και σε εκείνους που επιμένουν στη συνένωση των μικρών συλλογών.

Δεύτερον, οι φοιτητές απαιτούν την ύπαρξη οργανωμένων Βιβλιοθηκών για μια ολοκληρωμένη εικόνα των συλλογών που έχουν στη διάθεσή τους, αλλά και για μεθοδευμένη αναζήτηση του υλικού της.

Τέλος, οι ερευνητές διευκολύνονται κατά πολύ με την ένωση των Βιβλιοθηκών, γιατί η δυσκολότερη φάση μίας έρευνας, είναι η διεξαγωγή της βιβλιογραφικής αναζήτησης. Καθώς υπάρχουν διάσπαρτες Βιβλιοθήκες για κάθε θεματική ενότητα, πιθανόν να λειτουργούν με διαφορετικά ωράρια και όρους δανεισμού. Επίσης, στις διάσπαρτες Βιβλιοθήκες δεν υπάρχει συλλογικός κατάλογος, ούτε άλλος αυτοματοποιημένος και γρήγορος τρόπος πρόσβασης στις πηγές.

Η δημιουργία λοιπόν μιας οργανωμένης και καλά δομημένης Βιβλιοθήκης είναι προτεραιότητα, εφόσον μια ακαδημαϊκή Βιβλιοθήκη είναι ο πυρήνας της πνευματικής ζωής μιας Πανεπιστημιούπολης. Οφείλει στην κοινότητά της να είναι ολοκληρωμένη, λειτουργική και έτοιμη να την υποδεχτεί σε χώρους υψηλών προδιαγραφών, παρέχοντάς της σύγχρονες και εξειδικευμένες υπηρεσίες (Περρή, 1996).

Μια Κεντρική Βιβλιοθήκη, οργανώνεται, στελεχώνεται, εμπλουτίζεται και λειτουργεί σύμφωνα με τις ιδιαίτερες εκπαιδευτικές ανάγκες και τις πληροφοριακές απαιτήσεις όλων των Τομέων που περιλαμβάνουν τα Τμήματα τα οποία εξυπηρετεί. Σκοπό έχει να συμβάλλει αποφασιστικά και υπεύθυνα στην προώθηση της εκπαιδευτικής και ερευνητικής διαδικασίας που επιτελείται στα πλαίσια των τμημάτων αυτών, καθώς και στην εκπλήρωση των επιμέρους σκοπών και στόχων των Τομέων των συγκεκριμένων Τμημάτων (Περρή, 1996).

Τέλος, μια Κεντρική Βιβλιοθήκη αναμένεται να συγκεντρώνει τη δραστηριότητα των Τμημάτων της Σχολής, έτσι ώστε να μπορούν ελεύθερα οι φοιτητές, σε διεπιστημονικό επίπεδο, να ενημερώνονται για τις επιστημονικές εξελίξεις και να συμβουλευονται σύγχρονο υλικό μέσα σε ένα πλήρες πρόγραμμα Βιβλιοθήκης (Περρή, 1996)

Το μέγεθος και η χωρική διασπορά του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών (ΕΚΠΑ), καθώς και η έλλειψη Κεντρικής Βιβλιοθήκης, οδήγησαν στη δημιουργία μεγάλου αριθμού σπουδαστηρίων και Βιβλιοθηκών για την κάλυψη των εκπαιδευτικών αναγκών των διαφόρων Τμημάτων. Όπως έχει ήδη αναφερθεί, μέχρι το 1998 λειτουργούσαν στο Πανεπιστήμιο 47 επιμέρους Βιβλιοθήκες και σπουδαστήρια σε διαφορετικά επίπεδα (Τμήματος, Τομέα, Εργαστηρίου). Οι Βιβλιοθήκες λειτουργούσαν ανεξάρτητα και υποστήριζαν η καθεμιά το δικό της κατάλογο. Στο πλαίσιο του Α' ΕΠΕΑΕΚ αποφασίστηκε η ενοποίηση των Βιβλιοθηκών του Πανεπιστημίου και η υιοθέτηση και υποστήριξη ενιαίου τρόπου λειτουργίας τους (Βίγλας, 2003).

Η ενοποίηση των Βιβλιοθηκών πραγματοποιείται σε διάφορα στάδια, ξεκινώντας από την εικονική ενοποίηση τους μέσω δικτύου και την υποστήριξη ενιαίου καταλόγου και καταλήγοντας στη φυσική ενοποίησή τους σε έξι Κεντρικές Βιβλιοθήκες που συστάθηκαν σε επίπεδο Σχολής (Βίγλας, 2003).

Η Σχολή Θετικών Επιστημών του Πανεπιστημίου συγκεκριμένα, περιλαμβάνει σημαντικό όγκο φοιτητών ανά Τμήμα και δεν εξυπηρετείται από συγκροτημένο χώρο Βιβλιοθήκης, αλλά από διάσπαρτα αναγνωστήρια και Βιβλιοθήκες Τμημάτων (Η Κεντρική Βιβλιοθήκη της Σχολής Θετικών Επιστημών, 2007).

Με πρωτοβουλία των Πρυτανικών Αρχών, αποφασίστηκε να αναπτυχθεί πλήρως το εργοτάξιο για τη Βιβλιοθήκη Θετικών Επιστημών, όπου θα στεγασθεί το υλικό των Βιβλιοθηκών των τμημάτων των Θετικών Επιστημών. Η Πρυτανική Αρχή αποφάσισε να εντάξει το έργο αυτό στο Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων, το οποίο υπέβαλε στο Υπουργείο Παιδείας το 2005. Το πρόγραμμα αυτό εγκρίθηκε και έτσι το έργο ενεργοποιήθηκε οικονομικά. Παράλληλα, ενισχύθηκε και τροποποιήθηκε η σχετική μελέτη, ώστε το κτήριο να προετοιμαστεί και να υποδεχθεί τη λειτουργία μιας σύγχρονης κεντρικής Βιβλιοθήκης (Η Κεντρική Βιβλιοθήκη της Σχολής Θετικών Επιστημών, 2007).

Με την ολοκλήρωση του φιλόδοξου αυτού προγράμματος θα επιτευχθεί η καλύτερη λειτουργία των Βιβλιοθηκών, η επιμήκυνση του χρόνου λειτουργίας τους και η εξοικονόμηση προσωπικού. Στα αναγνωστήριά της θα γίνεται η μελέτη των φοιτητών, των καθηγητών και των ερευνητών σε υψηλού επιπέδου συνθήκες περιβάλλοντος και προσφερόμενων υπηρεσιών (Η Κεντρική Βιβλιοθήκη της Σχολής Θετικών Επιστημών, 2007).

Ρόλος μιας Ακαδημαϊκής Κεντρικής Βιβλιοθήκης, είναι η χάραξη της πολιτικής της σε σχέση με την πολιτική του Ιδρύματος που εξυπηρετεί (Περρή, 1996). Εμφανίζονται λοιπόν κάποια πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα.

1. Πρώτα απ' όλα, η παροχή πληρέστερης και κεντρικής κατά το δυνατόν συλλογής που θα διατίθεται στους χρήστες. Το υλικό θα είναι συγκεντρωμένο, καθώς επίσης θα είναι και περισσότερο πλήρες.

2. Δεύτερο σημαντικό πλεονέκτημα είναι η αποφυγή άσκοπης επικάλυψης υλικού με αποτέλεσμα την εξοικονόμηση χρημάτων της Βιβλιοθήκης αλλά και του ίδιου του Πανεπιστημίου. Αν κάποια περιοδική έκδοση για παράδειγμα, είναι εξίσου σημαντική για δύο διαφορετικούς Τομείς, με την Κεντρική Βιβλιοθήκη δε χρειάζεται να δαπανηθούν επιπλέον χρήματα στην αγορά διπλής συλλογής (Περρή, 1996).

Στην υπάρχουσα κατάσταση των Βιβλιοθηκών των Θετικών Επιστημών, στο Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, όσοι έχουν ολοκληρώσει την μεταπτυχιακή τους εργασία στον τομέα της Ωκεανογραφίας, υποχρεούνται να καταβάλλουν αντίτυπό της στις Βιβλιοθήκες της Γεωλογίας, της Χημείας και της Φυσικής. Αυτό σημαίνει επιπλέον κόστος για τον σπουδαστή.

3. Τρίτον, εμφανίζεται μια διευκόλυνση συσχετισμού ανάμεσα στους διάφορους Τομείς, όσον αφορά στο υλικό τους. Το σπάνιο υλικό της Βιβλιοθήκης ενός τομέα, πιθανότατα να ενδιαφέρει και άλλα μέλη της πανεπιστημιακής κοινότητας και με αυτόν τον τρόπο επιτυγχάνεται ένα μέρος της πληρότητας (Περρή, 1996). Επίσης, γίνεται περιορισμός του χώρου, καθώς και των δαπανών του εξοπλισμού, εφόσον γίνεται συστέγαση.

4. Τέταρτον, η καταλογογράφηση, η ταξινόμηση, η θεματική ευρυτηρίαση και η λοιπή επεξεργασία του υλικού, αποκτούν ομοιομορφία, συνέπεια, υψηλά standards, με τη δημιουργία ενός κεντρικού καταλόγου.

5. Τέλος, η Κεντρική Βιβλιοθήκη, έχει τη δυνατότητα λειτουργίας περισσότερες ώρες από ότι μια Βιβλιοθήκη Τμήματος, με αποτέλεσμα την καλύτερη και αποδοτικότερη εξυπηρέτηση των χρηστών.

Είναι όμως και πιθανή η εμφάνιση κάποιων μειονεκτημάτων.

1. Ένα μειονέκτημα πρακτικής φύσεως, είναι η δυσκολία πρόσβασης, εφόσον η Κεντρική Βιβλιοθήκη δε βρίσκεται συνήθως κοντά στις αίθουσες διδασκαλίας. Αυτό έχει σαν αποτέλεσμα τη μείωση της επισκεψιμότητας (Περρή, 1996).

2. Επίσης, όταν ο χώρος της Βιβλιοθήκης είναι αρκετά μεγάλος, οι χρήστες δυσκολεύονται να προσανατολιστούν και ο εντοπισμός του υλικού που τους ενδιαφέρει είναι πιο δύσκολος.

Παρ' όλα αυτά, τα παραπάνω μειονεκτήματα μπορούν να αντιμετωπιστούν με διάφορους τρόπους. Για παράδειγμα, οι χρήστες θα διευκολυνθούν εφόσον υπάρχει σήμανση στις αίθουσες, έτσι ώστε να προσανατολίζονται ευκολότερα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο : ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΣ ΧΩΡΟΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΩΝ

3.1. Η ΕΠΙΛΟΓΗ ΤΟΥ ΧΩΡΟΥ ΤΩΝ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΩΝ

Σε μια εποχή, στην οποία η διάθεση προσφοράς πολιτισμού επανακάμπει, οι Βιβλιοθήκες ως ένας από τους σημαντικότερους φορείς πολιτισμού, πρέπει να αναπροσαρμόσουν, όχι μόνο ως προς τις υπηρεσίες που προσφέρουν, αλλά και ως προς την εξωτερική τους παρουσία και προβολή. Αυτό επιτυγχάνεται και με την αρχιτεκτονική ταυτότητα του κτηρίου, αλλά και με την τοποθεσία στην οποία βρίσκεται. Κύριος στόχος των Βιβλιοθηκών, είναι η προσέγγιση του κοινού από τη μία και η ανάδειξη των υπηρεσιών της από την άλλη (Παπατσικουράκης, 2002).

Η θέση της Βιβλιοθήκης σε μια περιοχή ή σε ένα κτήριο, παίζει σημαντικό ρόλο στη λειτουργικότητά της. Στις Ακαδημαϊκές Βιβλιοθήκες, συνήθως η επιλογή της θέσης της έχει ήδη γίνει αρκετά χρόνια πριν, σύμφωνα με το αρχικό σχέδιο των χώρων του Ιδρύματος. Σε αυτήν την περίπτωση, ο σχεδιαστής σε συνεννόηση με τον βιβλιοθηκονόμο, πρέπει να γνωρίζει αυτό το αρχικό σχέδιο και να αποφασίσει αν αυτό είναι κατάλληλο σύμφωνα με τις νέες ανάγκες, καθώς και τα κριτήρια στα οποία βασίστηκαν οι αρχικοί σχεδιαστές και αν αυτά ισχύουν ακόμα. Ο σχεδιασμός του κτηρίου μιας Βιβλιοθήκης γίνεται από μία ομάδα αρχιτεκτόνων και πολιτικών μηχανικών εξειδικευμένων στο σχεδιασμό τέτοιων κτιρίων. Ο ρόλος του βιβλιοθηκονόμου σε αυτές τις περιπτώσεις είναι καθαρά συμβουλευτικός. Ο αρχιτέκτονας προτείνει, ο βιβλιοθηκονόμος αντιπροτείνει συμπληρώνοντας κάποια στοιχεία που θεωρεί απαραίτητα και μόλις συμφωνήσουν το έργο ξεκινάει (Παπατσικουράκης, 2002).

Ένα σημαντικό κριτήριο στο οποίο μπορεί να βασιστεί αυτός που θα προτείνει τον ιδανικό χώρο δημιουργίας μιας Βιβλιοθήκης, είναι το μέγεθος του χώρου που είναι διαθέσιμο για την ανέγερση ενός κτηρίου για Βιβλιοθήκη. Αυτό συγκρίνεται σε σχέση με τους όρους και τους συντελεστές δόμησης που έχει ο συγκεκριμένος χώρος (π.χ. επάρκεια

χώρου), καθώς και από τον όγκο της συλλογής στο παρόν και το μέλλον, όπως επίσης και από την αριθμητική δύναμη των χρηστών (Παπατσικουράκης, 2002).

Επίσης, η τοπογραφία και η κατάσταση του εδάφους είναι βασικό να διερευνηθεί. Η έρευνα του εδάφους από γειτονικές κατασκευές δείχνει αν υπάρχουν προβλήματα (π.χ. βραχώδες υπέδαφος) ή αν το έδαφος κρίνεται κατάλληλο (Παπατσικουράκης, 2002).

Η σχέση με παρακείμενες δραστηριότητες ή παροχές των Βιβλιοθηκών, είναι επίσης σημαντικό κριτήριο. Είναι προφανές γεγονός ότι οι Ακαδημαϊκές Βιβλιοθήκες χρησιμοποιούνται περισσότερο όταν είναι κοντά στις αίθουσες διδασκαλίας ή στα εργαστήρια παρά σε άλλα μέρη, πιο απομακρυσμένα (Περρή, 1996).

Η εύκολη πρόσβαση είναι σημαντική. Οι σπουδαστές αλλά και οι καθηγητές, δεν πρέπει να απασχολούνται καθόλου με τις διαδρομές, γιατί ο χρόνος που διαθέτουν για την πρόσβαση στη Βιβλιοθήκη είναι πολύτιμος και πρέπει να μπορούν να χρησιμοποιούν τη Βιβλιοθήκη έστω και για μία ώρα που έχουν κενό ανάμεσα στα μαθήματα.

Η δυνατότητα στάθμευσης είναι επίσης ένας πολύ σοβαρός παράγοντας που πρέπει να λάβουν υπ' όψιν τους οι αρμόδιοι για την εύκολη πρόσβαση του κοινού. Σχετικά καλή είναι η πρόβλεψη μίας θέσης στάθμευσης για κάθε τρεις καρέκλες αναγνωστηρίου. Τελευταία, χρησιμοποιούνται όλο και πιο πολύ τα ιδιωτικά αυτοκίνητα για τη μεταφορά των χρηστών. Επίσης, πρέπει να προβλεφθούν και χώροι στάθμευσης για ποδήλατα, μηχανάκια και οχήματα ατόμων με ειδικές ανάγκες. Πιο συγκεκριμένα, οι χώροι στάθμευσης για άτομα με ειδικές ανάγκες πρέπει να είναι τουλάχιστον 2-4% του συνόλου (Παπατσικουράκης, 2002).

Ο θόρυβος είναι, ένας ακόμη παράγοντας για την επιλογή του χώρου της Βιβλιοθήκης. Με τους τρόπους μόνωσης του εξωτερικού θορύβου που έχουν εφευρεθεί, μπορεί να επιτευχθεί ένα ήσυχος εσωτερικός χώρος, ο οποίος είναι απαραίτητος για τη Βιβλιοθήκη, ακόμα και σε θορυβώδες περιβάλλον (Παπατσικουράκης, 2002).

Επίσης, ο χώρος μιας Βιβλιοθήκης πρέπει να επιλέγεται, έτσι ώστε να λαβαίνει υπ' όψιν και τις μελλοντικές εξελίξεις. Εκτιμάται γενικά ότι οι συλλογές των Βιβλιοθηκών έρευνας διπλασιάζονται σε μέγεθος κάθε 16-20 χρόνια (Καζάκος, 1997)

Άλλα κριτήρια που πρέπει να ληφθούν υπόψη είναι η καλαισθησία του περιβάλλοντος χώρου, η οποία επιδρά ακόμη και στην ψυχολογική προσέγγιση του κοινού, η διαθεσιμότητα βασικών υπηρεσιών όπως η παροχή νερού, ηλεκτρικού ρεύματος και θέρμανσης, η αντοχή του κτηρίου, η ευελιξία, η δυνατότητα φόρτισης των δαπέδων (όταν πρόκειται για ήδη υπάρχον κτήριο), καθώς και η αποφυγή κτηρίων ή χώρων που είχαν

προηγούμενη ανθυγιεινή χρήση (π.χ. αποθηκών καυσίμων ή τοξικών υλών) (Παπατσικουράκης, 2002).

3.2. Ο ΧΩΡΟΣ ΤΟΥ ΚΤΗΡΙΟΥ ΤΗΣ ΕΝΙΑΙΑΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ ΘΕΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ Ε.Κ.Π.Α.

Ο χώρος του κτηρίου της Κεντρικής Βιβλιοθήκης των Θετικών Επιστημών, οριοθετήθηκε αρκετές φορές. Υπήρχαν αρχικά δύο κυρίαρχες απόψεις. Η μία στηριζόταν στη διαμόρφωση στρογγυλού ή οκταγώνου τετραώροφου κτηρίου, στο μέσο υπάρχον κενό μεταξύ των δύο κτηριακών συγκροτημάτων της σχολής, με διάμετρο 40μ, περίπου. Η άλλη πρόταση, αφορούσε τον προτεινόμενο χώρο από την Κοσμητεία, δίπλα στις κτηριακές εγκαταστάσεις της Φυσικής και των Μαθηματικών (Η Κεντρική Βιβλιοθήκη της Σχολής Θετικών Επιστημών, 2007).

Οι αρμόδιοι, κατέληξαν στο συγκεκριμένο χώρο που βρίσκεται μεταξύ του Τμήματος Μαθηματικών, του Συνεδριακού Κέντρου της Σχολής και του Τμήματος Φυσικής. Κατέληξαν σε αυτήν την πρόταση, λόγω του χαμηλότερου κόστους για την ανακατασκευή αυτού, σε σύγκριση με την εξ' ολοκλήρου κατασκευή του οκταγώνου τετραώροφου κτηρίου (Η Κεντρική Βιβλιοθήκη της Σχολής Θετικών Επιστημών, 2007).

Το κτήριο κατασκευάστηκε κατά την περίοδο της δεκαετίας του 1970, οπότε και σταμάτησαν οι εργασίες. Χρειάστηκε, συνεπώς, να γίνουν ειδικοί έλεγχοι της γενικής δομοστατικής κατάστασης του κτηρίου (Η Κεντρική Βιβλιοθήκη της Σχολής Θετικών Επιστημών, 2007).

Διαπιστώθηκαν φθορές λόγω προσβολής του σκυροδέματος με άμεση συνέπεια την οξειδωση των οπλισμών και την εκτίναξη των επικαλύψεων. Οι φθορές αυτές παρατηρήθηκαν σε όλες τις πλάκες, με ιδιαίτερη ωστόσο παρουσία στην πλάκα οροφής του Γ' ορόφου. Επίσης, παρατηρήθηκε έντονη καθίζηση σε τμήμα της εδαφόπλακας. Τέλος, διαπιστώθηκε ότι στα ήδη σκυροδετημένα τμήματα του κλιμακοστασίου οι οπλισμοί παρουσιάζουν μεγάλο πρόβλημα οξειδωσης με πιθανολογούμενο μεγάλο βάθος ενανθράκωσης. Κατά προτεραιότητα επομένως, χρειάστηκε να αντιμετωπιστούν και να αποκατασταθούν όλα τα προαναφερθέντα προβλήματα και να γίνουν εκτεταμένες εργασίες που να ενισχύουν τη δομοστατική κατάσταση του κτηρίου (Η Κεντρική Βιβλιοθήκη της Σχολής Θετικών Επιστημών, 2007).

Ο χώρος αυτός διαθέτει έναν εξαιρετικό προσανατολισμό. Βρίσκεται κεντρικά της Πανεπιστημιούπολης και η πρόσβαση σε αυτήν είναι εύκολη. Η Πανεπιστημιακή Κοινότητα, εξυπηρετείται από τη συχνή εσωτερική συγκοινωνία. Επίσης, διαθέτει μεγάλη έκταση στάθμευσης αυτοκινήτων μπροστά στη Βιβλιοθήκη (Η Κεντρική Βιβλιοθήκη της Σχολής Θετικών Επιστημών, 2007).

Μειονέκτημα του χώρου αποτελεί το γεγονός ότι η Βιβλιοθήκη δε βρίσκεται κοντά στις αίθουσες διδασκαλίας, με αποτέλεσμα την πιθανή μείωση της επισκεψιμότητας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^ο : ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ ΤΩΝ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΩΝ

4.1. Η ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΥ

Το βασικό στοιχείο στο σχεδιασμό μιας Βιβλιοθήκης είναι το κτήριο να ανταποκρίνεται όσο γίνεται περισσότερο στις παρούσες και μελλοντικές απαιτήσεις της. Γι' αυτό, απαιτείται σαφής καθορισμός των στόχων σε όλα τα στάδια του προγραμματισμού (Βελώνη και Χριστοδούλου, 2002).

Ο αρχιτέκτονας θα πρέπει να στηριχθεί στις πληροφορίες και τα στοιχεία που θα του δώσει ο βιβλιοθηκονόμος. Όλο το προσωπικό της Βιβλιοθήκης πρέπει να συμμετέχει στον προγραμματισμό, ώστε να είναι έτοιμο να επωφεληθεί από ευκαιρίες που παρουσιάζονται, αλλά και από αλλαγές που προκύπτουν (π.χ. νέα τεχνολογία) (Βελώνη και Χριστοδούλου, 2002).

«Οφείλουμε μέσα από μια κοινή κατανόηση και αποδοχή, να συνεργαστούμε στενά βιβλιοθηκονόμοι και αρχιτέκτονες. Η κατανόηση των διακριτών μας ρόλων, ο αλληλοσεβασμός, η ανταλλαγή των εμπειριών μας και η στενή μας συνεργασία θα καθορίσουν σε μεγάλο βαθμό το μέλλον των ελληνικών Βιβλιοθηκών.» (Φωτίου, 2008).

4.1.1. Η ΕΠΙΛΟΓΗ ΤΟΥ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΑ ΚΑΙ Η ΟΜΑΔΑ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ

Στην επιλογή του αρχιτέκτονα, πρέπει να γίνεται αναζήτηση σε αυτούς που έχουν γνώση από κατασκευές Βιβλιοθηκών, που έχουν δουλέψει σε δημόσια έργα, που τους αρέσουν περίπλοκα έργα με πολλαπλή συμμετοχή φορέων και που τους αρέσει να ακούν

νέες ιδέες για να βελτιώσουν το σχέδιο της Βιβλιοθήκης, για να μην υπάρχει και ο κίνδυνος για στερεότυπες λύσεις.

Πάντως, ανεξάρτητα από τη λύση που θα ακολουθηθεί, είναι σημαντικό να υπάρχει αμοιβαία κατανόηση, εμπιστοσύνη και συνεργασία ανάμεσα σε βιβλιοθηκονόμο και αρχιτέκτονα.

Η διαδικασία του σχεδιασμού είναι μια διαρκής και συνεχής ανταλλαγή ιδεών ανάμεσα στον βιβλιοθηκονόμο και στον αρχιτέκτονα. Είναι καθοριστικό για την ανέγερση της Βιβλιοθήκης, να συγκεντρωθεί η κατασκευαστική ομάδα, ή η ομάδα σχεδιασμού. Απαραίτητος είναι ο αρχιτέκτονας, οι μηχανικοί, οι σύμβουλοι, ο κατασκευαστής ή η κατασκευαστική εταιρία και άλλοι ειδικοί.

4.1.2. ΓΡΑΠΤΗ ΑΝΑΦΟΡΑ ΓΙΑ ΤΟΝ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΑ

Η γραπτή αναφορά της Βιβλιοθήκης στον αρχιτέκτονα, πρέπει να είναι περιεκτική και ακριβής. Από εκεί θα ξεκινήσουν όλες οι συζητήσεις, τα προσχέδια και τα τελικά σχέδια. «Η συνεργασία πολλών ειδικών έχει καθιερωθεί τα τελευταία χρόνια με εξαιρετικά αποτελέσματα ως προς τη λειτουργικότητα των νέων κτιρίων των Βιβλιοθηκών. Η συμμετοχή του βιβλιοθηκονόμου σ' αυτή την ομάδα θεωρείται αναγκαία» (Σζινιέρη-Σζανετάκου, 2008).

Ο ρόλος του βιβλιοθηκονόμου είναι πολύ σημαντικός στον αρχιτεκτονικό σχεδιασμό του κτηρίου της Βιβλιοθήκης και συνίσταται στο να συγκεντρώσει τις πληροφορίες που αφορούν τη λειτουργία της Βιβλιοθήκης και τις ανάγκες των χρηστών, να βοηθήσει στην ανάλυση των αναγκών της, να συντάξει προκαταρκτική έκθεση σχετικά με τη φυσιογνωμία, τους σκοπούς και τους στόχους της Βιβλιοθήκης και τέλος να συνεργαστεί με τα υπόλοιπα μέλη της ομάδας και κυρίως με τους αρχιτέκτονες (Σζινιέρη-Σζανετάκου, 2008).

Φαίνεται λοιπόν ότι μια νέα πρόκληση και ένας επιπρόσθετος ρόλος αναπτύσσεται για τον βιβλιοθηκονόμο, πέρα από τη διαχείριση της καθημερινότητας και την ενσωμάτωση της νέας τεχνολογίας, ένας ρόλος μεσολαβητή προς τους αρχιτέκτονες, τους σχεδιαστές εσωτερικών χώρων και τους τεχνικούς δικτύων. Για να μπορεί δε ο βιβλιοθηκονόμος να ανταποκριθεί με επιτυχία στο επιπρόσθετο αυτό ρόλο, πρέπει να γνωρίζει ανθρωπομετρικά δεδομένα, προδιαγραφές και διαστασιολόγηση εξοπλισμού Βιβλιοθηκών, ελάχιστες διαστάσεις κυκλοφορίας και να έχει στοιχειώδεις γνώσεις φωτισμού, αερισμού, ηλιοπροστασίας και πυρασφάλειας κτηρίων. Να γνωρίζει τις αρετές

και τις αδυναμίες της Βιβλιοθήκης, να φευρίσκει ιδέες, να αναπτύσσει πρωτοβουλίες, να επεξεργάζεται και να προτείνει λύσεις (Θεοδωρίδου, 2001).

Πρέπει να γίνει σαφής καθορισμός των στόχων της Βιβλιοθήκης. Εάν η Βιβλιοθήκη είναι μέρος ενός άλλου ιδρύματος, όπως ενός πανεπιστημίου ή ερευνητικού κέντρου, απαιτείται να προσδιοριστούν οι σκοποί, οι στόχοι και οι δραστηριότητες του ιδρύματος, καθώς και ο ρόλος που θα διαδραματίσει η Βιβλιοθήκη μέσα σε αυτό. Από τον καθορισμό των στόχων ο αρχιτέκτονας θα δει την εικόνα της Βιβλιοθήκης σαν λειτουργική μονάδα και θα μπορέσει να δημιουργήσει τις συνθήκες για να ανταποκριθεί στους στόχους της.

Επίσης πρέπει να καθοριστεί η σχέση ανάμεσα στα διάφορα τμήματα. Αυτό μπορεί να γίνει με ένα διάγραμμα που δείχνει ποια τμήματα πρέπει να είναι πολύ κοντά, λιγότερο κοντά, κ.λ.π.

Η ευκαμψία, η επέκταση, και οι πιθανές αλλαγές στο μέλλον θα πρέπει να συμπεριλαμβάνονται στη γραπτή αναφορά, όπως επίσης οι φυσικές συνθήκες (θέρμανση, φωτισμός, υγρασία, μόνωση κ.α.), καθώς και οι δυνατότητες για συντήρηση.

Τέλος, το συνολικό ποσό που διατίθεται και οι περιορισμοί που θα επιβληθούν, πρέπει να είναι το κυριότερο κριτήριο για τις λειτουργίες που έχουν προταθεί ως προτεραιότητα.

Στη διαδικασία του προγραμματισμού πρέπει να υπάρχει η καλύτερη δυνατή συνεργασία ανάμεσα στον βιβλιοθηκονόμο και τον αρχιτέκτονα, γιατί τυχόν σφάλματα θα είναι δύσκολο ή και αδύνατο να διορθωθούν.

4.2. ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ ΓΙΑ ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΕΣ ΑΝΑΓΚΕΣ

Οι παράγοντες που θα ληφθούν υπόψη στον προγραμματισμό για πιθανές μελλοντικές ανάγκες είναι:

- Απόκτηση οπτικοακουστικού υλικού, ιδιαίτερα στις Ακαδημαϊκές Βιβλιοθήκες που είναι κέντρα πηγών μάθησης. Η αλλαγή από την διαδικασία της διδασκαλίας στη διαδικασία της μάθησης και η έμφαση στην ανεξάρτητη μελέτη, θα αυξήσει τη χρήση αυτού του υλικού. Θα πρέπει να προβλεφθεί χώρος για παραγωγή, αποθήκευση και χρήση του οπτικοακουστικού υλικού. Θα χρειαστεί περισσότερος

χώρος για αναγνώστῆρια, όσο μικρά και αν είναι τα μηχανήματα που απαιτούνται, άνετοι ατομικοί χώροι μελέτης και περισσότερες πρίζες.

- Ανάπτυξη στα συστήματα επικοινωνίας με αποτέλεσμα την καλύτερη συνεργασία ανάμεσα στις Βιβλιοθήκες, ώστε να είναι όσο το δυνατόν πιο λειτουργική η πρόσβαση στο υλικό και η απόκτησή του.
 - Αυτοματισμός στις διάφορες λειτουργίες της Βιβλιοθήκης, όπως στην απόκτηση υλικού, στους καταλόγους δανεισμού και στην on-line ανάκτηση πληροφοριών.

4.3. ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ

Η δημιουργία μιας νέας Βιβλιοθήκης ή η επέκταση μιας ήδη υπάρχουσας, απαιτεί σημαντικά χρηματικά ποσά. Οι πηγές χρηματοδότησης διαφέρουν ανάλογα με τον φορέα από τον οποίο εξαρτάται η Βιβλιοθήκη – πανεπιστήμια, τοπική αυτοδιοίκηση, δημόσιοι οργανισμοί.

«Το κόστος κατασκευής υπολογίζεται ανα τετραγωνικό μέτρο, αλλά και συνολικά, ύστερα από υπολογισμό του κόστους των αναγκών. Το κόστος επίσης, εξαρτάται από λεπτομερειακή μελέτη του αρχιτέκτονα, που βασίζεται στις απαιτήσεις της Βιβλιοθήκης, όπως έχουν καθορισθεί από τον βιβλιοθηκονόμο.» (Σανταμούρης και Ρήγας, 1996).

Οι συνολικές ανάγκες του προϋπολογισμού μιας Ακαδημαϊκής Βιβλιοθήκης μπορούν να καθοριστούν μόνο σε σχέση με τις υποχρεώσεις της Βιβλιοθήκης (Πρότυπα για τις ελληνικές Ακαδημαϊκές Βιβλιοθήκες, 2009). Εάν το κόστος, όπως έχει υπολογισθεί, είναι πάνω από το χρηματικό ποσό που έχει διατεθεί, τότε πρέπει ή να δοθούν περισσότερα χρήματα, ή ορισμένα από τα χαρακτηριστικά που έχουν προταθεί, να παραληφθούν ή να γίνουν με πιο οικονομικό τρόπο.

Σ' αυτό το σημείο, ο βιβλιοθηκονόμος πρέπει να διαδραματίσει σημαντικό ρόλο. Να αξιολογήσει δηλαδή τις προτεραιότητες, της Βιβλιοθήκης. Μπορεί να παραληφθεί ο κλιματισμός ή να περιορισθεί σε ορισμένα τμήματα, μπορούν ορισμένα τμήματα να παραληφθούν και να προστεθούν αργότερα. Αυτή η διαδικασία είναι μια συνεχής πορεία γιατί αργότερα πάλι ο βιβλιοθηκονόμος θα είναι υποχρεωμένος να θέσει προτεραιότητες σχετικά με τον εξοπλισμό της Βιβλιοθήκης.

Σύμφωνα με τα Πρότυπα για τις Ελληνικές Ακαδημαϊκές Βιβλιοθήκες των Οδηγών Διαχείρισης Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών (2009), «μια Ακαδημαϊκή Βιβλιοθήκη θα πρέπει να λαμβάνει επαρκή επιχορήγηση που θα της επιτρέπει να εκπληρώνει τις υποχρεώσεις και τις ευθύνες της όπως είναι καταγεγραμμένες στα πρότυπα που αφορούν τις υπηρεσίες, τις συλλογές, το προσωπικό, τον εξοπλισμό και τα κτήρια, τη διαχείριση και διοίκηση και τα οικονομικά».

Είναι απαραίτητο μία Ακαδημαϊκή Βιβλιοθήκη να έχει μία επαρκή επιχορήγηση για να βοηθήσει να αναπτύξει κατάλληλες συλλογές, να παρέχει κατάλληλες υπηρεσίες, να φέρνει εις πέρας απαραίτητες λειτουργίες και να ικανοποιεί απαιτήσεις και προσδοκίες που υπάρχουν. Εάν η επιχορήγηση είναι μικρότερη απ' αυτή που χρειάζεται για να ικανοποιήσει αυτές τις ανάγκες, η Βιβλιοθήκη δε θα είναι σε θέση να αντιμετωπίσει τις ανάγκες που έχει (Πρότυπα για τις ελληνικές Ακαδημαϊκές Βιβλιοθήκες, 2009).

Σύμφωνα επίσης με τα Πρότυπα για τις Ελληνικές Ακαδημαϊκές Βιβλιοθήκες των Οδηγών Διαχείρισης Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών (2009), «ο προϋπολογισμός της Ακαδημαϊκής Βιβλιοθήκης θα πρέπει να είναι ένα ξεχωριστό τμήμα του συνολικού προϋπολογισμού του Ιδρύματος. Ο προϋπολογισμός θα πρέπει να προετοιμάζεται και να διαχειρίζεται από τον υπεύθυνο της Βιβλιοθήκης, ο οποίος θα πρέπει να συμμετάσχει και στο συνολικό σχεδιασμό του προϋπολογισμού του Πανεπιστημίου.»

Εξαιτίας της ανάγκης να αντιμετωπίζει αποτελεσματικά η Βιβλιοθήκη τις αλλαγές των απαιτήσεων, προτεραιοτήτων και Ακαδημαϊκών προγραμμάτων, είναι βασικό ο προϋπολογισμός της Βιβλιοθήκης να δημιουργηθεί σε στενή σχέση κι έχοντας γνώση της συνολικής διαδικασίας σχεδιασμού του προϋπολογισμού του Πανεπιστημίου. Ο υπεύθυνος της Βιβλιοθήκης πρέπει να έχει άμεση και συνεχή ενημέρωση για τη διαδικασία αυτή (Πρότυπα για τις ελληνικές Ακαδημαϊκές Βιβλιοθήκες, 2009).

4.4. Η ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΩΝ

Σπάνια η ελληνική βιβλιοθηκονομική κοινότητα αναφέρεται στο πού και πώς στεγάζεται το υλικό των Βιβλιοθηκών και ακόμα πιο σπάνια εκπονεί μελέτες για κατασκευή ή ανακατασκευή Βιβλιοθηκών. Η αρχιτεκτονική μορφή των Βιβλιοθηκών θα έπρεπε να απασχολεί ιδιαίτερα την ελληνική κοινότητα, εν όψη των νέων τεχνολογιών που έτσι κι αλλιώς αμφισβητούν ήδη τα όρια του χώρου της σύγχρονης Βιβλιοθήκης (Βελώνη και Χριστοδούλου, 2002).

Πολλά προβλήματα στέγασης, χώρου, αρχιτεκτονικού σχεδιασμού και αισθητικής αντιμετωπίζουν οι Ακαδημαϊκές Βιβλιοθήκες αλλά και τα σπουδαστήρια τους. Η αρχιτεκτονική μιας Βιβλιοθήκης ως πνευματική δημιουργία και ως τέχνη, πρέπει να είναι εφαρμογή γνώσης και πείρας. Το περιεχόμενο μιας Βιβλιοθήκης και η μορφή της, πρέπει να έχουν άρρηκτη σχέση μεταξύ τους, κυρίως σε αυτήν την εποχή που το περιεχόμενό της δέχεται σοβαρές μεταβολές λόγω της τεχνολογίας (Βελώνη και Χριστοδούλου, 2002).

Οι σύγχρονες αρχιτεκτονικές λύσεις και προτάσεις για το σχεδιασμό των Βιβλιοθηκών είναι πολλές και ενδιαφέρουσες. Ασχέτως από την εξωτερική μορφή της Βιβλιοθήκης, δηλαδή αν το κτήριό της είναι φουτουριστικό, μινιμαλιστικό, νεοκλασικό ή οτιδήποτε άλλο, το κτήριο, πρέπει να στηρίζει τις λειτουργικές ανάγκες των Βιβλιοθηκών, δηλαδή του φυσικού χώρου, του κυβερνοχώρου και της σχέσης μεταξύ των δύο παραπάνω. Απ' αυτά τα τρία θα προκύψει η μορφή του κτηρίου και οι αρχές του αρχιτεκτονικού σχεδιασμού. Ο διαχωρισμός της Βιβλιοθήκης σε τμήματα που θα υποστηρίξουν την πρόσβαση στο σύνολο των διαθέσιμων πληροφοριών μέσω ηλεκτρονικής αναζήτησης και στο χώρο έρευνας, θα πρέπει να είναι ξεκάθαρος και τα τμήματα να είναι σαφώς ορισμένα και καλά δομημένα ώστε να διευκολύνεται η γνώση μέσω της έρευνας (Βελώνη και Χριστοδούλου, 2002).

Σύμφωνα με τα Πρότυπα για τις Ελληνικές Ακαδημαϊκές Βιβλιοθήκες των Οδηγών Διαχείρισης Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών (1999), «μια Ακαδημαϊκή Βιβλιοθήκη θα πρέπει να διαθέτει χώρους και εξοπλισμό, που θα καλύπτουν τις παρούσες και τις αναμενόμενες ανάγκες του Πανεπιστημίου και των προγραμμάτων του».

«Μια Ακαδημαϊκή Βιβλιοθήκη θα πρέπει να είναι ελκυστική, φιλική και προσεκτικά σχεδιασμένη, ώστε να προάγει μία αποδοτική λειτουργία και αποτελεσματική χρήση. Στο σχεδιασμό του κτηρίου της Βιβλιοθήκης πρέπει να ληφθούν υπόψη παράγοντες όπως:

α) γενικά περιβαλλοντικά στοιχεία που επηρεάζουν το προσωπικό, τους χρήστες και

τις συλλογές (φως, εξαερισμός, έλεγχος θερμοκρασίας και υγρασίας, κάθετη και οριζόντια μετακίνηση, χαρακτηριστικά ασφάλειας...),
β) τον σχεδιασμό των ραφιών,
γ) τον αριθμό και ποικιλία θέσεων ανάγνωσης,
δ) τη σχέση ανάμεσα στα βιβλιοστάσια και στις θέσεις του αναγνώστη,
ε) τη σχέση ανάμεσα στα σημεία εξυπηρέτησης,
στ) την ικανοποιητική κίνηση του υλικού και
ζ) την επάρκεια του χώρου για το προσωπικό και τις λειτουργίες της Βιβλιοθήκης.» (Ζάχος, 1999).

Η τεχνολογία εξελίσσεται με ταχύτατους ρυθμούς. Ο αρχιτεκτονικός σχεδιασμός πρέπει να εξασφαλίζει το περιβάλλον που θα δέχεται την εξέλιξη και τον μετασχηματισμό. Τα όρια ανάμεσα στις λειτουργίες και τις δραστηριότητες του κτηρίου αλλάζουν συνεχώς, με τις αλλαγές που προκύπτουν στην τεχνολογία αλλά και την κοινωνία. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα, οι αρχιτέκτονες και οι βιβλιοθηκονόμοι να συνεργαστούν για να προβλέψουν μελλοντικές ανάγκες και αλλαγές, καθώς και να λύσουν προβλήματα ευελιξίας του χώρου και επαναδιάταξης νέων υπηρεσιών και λειτουργιών που συνεχώς προκύπτουν (Βελώνη και Χριστοδούλου, 2002).

Υπάρχουν διεθνείς και εθνικοί οργανισμοί, όπως το American Institute of Architects (AIA), που ασχολούνται με θέματα αρχιτεκτονικού σχεδιασμού Βιβλιοθηκών, σύμφωνα με ομάδες εργασίας αρχιτεκτόνων, συμβούλων κτηρίων Βιβλιοθηκών κ.α. Στο εξωτερικό, με τη συνεχόμενη εξέλιξη του πληροφοριακού χώρου μέσω του δικτύου και των νέων τεχνολογιών, η διαχείριση του φυσικού χώρου δέχεται μεταβολές. Οι χρήστες απαιτούν να έρχεται η πληροφορία άμεσα σε αυτούς, πράγμα που δημιουργεί μια χαοτική κατάσταση σε Βιβλιοθήκες μεγάλου μεγέθους και δυσκολία στους εργαζόμενους που πρέπει να βρουν το υλικό που χρειάζονται οι χρήστες αλλά και οι ίδιοι οι βιβλιοθηκονόμοι, μέσα στα όρια του χρόνου που έχουν. Οι οργανισμοί αυτοί αυξάνουν συνεχώς τη βιβλιογραφία τους, με εγχειρίδια που δίνουν οδηγίες για τις νέες τεχνολογίες και την εφαρμογή τους (Βελώνη και Χριστοδούλου, 2002).

Η παράδοση της Ευρώπης, της Αμερικής αλλά και της Αυστραλίας στον αρχιτεκτονικό σχεδιασμό και τα σχέδια των Βιβλιοθηκών τους εξ' αρχής, αφήνουν περιθώρια για μελλοντικές εξελίξεις και μεταβολές. Τα κτήρια των Βιβλιοθηκών, σχεδιασμένα από μεγάλες αρχιτεκτονικές εταιρίες ή από σπουδαίους αρχιτέκτονες, τους κάνει γνώστες για το πού και πώς θα στεγάσουν τη γνώση, είτε αυτή είναι σε συμβατικά υλικά, είτε σε ηλεκτρονική μορφή (Βελώνη και Χριστοδούλου, 2002).

Η ελληνική νομοθεσία περί ασφάλειας και πυροπροστασίας είναι πολύ αυστηρότερη από την αντίστοιχη άλλων ευρωπαϊκών χωρών, που σημαίνει ότι οι ξένοι μελετητές δε θα μπορούσαν να καλύψουν τις απαιτούμενες προδιαγραφές μελέτης και σχεδιασμού της Βιβλιοθήκης, λόγω ελλιπούς ενημέρωσής τους σ' αυτόν τον τομέα (Βίγλας, 2003).

Στην ελληνική πραγματικότητα, δεν εκπονούνται συχνά μελέτες χώρου, ούτε είναι συνήθης πρακτική η σύσταση ομάδων εργασίας για την κατασκευή ή ανακατασκευή κάποιας Βιβλιοθήκης. Οι περισσότερες Βιβλιοθήκες στεγάζονται σε χώρους που δόθηκαν με κριτήρια τελείως διαφορετικά απ' αυτά που θα έπρεπε να υπάρχουν για να στεγαστεί μια Βιβλιοθήκη. Σε αυτούς τους ακατάλληλους χώρους, προστίθεται και η νέα τεχνολογία. Η έλλειψη βασικών τεχνικών υποδομών, κάνει τα κτήρια αφιλόξενα στη νέα τεχνολογία, με αποτέλεσμα να μην καλύπτουν ούτε παλαιές, ούτε νέες λειτουργίες και ανάγκες (Βελώνη και Χριστοδούλου, 2002).

Οι Βιβλιοθήκες πρέπει να παρέχουν εκτός των άλλων χώρων -μια και συμμετέχουν ενεργά στη διαμόρφωση πληροφοριακής παιδείας και σε δραστηριότητες που σχετίζονται με εκπαιδευτικά θέματα ή εκπαίδευση χρηστών- αίθουσες διδασκαλίας, χώρους συνεδριάσεων και συναντήσεων, χώρους απομονωμένους για έρευνα, κ.α., σχεδιασμένους με όλες τις δυνατές τεχνικές προδιαγραφές. Τα κτήρια δεν χρησιμοποιούνται μόνο για τη στέγαση βιβλίων και την παροχή αναγνωστηρίων. Οι δυνατότητες των πολυμέσων ενσωματώνονται στην πληροφοριακή εργασία, μια και αυτή γίνεται από online πηγές (Βελώνη και Χριστοδούλου, 2002).

Τέλος, πρέπει να σημειωθεί και μία άλλη πρακτική αξία του σωστού σχεδιασμού/μελέτης πέραν της σωστής λειτουργίας του χώρου: το γεγονός ότι αυτή εξασφαλίζει πιο εύκολα την έγκριση παροχής οικονομικών πόρων από τις Δημόσιες Αρχές, την Ευρωπαϊκή Κοινότητα ή τους χορηγούς, διότι αποδεικνύει σοβαρότητα και σεβασμό στο χώρο, το αντικείμενο και το χρήστη (Τσούνη, 1997).

Ενώ λοιπόν ο κοινωνικός και εκπαιδευτικός ρόλος της Βιβλιοθήκης είναι γεγονός, η απαίτηση για καλά τεχνολογικά εξοπλισμένους χώρους είναι πλέον ανάγκη. Και επειδή η Βιβλιοθήκη είναι ο κατ' εξοχήν χώρος ο οποίος επηρεάζεται από τις εξελίξεις και τις αλλαγές που είναι ραγδαίες, γεγονός που απαιτεί μεγάλη ευελιξία, ο μόνος τρόπος να επιτευχθούν οι εξελίξεις που απαιτούνται, είναι η σωστή μελέτη και ο σχεδιασμός στις μελλοντικές της ανάγκες (Τσούνη, 1997).

4.5. Η ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ ΤΟΥ ΚΤΗΡΙΟΥ ΤΗΣ ΕΝΙΑΙΑΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ ΘΕΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΕΚΠΑ

Η κατασκευή της Βιβλιοθήκης της Σχολής Θετικών Επιστημών γίνεται σε υπάρχον κτήριο στο συγκρότημα της Σχολής Θετικών Επιστημών στην Πανεπιστημιούπολη Ζωγράφου. Υπάρχει λοιπόν άμεση πρόσβαση από όλα τα τμήματα της Σχολής και θα αποτελέσει τον πυρήνα συγκέντρωσης και εξυπηρέτησης όλων των μελών των αντίστοιχων Τμημάτων (Σχολή Θετικών Επιστημών, 2008).

Η κατασκευαζόμενη Βιβλιοθήκη της Σχολής Θετικών Επιστημών η οποία μελετήθηκε και κατασκευάζεται από την κοινοπραξία «ΕΝΤΕΧΝΟΣ Α.Ε. - ΕΡΕΤΒΟ - ΜΕΛΚΑ Α.Ε.», περιλαμβάνει χώρους 6.315.00 τετραγωνικών μέτρων. Η λειτουργία της θα δημιουργήσει συνθήκες προσφοράς πολύ καλύτερων υπηρεσιών, από τις υπάρχουσες, στους φοιτητές και θα συντελέσει ουσιαστικά στην καλύτερη δυνατή αξιοποίηση του προσωπικού, το οποίο τώρα εξυπηρετεί τις επιμέρους Βιβλιοθήκες των Τμημάτων της Σχολής Θετικών Επιστημών (Σχολή Θετικών Επιστημών, 2008).

Ο υπάρχων σκελετός βρίσκεται σε επαφή με τον κεντρικό διάδρομο κυκλοφορίας της Σχολής και αποτελείται από 4 ορόφους. Στους κάτω δύο ορόφους διαμορφώνονται οι χώροι των βιβλιοστασιών και στους δύο επάνω τα αναγνωστήρια (Σχολή Θετικών Επιστημών, 2008).

Η κεντρική είσοδος στη Βιβλιοθήκη Θετικών Επιστημών είναι από τη βορειοδυτική πλευρά του κτηρίου. Το δεύτερο κλιμακοστάσιο ξεκινά από το υπερυψωμένο ισόγειο και παρέχει τη δυνατότητα επικοινωνίας με τον κεντρικό διάδρομο που συνδέει όλες τις πτέρυγες της Σχολής Θετικών Επιστημών. Τα κλιμακοστάσια είναι διακριτές μονάδες εκατέρωθεν της πτέρυγας της Βιβλιοθήκης και οδηγούν σε προθαλάμους, από όπου παρέχεται πρόσβαση στα βιβλιοστάσια και τους χώρους μελέτης (Σχολή Θετικών Επιστημών, 2008).

Στον 1ο όροφο υπάρχει γραφείο πληροφοριών με γραμματεία και υπηρεσίες δανεισμού. Σε επαφή με το χώρο γραμματείας υπάρχουν τα βιβλιοστάσια. Προβλέπονται συνολικά σαράντα μονάδες διπλών βιβλιοστασιών, οι οποίες καλύπτουν χώρο 1.349.00 τετραγωνικών μέτρων (m²) (Σχολή Θετικών Επιστημών, 2008).

Στον 2ο όροφο, εκατέρωθεν διαδρόμου πλάτους 1,80μ., κατά μήκος όλου του χώρου, τοποθετούνται βιβλιοστάσια διπλής και μονής όψης, καθώς και γραμματεία και υπηρεσίες πληροφοριών και δανεισμού. Προβλέπεται, επίσης, στον ίδιο όροφο ειδικός χώρος

φύλαξης σπάνιων βιβλίων καθώς και αίθουσα συνεδριάσεων και χώροι υγιεινής. Συνολική έκταση 1.349.00 τετραγωνικά μέτρα (m²) (Σχολή Θετικών Επιστημών, 2008).

Στον 3ο όροφο τοποθετούνται τα αναγνωστήρια. Εξυπηρετούνται από δύο γραφεία πληροφοριών με θέσεις ηλεκτρονικής εξυπηρέτησης. Στη βόρεια πλευρά του κτηρίου υπάρχουν 120 θέσεις ανάγνωσης, σε αναγνωστήρια 4 ατόμων. Μεσολαβεί διάδρομος πλάτους 1,80, για την άνετη κυκλοφορία των προσερχομένων. Στη νότια πλευρά του κτηρίου, υπάρχει η ζώνη εκδόσεων και περιοδικών, καθώς και θέσεις ανάγνωσης για 100 άτομα σε τραπέζια των 4 ατόμων. Έχουν προβλεφθεί ειδικοί χώροι ομαδικής εργασίας σε 4 ξεχωριστούς πυρήνες εργασίας και αίθουσες (εργαστήρια) ηλεκτρονικών υπολογιστών. Στον ίδιο όροφο υπάρχουν 2 μεγάλα γραφεία βιβλιοθηκονομίας, επεξεργασίας, συντήρησης του σπάνιου υλικού και ταξινόμησης, καθώς και αποθήκη υλικών. (Συνολική έκταση 1.349.00 m²) (Σχολή Θετικών Επιστημών, 2008)

Στον 4ο όροφο εκατέρωθεν διαδρόμου, τοποθετούνται 116 θέσεις ηλεκτρονικής ανάγνωσης, διαχωρισμένες ανά ενότητες τεσσάρων ατόμων και λειτουργεί ειδικός χώρος εύρεσης τίτλων από ηλεκτρονικούς υπολογιστές. Ακόμη, στον ίδιο όροφο υπάρχουν 116 θέσεις ανάγνωσης κατανεμημένες σε ενότητες των 4 ατόμων, αλλά και τέσσερις χώροι ομαδικής εργασίας για 20 άτομα. Υπάρχει χώρος γραμματείας και πληροφοριών για την εξυπηρέτηση των αναγνωστών. Στον όροφο αυτό, βρίσκονται και τα γραφεία της διοίκησης της Βιβλιοθήκης, με το αντίστοιχο γραφείο διεύθυνσης, καθώς και γραφείο προσωπικού της Βιβλιοθήκης. Υπάρχει ακόμη χώρος αρχείου (Σχολή Θετικών Επιστημών, 2008).

Για τον κατά προσέγγιση υπολογισμό των βιβλιοστασιών, θα δοθεί, από όλους τους βιβλιοθηκονόμους των Τμημάτων, ο αριθμός των σημερινών ραφιών, βιβλίων και περιοδικών, έτσι ώστε αυτά να μεταφερθούν τμηματικά σε συγκεκριμένη θέση με τα ανάλογα περιθώρια.

Προβλέπεται εσωτερική επικοινωνία μηχανικής μεταφοράς των βιβλίων από τα βιβλιοστάσια προς τα αναγνωστήρια. Προβλέπονται, επίσης, χώροι γραφείων, χώροι εξυπηρέτησης των φοιτητών και χώροι για Η/Υ, τόσο για αρχειακή έρευνα όσο και για μελέτη μέσω Η/Υ. Διατίθεται κλιμακοστάσιο διαφυγής και ανελκυστήρας και διαμορφώνονται χώροι υγιεινής σε όλους τους ορόφους (Σχολή Θετικών Επιστημών, 2008).

Οι χώροι καθορίστηκαν σε συνεργασία με την Τεχνική Υπηρεσία του Πανεπιστημίου Αθηνών. Οι ψευδοροφές και οι επενδύσεις των τοίχων ακολουθούν τις ανάγκες

ηχοπροστασίας και ηχοαπορρόφησης αλλά και την αισθητική αρτιότητα των χώρων (Σχολή Θετικών Επιστημών, 2008).

Καθώς οι Σχολές των Θετικών Επιστημών ασχολούνται με εναλλακτικές μεθόδους ενέργειας, δεν είναι δυνατόν να μη ληφθεί υπ' όψιν στη Βιβλιοθήκη η ενεργειακή σπατάλη, αλλά και η ρύπανση του περιβάλλοντος. Γι αυτό, μια εφαρμογή στην ταράτσα του κτηρίου αλλά και πλάγια, καθώς και πλήθους φωτοβολταϊκών κυττάρων για τη δημιουργία ηλεκτρικής ενέργειας, θα βοηθήσει σημαντικά τον αναγκαίο ηλεκτρισμό για την πιο ομαλή λειτουργία της Βιβλιοθήκης και μάλιστα με την απαιτούμενη οικονομία (Σχολή Θετικών Επιστημών, 2008).

Είναι γνωστό, ότι η ηλιοφάνεια στην Ελλάδα και ειδικά στην Αθήνα είναι μεγάλης χρονικής διάρκειας. Όσο για το άμεσο κόστος (μακροπρόθεσμα θα υπάρχει αμέριστη οικονομία), υπάρχει πρόγραμμα από την Ευρωπαϊκή Ένωση που δίνει την απαιτούμενη χρηματική βοήθεια. Επίσης, τη μεγαλύτερη περίοδο του καλοκαιριού, στο εσωτερικό του κτηρίου, θα χρησιμοποιηθούν ανεμιστήρες οροφής, οι οποίοι είναι φθηνότεροι από τα γνωστά κλιματιστικά, καταναλώνουν ασύγκριτα μικρότερη ενέργεια, δεν εξωτερικεύουν ζέστη και δεν καταστρέφουν το όζον. Επιπλέον, το σύνολο των λαμπτήρων θα είναι νέας τεχνολογίας με 75% μείωση ενέργειας (Καποδιστριακό, 2008).

Την παρακολούθηση του έργου έχουν αναλάβει ο Αντιπρύτανης Στρατηγικού Σχεδιασμού, Έργων και Φοιτητικής Μέριμνας καθηγητής Δημ. Ασημακόπουλος και οι προϊστάμενοι Τμημάτων της Τεχνικής Υπηρεσίας, ο κ. Γ. Παΐσιος και ο κ. Ι. Μπαρμπαρέσος (Σχολή Θετικών Επιστημών, 2008).

4.6. ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΕΣ ΚΑΙ ΑΤΟΜΑ ΜΕ ΕΙΔΙΚΕΣ ΑΝΑΓΚΕΣ (ΑΜΕΑ)

«Μετά από έρευνα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, διαπιστώθηκε ότι το 25% του ευρωπαϊκού πληθυσμού είναι άτομα με ειδικές ανάγκες, συμπεριλαμβανομένων και των ατόμων της τρίτης ηλικίας. Ανέρχονται στα 93.000.000 άτομα, αριθμός που την ανάγκασε με νόμο να ορίσει την εύκολη πρόσβασή τους, σε όλους τους χώρους δημόσιας χρήσης, συνεπώς και στις Βιβλιοθήκες.» (Τσούνη, 1997).

Οι Βιβλιοθήκες αποτελούν και παίζουν έναν καταλυτικό ρόλο στις ζωές των ατόμων με ειδικές ανάγκες. Η συνδρομή των Βιβλιοθηκών στην διευκόλυνση και εξομάλυνση της ζωής των ΑΜΕΑ είναι σημαντική, γιατί μπορούν να εμπλουτίσουν τις υπηρεσίες τους και να τις προσαρμόσουν στα ΑΜΕΑ, δηλαδή να συγκροτήσουν υπηρεσίες που να ενθαρρύνουν και να ευνοούν την χρήση της Βιβλιοθήκης από άτομα με ειδικές δεξιότητες. Για παράδειγμα διαφορετικές περίοδοι δανεισμού, μεγαλύτερες δυνατότητες παραγγελίας βιβλιογραφίας κλπ. Οι διαφορετικές υπηρεσίες που θα πρέπει να δημιουργηθούν, χρειάζεται να πλαισιωθούν από το κατάλληλα εκπαιδευμένο προσωπικό και να παρέχονται ανάλογα (Βιβλιοθήκη και Κέντρο Πληροφόρησης - Πανεπιστήμιο Πατρών, 2008).

Οι Βιβλιοθήκες πρέπει να υποστηρίζουν τη δημιουργία κατάλληλων κτιριακών και υλικοτεχνικών υποδομών, που επιτρέπουν την επίσκεψη και κίνηση των ΑΜΕΑ μέσα στους χώρους τους. Επίσης, να εμπλουτίζουν τις συλλογές τους, ώστε να καλυφθούν οι πληροφοριακές ανάγκες των ΑΜΕΑ. Τα κατάλληλα τεκμήρια σε συνδυασμό με την προμήθεια και τη χρήση υποστηρικτικής τεχνολογίας, είναι δυνατό να οδηγήσουν στη δημιουργία ειδικών συλλογών, αλλά και στην εκμετάλλευση των ήδη υπάρχουσών (Βιβλιοθήκη και Κέντρο Πληροφόρησης - Πανεπιστήμιο Πατρών, 2008).

Τέλος, είναι αναγκαία η παροχή τεχνογνωσίας προς την εξυπηρετούμενη κοινότητα ΑΜΕΑ, για την εξοικείωση τους με τις υποστηρικτικές τεχνολογίες, μέσα από εκπαιδευτικές ενότητες. Σημαντική είναι, η βιβλιοθηκονομική κατάρτιση, η εκπαίδευση και η επαγγελματική εξέλιξη. Πρόκειται για την ανάπτυξη των δεξιοτήτων του προσωπικού της Βιβλιοθήκης που απαιτείται, για την καλύτερη εξυπηρέτηση των ΑΜΕΑ (Τσούνη, 1997).

Οι Ακαδημαϊκές Βιβλιοθήκες έχουν κινητοποιηθεί πολύ πριν από άλλες Βιβλιοθήκες ως προς την εξυπηρέτηση των ΑΜΕΑ. Μάλιστα κάποιες έχουν αποδειχτεί ικανότατες στην ενσωμάτωση των υποστηρικτικών τεχνολογιών στο χώρο τους, με μερικές από αυτές να αποτελούν παραδείγματα προς μίμηση.

Ένας κύριος λόγος που οι ακαδημαϊκές Βιβλιοθήκες έχουν προνοήσει περισσότερο για τα ΑΜΕΑ από τα άλλα είδη Βιβλιοθηκών και έχουν υπάρξει περισσότερο ευέλικτες είναι ότι οι φοιτητές, όταν σπουδάζουν, αποκαλύπτουν τη φύση της αναπηρίας τους, με αποτέλεσμα το προσωπικό να τους γνωρίζει και να μπορεί να τους εξυπηρετεί καλύτερα (Κουλικούρδη, 2007).

Μέχρι στιγμής οι ελληνικές ακαδημαϊκές Βιβλιοθήκες, στο μεγαλύτερο ποσοστό τους, δεν έχουν μεριμνήσει για τους χρήστες με ειδικές ανάγκες. Παρόλα αυτά, δύο ελληνικές Βιβλιοθήκες λειτουργούν υπηρεσίες για τα ΑΜΕΑ και έχουν δημοσιοποιήσει τον τρόπο λειτουργίας και τα αποτελέσματά τους. Η Βιβλιοθήκη του Πανεπιστημίου Μακεδονίας αποτέλεσε την εναρκτήρια προσπάθεια στο χώρο των Βιβλιοθηκών των Ανώτατων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων. Μέσα στα πλαίσια του έργου Accelerate (ACCESs to the modern Library sERvices for the blind and pArtially sighTEd people), η Βιβλιοθήκη του Πανεπιστημίου Μακεδονίας, και η Βιβλιοθήκη του Πανεπιστημίου Κύπρου και με άλλους συνεργαζόμενους φορείς από τον ευρωπαϊκό χώρο, κινήθηκε προς την κατεύθυνση της παροχής πρόσβασης σε τυφλούς ή χρήστες με μειωμένη όραση (Βιβλιοθήκη και Κέντρο Πληροφόρησης - Πανεπιστήμιο Πατρών, 2008).

Η δεύτερη σημαντική προσπάθεια που έλαβε χώρα μέσα στα πλαίσια των ελληνικών ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών ανήκει στη Βιβλιοθήκη του ΤΕΙ Σερρών, η οποία προχώρησε στην δημιουργία ενός σύγχρονου εργαστηρίου για τα ΑΜΕΑ. Το εργαστήριο αυτό μπορεί να παρέχει πρόσβαση στην ηλεκτρονική πληροφορία σε ΑΜΕΑ που αντιμετωπίζουν προβλήματα όρασης, ακοής και κίνησης (Βιβλιοθήκη και Κέντρο Πληροφόρησης - Πανεπιστήμιο Πατρών, 2008).

4.7. ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΘΕΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΕΚΠΑ ΚΑΙ ΑΜΕΑ

«Στο πλαίσιο του Έργου "Εμπλουτισμός και Αναβάθμιση της Βιβλιοθήκης του Πανεπιστημίου Αθηνών" του ΕΠΕΑΕΚ II, οι Βιβλιοθήκες του ΕΚΠΑ εξοπλίζονται με σταθμούς εργασίας ή εξειδικευμένα βοηθήματα για την υποστήριξη Ατόμων Με Ειδικές Ανάγκες (ΑΜΕΑ) και συγκεκριμένα για φοιτητές με τύφλωση, μειωμένη όραση και εκείνους με κινητικές αναπηρίες στα άνω άκρα. Οι σταθμοί αυτοί επιτρέπουν στα ΑΜΕΑ την πρόσβαση στις συλλογές των Βιβλιοθηκών σε οποιαδήποτε μορφή είναι αυτές

(έντυπη, ηλεκτρονική, ακουστική) καθώς επίσης και στις υπηρεσίες του Διαδικτύου αλλά και τις κοινές εφαρμογές αυτοματισμού γραφείου.» (Βιβλιοθήκες και Υπηρεσίες Πληροφόρησης Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, 2009)

Στην Κεντρική Βιβλιοθήκη Θετικών Επιστημών ΕΚΠΑ, ισχύουν οι ίδιες υπηρεσίες και λειτουργίες όσον αφορά τα ΑΜΕΑ, αλλά επιπλέον ο σχεδιασμός της περιλαμβάνει τα εξής:

- Χώρο στάθμευσης αναπηρικών αυτοκινήτων μπροστά στη Βιβλιοθήκη.
- Χώρο για να κινούνται οι αναπηρικές πολυθρόνες.
- Ράμπες δίπλα στα σκαλοπάτια της εισόδου με 1.40m πλάτος.
- Είσοδο στο ισόγειο.
- Ασανσέρ για όλους τους ορόφους με κουμπιά στο ύψος της αναπηρικής πολυθρόνας.
- Ειδικές τουαλέτες.
- Εγκατάσταση ειδικών συστημάτων επικοινωνίας για τους κουφούς.
- Έπιπλα χωρίς αιχμηρές γωνίες και προεξοχές.
- Τραπέζια σε ύψος που να εξυπηρετεί τον χρήστη σε αναπηρική πολυθρόνα.
- Ανατομικούς χώρους μελέτης με χώρο για αναπηρική πολυθρόνα.

Με την πάροδο του χρόνου, η Κεντρική Βιβλιοθήκη Θετικών Επιστημών ΕΚΠΑ, προβλέπει και εγκατάσταση ειδικών συστημάτων επικοινωνίας για άτομα με πρόβλημα στην ακοή.

¹ Μέρος της επιχειρηματολογία αυτού του κεφαλαίου βασίστηκε στην παρατήρηση της συγγραφέως στο κτήριο της Ενιαίας Κεντρικής Βιβλιοθήκης Θετικών Επιστημών ΕΚΠΑ, κατά τη διάρκεια της Πρακτικής της Άσκησης στο Τμήμα Γεωλογίας του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5^ο : ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΧΩΡΟΥ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΩΝ

5.1. ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΧΩΡΟΥ

Ο χώρος είναι από τις βασικές απαιτήσεις κάθε Βιβλιοθήκης. Θα πρέπει να υπάρχει χώρος για το προσωπικό, τους χρήστες, το υλικό της Βιβλιοθήκης, αλλά και για την είσοδο, τους διαδρόμους, τους εκθεσιακούς χώρους, κ.λ.π. Ίσως να μη δοθεί η δυνατότητα στον κάθε βιβλιοθηκονόμο να λειτουργήσει συμβουλευτικά στην κατασκευή του καινούργιου κτηρίου ή στην επέκταση και αναδιαμόρφωση της Βιβλιοθήκης, θεωρείται όμως σημαντικό να είναι σε θέση να προκαλέσει ή να ανταποκριθεί σε τέτοιου είδους ανάγκες, όταν αυτές παρουσιαστούν (Τσούνη, 1997).

Είναι γνωστές οι αδυναμίες των Βιβλιοθηκών της Ελλάδας στον τομέα αυτό, όπως ανεπαρκείς χώροι, τοποθέτηση της Βιβλιοθήκης μέσα στον οργανισμό που ανήκει (πολλές φορές σε λιγότερο λειτουργικά σημεία όπως υπόγεια, παραπήγματα) και δυσκολία να πεισθούν οι αρμόδιοι φορείς για την αντιμετώπιση του προβλήματος αυτού.

Οι αιτίες είναι πολλές, όπως η γενικότερη κατάσταση στον τομέα Βιβλιοθηκών σε εθνικό επίπεδο, δυσπιστία για την προσφορά τους, έλλειψη ειδικευμένου προσωπικού, ελλιπής οργάνωση της Βιβλιοθήκης, κ.α. Πρέπει να δίνεται ιδιαίτερη σημασία στα βήματα που πρέπει να ακολουθούνται για την αντιμετώπιση του προβλήματος και από τους αρμόδιους φορείς και από τους βιβλιοθηκονόμους.

Τα βασικά στοιχεία είναι κοινά σε όλες τις Βιβλιοθήκες. Οι διαφορετικές όμως λειτουργίες τους, ανάλογα με το είδος και τις υπηρεσίες που προσφέρουν, το μέγεθός τους και το προσωπικό τους, δημιουργούν διαφορές που εκφράζονται στο χώρο. Οι ακαδημαϊκές Βιβλιοθήκες, για παράδειγμα, συγκεντρώνουν έντυπο και μη έντυπο υλικό, διαθέτουν το υλικό αυτό στους φοιτητές, στο εκπαιδευτικό προσωπικό και στους ερευνητές και συμμετέχουν ενεργά στα προγράμματα διδασκαλίας σ' όλα τα επίπεδα.

Εάν υπάρχει Φοιτητική Εστία μέσα στην Πανεπιστημιούπολη, θα επηρεασθεί ο χώρος των αναγνωστηρίων. Στο Δανειστικό Τμήμα πρέπει να παρέχεται αρκετός χώρος, γιατί οι Ακαδημαϊκές Βιβλιοθήκες έχουν το μεγαλύτερο ποσοστό δανεισμού βιβλίων από όλα τα άλλα είδη Βιβλιοθηκών.

Παρόλες όμως τις διαφορές, οι Βιβλιοθήκες έχουν κοινά τα βασικά χαρακτηριστικά τους στοιχεία και με μια συστηματική προσέγγιση, μπορούν να εφαρμοσθούν οι ίδιες μέθοδοι προγραμματισμού σε όλα τα είδη των Βιβλιοθηκών.

5.2. Η ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΤΩΝ ΧΩΡΩΝ ΚΑΙ Η ΜΕΤΑΞΥ ΤΟΥΣ ΣΧΕΣΗ

Ο αρχιτέκτονας πρέπει να γνωρίζει ποιοι χώροι απαιτούνται, ποιο θα είναι το μέγεθος και η μεταξύ τους σχέση. Στον καθορισμό των χώρων καταλήγει έχοντας πάντα ως βάση τις υπηρεσίες που θα προσφέρει η Βιβλιοθήκη για να ανταποκριθεί στους στόχους που έχει θέσει. Το μέγεθός τους υπολογίζεται -λαμβάνοντας πάντα υπόψη κάποιες μελλοντικές αναπτύξεις- με βάση τις προσωπικές εκτιμήσεις του βιβλιοθηκονόμου και με αναφορά σε διεθνή standards.

Η σχέση ανάμεσα στους χώρους, μπορεί να καθορισθεί από τη μελέτη διαφόρων παραγόντων όπως:

- Την κίνηση των χρηστών. Για παράδειγμα, οι περιοχές που χρησιμοποιούνται πιο κοντά στην είσοδο, η σειρά που ακολουθεί ο χρήστης (από τον κατάλογο στα ράφια), η κίνηση του χρήστη από τα ράφια σε ορισμένες περιπτώσεις αν δεν βρίσκει το υλικό που θέλει στον βιβλιοθηκονόμο, και μετά στα τραπέζια μελέτης.
- Την κίνηση του υλικού από την παραλαβή του στην Βιβλιοθήκη, στις διάφορες διαδικασίες που απαιτούνται για την επεξεργασία του, μέχρι την τοποθέτησή του στα ράφια.
- Απομάκρυνση τμήματος που μπορεί να επηρεάσει δυσμενώς κάποιο άλλο, εξαιτίας του θορύβου, όπως λόγω χάρη σε περιπτώσεις που το αναγνωστήριο βρίσκεται στην ίδια περιοχή με το φωτοτυπικό μηχάνημα.

Οι παράγοντες που αναφέρθηκαν παραπάνω, επηρεάζουν επίσης την διάταξη των συγκεκριμένων τμημάτων, όπως την τοποθέτηση ραφιών και θέσεων στο αναγνωστήριο ή πάγκων, ραφιών, γραφείων και μηχανημάτων στο χώρο του προσωπικού.

Άλλοι παράγοντες που επηρεάζουν τη διάταξη του χώρου είναι η ανάγκη για οικονομική χρήση του, οι συγκεκριμένες δραστηριότητες που γίνονται στο κάθε τμήμα, καθώς και εκείνοι που καθορίζονται από τον αρχιτέκτονα, όπως η μορφολογία των χώρων, τα παράθυρα, κ.α.

5.3. ΦΥΣΙΚΕΣ ΣΥΝΘΗΚΕΣ

Η τεχνολογική πρόοδος που έχει συντελεσθεί τα τελευταία χρόνια επέφερε τεράστιες αλλαγές στον τρόπο και το περιβάλλον εργασίας του ανθρώπου. Οι νέες τεχνολογίες αποκτούν όλο και πιο μεγάλη χρήση, δημιουργώντας προβλήματα προσαρμογής, στις νέες συνθήκες εργασίας (Νικητάκης, 2000).

Η μη προσαρμογή του ανθρώπου στο νέο περιβάλλον, από την άλλη, επιφέρει προβλήματα όπως εργατικά ατυχήματα, στρες και μειωμένη απόδοση.

Η εργονομία είναι η επιστημονική μελέτη των ανθρωπίνων δυνατοτήτων των περιορισμών και των ορίων σε σχέση με το περιβάλλον εργασίας. Ο εργονομικός σχεδιασμός του περιβάλλοντος μιας Βιβλιοθήκης αποτελεί έναν παράγοντα που καθορίζει το βαθμό επιτυχίας του ρόλου της Βιβλιοθήκης στην εκπαιδευτική κοινότητα. Στο σχεδιασμό του περιβάλλοντος της Βιβλιοθήκης πρέπει να λαμβάνονται υπόψη όλες οι παράμετροι που επηρεάζουν την ομαλή χρήση της Βιβλιοθήκης. Οι παράγοντες που επηρεάζουν την απόδοση του βιβλιοθηκονόμου είναι η επίπλωση, οι φυσικές συνθήκες και οι κλιματολογικές συνθήκες. Φυσικές συνθήκες όπως ο φωτισμός, η θερμοκρασία, η υγρασία, ο αερισμός και ο θόρυβος, επηρεάζουν γενικά το σχεδιασμό του χώρου (Νικητάκης, 2000).

Οι επιστήμες της ανθρωπομετρίας και της εργοφυσιολογίας βοηθούν στον προσδιορισμό και καθορισμό των βιολογικών χαρακτηριστικών και ορίων του ανθρώπου που απαιτούνται για την εκτέλεση της εργασίας. Η απουσία ή η παράβλεψη κατά τον σχεδιασμό των κτηρίων, των επίπλων και των μηχανών αποτελεί τη βασικότερη αιτία κόπωσης και ατυχημάτων. Η ποικιλία των διαστάσεων του ανθρώπινου σώματος, απαιτεί την εφαρμογή συγκεκριμένων μεθόδων και οι μεταβλητές που πρέπει να ληφθούν υπ' όψιν είναι η ηλικία, το φύλο και ο πολιτισμός του κάθε ανθρώπου (Νικητάκης, 2000).

5.3.1. ΦΩΤΙΣΜΟΣ

«Ο παράγοντας φωτισμού σε μια Βιβλιοθήκη εξαρτάται από την ένταση, την ποιότητα, το χρώμα, τη μορφή και την αντίθεση, τα οποία θα πρέπει να εξεταστούν προσεκτικά ώστε να υπάρχει ομοιόμορφος φωτισμός και να μην κουράζεται το μάτι του χρήστη κατά το διάβασμα. Η τοποθέτηση και χρήση του φωτισμού προσαρμόζονται στις

απαιτήσεις της τεχνικής και της αισθητικής και καθορίζονται πάντα σε σχέση με το χώρο και τον άνθρωπο. Το μέγεθος του χώρου, το είδος της εργασίας, η χρήση του χώρου, η επίπλωση, οι κατηγορίες των ανθρώπων και η οικονομία είναι οι παράγοντες που πρέπει να ληφθούν υπόψη κατά την εγκατάσταση του φωτισμού.

Στη Βιβλιοθήκη θα πρέπει να ληφθεί υπόψιν και η επίδραση του φωτισμού στο υλικό της (σπάνια βιβλία, μικροφίλμ, κ.λπ.), που θα πρέπει να προστατεύεται από το φως και την ακτινοβολία. Στην περίπτωση αυτή γίνεται χρήση ειδικών διαφραγμάτων μεταξύ φωτεινής πηγής και αντικειμένου. Η ακτινοβολία δεν πρέπει να ξεπερνάει τα 50 lux.(μονάδα μέτρησης έντασης φωτός =1 lux)» (Νικητάκης, 2000).

«Υπάρχουν δύο είδη φωτισμού ο φυσικός και ο τεχνικός. Ο τεχνικός φωτισμός σχετίζεται:

1. Με τη λαμπρότητα που ορίζεται από την ποσότητα του φωτός που αντανακλάται από ένα αντικείμενο προς το ανθρώπινο μάτι. Η βασική αρχή στηρίζεται στο ότι η λαμπρότητα του περιβάλλοντος δεν πρέπει να είναι μεγαλύτερη από την λαμπρότητα του προς παρατήρηση ή χρήση αντικείμενου.

2. Με τη θάμπωση που χαρακτηρίζεται από τη μείωση της ικανότητας όρασης που δημιουργεί η άνιση κατανομή λαμπρότητας μέσα στο πεδίο όρασης από πολύ υψηλές λαμπρότητες ή από τις αντιθέσεις λαμπρότητας του χώρου.

3. Με τη χρωματική απόδοση που καθορίζει την ποιότητα με την οποία αποδίδονται τα χρώματα. Η σωστή επιλογή λαμπτήρα βοηθάει προς αυτή την κατεύθυνση.

4. Με τις ανακλάσεις που οφείλονται στη λάθος τοποθέτηση - επιλογή των φωτιστικών λαμπτήρων. Η αποτελεσματικότητα ενός συστήματος φωτισμού εξαρτάται από τον συντελεστή ανάκλασης των επίπλων, των χρωμάτων, των δαπέδων, των τοίχων καθώς και από το υλικό που είναι κατασκευασμένα αυτά.» (Νικητάκης, 2000).

Ο τεχνικός φωτισμός χρειάζεται προσοχή στην αναλογία ανάμεσα στο διάχυτο φωτισμό και σε εκείνον που είναι εντονότερος σε συγκεκριμένα μέρη, στην αντανάκλαση του φωτός για να μη δυσκολεύεται ο χρήστης, στην ποιότητα φωτισμού και στη συντήρηση. (Νικητάκης, 2000).

«Το σχέδιο για το φυσικό φωτισμό θα εξαρτηθεί από τις απόψεις του αρχιτέκτονα για την θέση των παραθύρων. Ο φυσικός φωτισμός παρουσιάζει ορισμένες δυσκολίες όπως:

- ο περιορισμοί στη δυνατότητα για ευκαμψία και στην καλύτερη χρήση του τοίχου και του δαπέδου

- προβλήματα από τις εποχιακές διακυμάνσεις της θερμοκρασίας, οπότε πρέπει να ληφθούν κάποια μέτρα
- απώλεια θερμότητας
- δυσκολία στη συγκέντρωση για μελέτη
- αυξημένες πιθανότητες για απώλεια υλικού» (Νικητάκης, 2000).

Η τάση που επικρατεί σήμερα, είναι υπέρ του φυσικού φωτισμού για ψυχολογικούς λόγους και για εξοικονόμηση ενέργειας. Ο φυσικός φωτισμός είναι πιο δημοφιλής στους ανθρώπους. Η διακύμανση της έντασής του ανάλογα με την ώρα, την εποχή και τις καιρικές συνθήκες τον καθιστούν μειονεκτούντα έναντι του τεχνητού φωτισμού (Νικητάκης, 2000).

5.3.2. ΘΕΡΜΟΚΡΑΣΙΑ, ΥΓΡΑΣΙΑ, ΑΕΡΙΣΜΟΣ

Η θερμοκρασία, η υγρασία και ο αερισμός, επηρεάζουν την άνεση των χρηστών και του προσωπικού, καθώς και τη διατήρηση του υλικού. Πιστεύεται ότι ο πλήρης έλεγχος της θερμοκρασίας και της υγρασίας επιτυγχάνεται μόνο με πλήρες σύστημα κλιματισμού. Με τον όρο κλιματισμό ορίζουμε ένα αυτόματο σύστημα ελέγχου κίνησης του αέρα (θέρμανση, ψύξη, ύγρανση, αφύγρανση) μέσα στο κτήριο. Κατά την εγκατάσταση του κλιματισμού θα πρέπει να αποφεύγεται το υπερβολικό κρύο και τα δυσάρεστα ρεύματα, γιατί σκοπός του είναι η δημιουργία άνετων συνθηκών εργασίας. Ένας σωστά μελετημένος κλιματισμός συμβάλει στην καλή υγεία και στη δειαύγεια, τόσο του βιβλιοθηκονόμου όσο και του χρήστη της Βιβλιοθήκης (Νικητάκης, 2000).

Είναι ιδιαίτερα σημαντική η ανανέωση του αέρα, ειδικά σε περιπτώσεις που οι Βιβλιοθήκες βρίσκονται στο κέντρο της πόλης (όπου το ποσοστό ρύπανσης είναι υψηλότερο) ή η διαμόρφωση του κτηρίου είναι τέτοια ή αν η Βιβλιοθήκη είναι σε υπόγειο. Τα μειονεκτήματα που παρουσιάζει ο κλιματισμός, είναι κυρίως το υψηλό κόστος της εγκατάστασης και συντήρησής του. Επίσης, πρέπει να εξασφαλιστεί η μέγιστη αποδοτικότητα του συστήματος.

Ο χώρος της Βιβλιοθήκης χρησιμοποιείται καθημερινά από μεγάλο αριθμό επισκεπτών, με αποτέλεσμα η ατμόσφαιρα να επιβαρύνεται με CO₂ λόγω αναπνοής αλλά και της θέρμανσης στους χειμερινούς μήνες. Σε κοινόχρηστους χώρους όπως είναι η Βιβλιοθήκη απαιτείται διπλάσιος έως τριπλάσιος όγκος κυβικού αέρα ανά ώρα, ενώ η

ταχύτητα του αέρα δεν πρέπει να υπερβαίνει τα 0,2 μέτρα ανά δευτερόλεπτο. Η προτεινόμενη ποσότητα αέρα στο χώρο της Βιβλιοθήκης πρέπει να είναι 17-21 m³ /h ανά άτομο (Νικητάκης, 2000).

Υπάρχουν δύο είδη αερισμού, ο φυσικός αερισμός που βασίζεται στη διαφορά πυκνότητας του αέρα ανάμεσα στο περιβάλλον και ο τεχνικός αερισμός που να βασίζεται στη χρήση μηχανών, όπως κλιματιστικά, ανεμιστήρες, ιονιστές αέρος κλπ. Ο τεχνικός αερισμός έχει το μειονέκτημα του θορύβου (Νικητάκης, 2000).

5.3.3. ΘΕΡΜΑΝΣΗ

Η αναζήτηση του ιδανικού περιβάλλοντος στο χώρο της Βιβλιοθήκης έχει να κάνει με τον παράγοντα θέρμανσης και τις συνθήκες που αυτός πρέπει να ικανοποιεί. Τα κριτήρια για τη σωστή επιλογή ενός συστήματος θέρμανσης είναι να παρέχει ικανοποιητική και ομοιόμορφη θερμοκρασία 20-23°C βαθμών Κελσίου, να είναι απλό στην χρήση του, να μην παρουσιάζει δυσκολίες στη συντήρηση, να είναι οικονομικό όσον αφορά στο κόστος εγκατάστασης και συντήρησης, να παρέχει ασφάλεια τηρώντας τις διεθνείς προδιαγραφές και να είναι φιλικό προς το περιβάλλον (Νικητάκης, 2000).

Ο τρόπος θέρμανσης που θα ακολουθηθεί, θα επηρεάσει τον χώρο. Τα καλοριφέρ στους τοίχους περιορίζουν τη χρήση τους για αρχειοθέτηση υλικού. Σήμερα γίνεται προσπάθεια να χρησιμοποιηθούν εναλλακτικές μορφές ενέργειας που στοιχίζουν λιγότερο και είναι φιλικότερες προς το περιβάλλον.

Η χαμηλότερη θερμοκρασία που είναι ικανοποιητική για τους ανθρώπους, θεωρείται ικανοποιητική και για τη διατήρηση του έντυπου υλικού. Στο τμήμα σπανίων βιβλίων, το οποίο δεν επισκέπτονται συχνά οι χρήστες, μπορεί να υπάρχει χαμηλότερη θερμοκρασία.

5.3.4. ΘΟΡΥΒΟΣ

Ο θόρυβος είναι ένα σημαντικότατο πρόβλημα για τις Βιβλιοθήκες, ιδιαίτερα τις ανοιχτές. Προέρχεται από τις συνομιλίες του προσωπικού και των χρηστών, τις καρέκλες και το ξεφύλλισμα του υλικού. Στις Ακαδημαϊκές Βιβλιοθήκες συνήθως προβλέπεται κάποιος χώρος για συζήτηση. Ο θόρυβος μπορεί να μειωθεί αν στρωθούν μοκέτες και αν χωριστούν οι κινητές Βιβλιοθήκες με κινητά χωρίσματα.

Ο χώρος της Βιβλιοθήκης είναι χώρος διαβάσματος και μελέτης. Ο χρήστης θα πρέπει να εκτελεί την εργασία του ανεπηρέαστος από θορύβους που του αποσπούν την προσοχή και την συγκέντρωση. Η πηγές θορύβου σε μία Βιβλιοθήκη είναι τα φωτοτυπικά μηχανήματα, οι εκτυπωτές, τα κλιματιστικά καθώς και οι θόρυβοι που έρχονται από πηγές έξω από αυτήν (Νικητάκης, 2000).

Ο παρατεταμένος θόρυβος προκαλεί δυσκολίες στην επικοινωνία, στην αυτοσυγκέντρωση και ενδεχομένως πονοκεφάλους και κόπωση. Το ντεσιμπέλ (db) είναι η μονάδα μέτρησης του θορύβου με κλίμακα 0-150db. Με 0db ο θόρυβος χαρακτηρίζεται χαμηλός, ενώ με 100db γίνεται ενοχλητικός (Νικητάκης, 2000).

Για να ελεγχθεί ο θόρυβος στη Βιβλιοθήκη θα πρέπει να εξεταστεί η θέση του κτηρίου σε σχέση με τις φυσικές ή τεχνικές πηγές θορύβου καθώς και να τηρηθούν τα πρότυπα που αφορούν θέματα ακουστικής, θορύβου και ηχομόνωσης σύμφωνα με τον ΕΛΟΤ (172, 360, 442, 556, 819) (Νικητάκης, 2000).

5.3.5. ΠΥΡΟΠΡΟΣΤΑΣΙΑ

Η πρόβλεψη πυροπροστασίας και πυρανίχνευσης στο χώρο της Βιβλιοθήκης, είναι ένα θέμα που πρέπει να απασχολεί τους υπευθύνους κατά τον σχεδιασμό της Βιβλιοθήκης, λόγω του εύφλεκτου και σπάνιου υλικού που περιέχει η τελευταία. Η πυροπροστασία σκοπό έχει την αντιμετώπιση του ανθρώπινου κινδύνου και την προστασία του υλικού της Βιβλιοθήκης (Νικητάκης, 2000).

Κατά το σχεδιασμό της πυροπροστασίας θα πρέπει να ληφθούν υπόψη η πρόληψη έναρξης φωτιάς, ο περιορισμός ανάπτυξης της φωτιάς, η διαφυγή των ενοίκων και ο έλεγχος της φωτιάς με ανιχνευτές καθώς και ενέργειες κατάσβεσης (Νικητάκης, 2000).

Στην Βιβλιοθήκη λόγω της ιδιαιτερότητας του υλικού της, θα πρέπει να έχει εγκατασταθεί ξεχωριστό πυροσβεστικό δίκτυο (πυροσβεστική φωλιά) συνδεδεμένο με το κεντρικό σύστημα ύδρευσης της Βιβλιοθήκης (Νικητάκης, 2000).

Στην Κεντρική Βιβλιοθήκη Θετικών Επιστημών ΕΚΠΑ, λειτουργεί το σύστημα της τεχνητής βροχής το οποίο περιλαμβάνει σωληνώσεις υψηλής πίεσης με ειδικά στόμια που παράγουν δέσμες νερού.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6^ο : ΑΙΣΘΗΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΩΝ

6.1. Η ΑΙΣΘΗΤΙΚΗ ΣΤΙΣ ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΕΣ

Η ελληνική πραγματικότητα, συνηθίζει να μη δίνει βαρύτητα στην αισθητική του χώρου της Βιβλιοθήκης. Η σωστή οργάνωση του χώρου, ο συσχετισμός εσωτερικής διάρθρωσης και εξωτερικής μορφής, θα έπρεπε να οδηγεί ταυτόχρονα σε αποτελέσματα λειτουργικότητας και υψηλής αισθητική (Βελώνη και Χριστοδούλου, 2002). «Η λειτουργικότητα και η αισθητική ενός χώρου συμβάλλουν αποτελεσματικά στην ποιότητα των υπηρεσιών που προσφέρονται» (Μιχαηλίδης, 1979).

Συνήθως, παρακάμπτεται η αισθητική για χάρη της λειτουργικότητας, είτε για οικονομικούς λόγους είτε λόγω έλλειψης γνώσεων. «Μελέτες έχουν δείξει ότι η ευχάριστη ατμόσφαιρα δημιουργεί οικείο περιβάλλον, που βοηθάει στη μάθηση αλλά και στη διάθεση για εργασία.» (Βελώνη και Χριστοδούλου, 2002).

Η αισθητική είναι ένα θέμα που μέχρι σήμερα ήταν αντικείμενο εξέτασης μόνο των αρχιτεκτόνων, σχεδιαστών εσωτερικού χώρου κ.λπ. Ο βιβλιοθηκονόμος είχε το ρόλο του μεσολαβητή προς τους σχεδιαστές-μελετητές, χωρίς όμως να έχει γνώσεις αισθητικής και αρχιτεκτονικού σχεδιασμού. Έτσι, η επικοινωνία μεταξύ του βιβλιοθηκονόμου και των ειδικών μέσω μιας κοινής γλώσσας σχεδιασμού ήταν δύσκολη (Βελώνη και Χριστοδούλου, 2002).

Η αισθητική των ελεύθερων καλωδίων, του στενάχωρου χώρου, του σκοταδιού, της απόλυτης έλλειψης χρώματος, του θορύβου, κυριαρχεί στις περισσότερες Βιβλιοθήκες. Το πρόβλημα είναι ότι οι χώροι που επιλέχθηκαν ήταν από την αρχή ακατάλληλοι, τα νέα κτίρια Βιβλιοθηκών που χτίστηκαν δεν προέβλεψαν νέες ανάγκες ή χτίστηκαν σε πολύ μικρά οικόπεδα, με μικρούς προϋπολογισμούς, χωρίς έμπειρες ομάδες εργασίας και χωρίς να λάβουν υπόψη τους ειδικές κατηγορίες πληθυσμού (π.χ. άτομα με προβλήματα όρασης, κινητικά, κ.α.) (Βελώνη και Χριστοδούλου, 2002).

Η μελέτη του κτηρίου πρέπει να είναι συστηματική και να συμβαδίζει με το περιεχόμενό του αλλά και με το περιβάλλον του, φυσικό και κοινωνικό.

Όσον αφορά τα χρώματα, η Βιβλιοθήκη πρέπει να είναι ελκυστική, ώστε να βοηθάει τη χρήση των χώρων της αλλά και των υπηρεσιών που παρέχει. Η σωστή χρήση των χρωμάτων στη Βιβλιοθήκη υποβοηθάει την καλύτερη εκτέλεση των καθηκόντων του χρήστη (Νικητάκης, 2000).

Τα χρώματα ασκούν ψυχολογική επίδραση στον άνθρωπο και προκαλούν αντιδράσεις όπως μελαγχολία, εκνευρισμό αισιοδοξία. Τα χρώματα στη Βιβλιοθήκη πρέπει να είναι δημιουργικά και να δημιουργούν ευεξία στον χρήστη. Το αστραφτερό και τραχύ χρώμα πρέπει να αποφεύγεται, καθώς και τα χρώματα που δημιουργούν έντονη αντίθεση. Στο χρωματισμό της Βιβλιοθήκης θα πρέπει να χρησιμοποιούνται ουδέτερα χρώματα όπως μπεζ, σιελ, ώχρα (Νικητάκης, 2000).

Η δημιουργία ενός καλού εργασιακού περιβάλλοντος αποτελεί βασική προϋπόθεση για την ανάπτυξη και τη σωστή λειτουργία της Βιβλιοθήκης. Όσο η ασφάλεια και οι συνθήκες εργασίας βελτιώνονται, τόσο τα προβλήματα μειώνονται και η Βιβλιοθήκη ανταποκρίνεται στο ρόλο της. Το εργασιακό περιβάλλον σε μία Βιβλιοθήκη χαρακτηρίζεται ικανοποιητικό, όταν είναι προσαρμοσμένο στις δυνατότητες και τις ανάγκες του βιβλιοθηκονόμου και του χρήστη, αλλά και όταν στη Βιβλιοθήκη, υπάρχει ο κατάλληλος εξοπλισμός.

6.2. Η ΑΙΣΘΗΤΙΚΗ ΣΤΗΝ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΘΕΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΕΚΠΑ ¹

Η Κεντρική Βιβλιοθήκη Θετικών Επιστημών ΕΚΠΑ, σχεδιάστηκε δίνοντας μεγαλύτερη έμφαση στη λειτουργικότητά της, παρά στην εξωτερική της εμφάνιση, όσο σημαντική και αν είναι αυτή στην ποιότητα των υπηρεσιών που προσφέρονται.

Το περίβλημά της βρίσκεται σε πλήρη ομοιομορφία με τα υπόλοιπα κτήρια που βρίσκονται γύρω της, όπως είναι το Μαθηματικό και το Φυσικό Τμήμα.

Στο εσωτερικό της, το χρώμα των τοίχων είναι άσπρο, ώστε να είναι φωτεινή, ενώ οι πόρτες της σε όλους τους ορόφους είναι κόκκινες και πορτοκαλί. Το δάπεδό της καλύφθηκε με γκρι πλαστική μοκέτα αδιάβροχη και μεγάλης αντοχής στο χρόνο και στο βάρος των βιβλιοστασίων. Τα βιβλιοστάσια και τα έπιπλα είναι ξύλινα, ενώ οι καρέκλες στα αναγνώστια φέρουν μπορντώ κάλυμα.

Σε γενικά πλαίσια, η Βιβλιοθήκη δημιουργεί στο χρήστη ευχάριστη ατμόσφαιρα και οικείο περιβάλλον, οπότε συμβάλλει στη μάθηση και ενισχύει την ευχάριστη εργασία.

¹ Η επιχειρηματολογία αυτού του κεφαλαίου βασίστηκε στην παρατήρηση της συγγραφέως στο κτήριο της Ενιαίας Κεντρικής Βιβλιοθήκης Θετικών Επιστημών ΕΚΠΑ, κατά τη διάρκεια της Πρακτικής της Άσκησης στο Τμήμα Γεωλογίας του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7^Ο : ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΙΚΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΤΗΣ ΕΝΙΑΙΑΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ ΘΕΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΕΚΠΑ

7.1. ΔΙΚΤΥΑ ΚΑΙ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΩΝ ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΩΝ ΣΤΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

Μέχρι το 1998 λειτουργούσαν στο ΕΚΠΑ, 47 επιμέρους Βιβλιοθήκες και σπουδαστήρια τομέων. Οι Βιβλιοθήκες λειτουργούσαν ανεξάρτητα και υποστήριζαν η καθεμιά το δικό της κατάλογο. Στο πλαίσιο του Α' ΕΠΕΑΕΚ αποφασίστηκε η ενοποίηση των Βιβλιοθηκών του Πανεπιστημίου και η υιοθέτηση και υποστήριξη ενιαίου τρόπου λειτουργίας (Εθνικών και Καποδιστριακών Πανεπιστημίων Αθηνών, 2007). Από το 1999 υποστηρίζεται ένας ενιαίος ηλεκτρονικός κατάλογος, ενώ με την ολοκλήρωση του εσωτερικού δικτύου του ΕΚΠΑ (AthenaNet), οι Βιβλιοθήκες είναι διασυνδεδεμένες σε ένα ιδεατό κλειστό δίκτυο (Virtual Private Network -VPN) (Βίγλας, 2003).

«Για την οργάνωση και την αναβάθμιση των παρεχόμενων υπηρεσιών των Βιβλιοθηκών του ΕΚΠΑ, έχει δημιουργηθεί το Υπολογιστικό Κέντρο Βιβλιοθηκών (ΥΚΒ) το οποίο διαθέτει μία ομάδα ισχυρών υπολογιστών συνδεδεμένων μέσω τοπικού δικτύου υψηλής ταχύτητας, στους οποίους έχουν πρόσβαση όλοι οι χρήστες μέσω του πανεπιστημιακού δικτύου AthenaNet» (Βίγλας, 2003).

Οι Υπηρεσίες που παρέχει του Κέντρο είναι:

- Πρόσβαση στον Ανοικτό Δημόσιο Κατάλογο (OPAC) του Πανεπιστημίου Αθηνών. Η υπηρεσία αυτή, εξυπηρετεί την αναζήτηση διαφόρων ειδών τεκμηρίων, όπως βιβλία, περιοδικά, πρακτικά συνεδρίων κ.ά. που βρίσκονται στις Βιβλιοθήκες του Πανεπιστημίου.
- Πρόσβαση σε ηλεκτρονικά περιοδικά και μηχανές αναζήτησης (όπως είναι η CSA Internet Database Service, OCLC FirstSearch, Wilson OmniFile, DataSwets, Books in Print κ.ά.). Οι λειτουργίες αυτές είναι διαθέσιμες μόνο από υπολογιστές που ανήκουν στο δίκτυο του Πανεπιστημίου Αθηνών (AthenaNet), είτε αυτοί συνδέονται κατευθείαν με τον δικτυακό κορμό (βρίσκονται σε κάποιο από τα κτήρια του Πανεπιστημίου) είτε μέσω τηλεφωνικής γραμμής (dial-up). Το Υπολογιστικό Κέντρο εξασφαλίζει την πρόσβαση στην ηλεκτρονική μορφή των έντυπων περιοδικών εκδόσεων για τις οποίες υπάρχει συνδρομή από κάποια Βιβλιοθήκη του Πανεπιστημίου. Η πρόσβαση

παραχωρείται είτε μέσω του εκδοτικού οίκου Swets είτε μέσω του δικτυακού τόπου των εκδοτικών οίκων. Εξάλλου, μέσω της Οριζόντιας Δράσης Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών (HEAL-LINK) παρέχεται πρόσβαση στα πλήρη κείμενα άρθρων από όλα τα ηλεκτρονικά περιοδικά των εκδοτικών οίκων Springer, IDEAL, Kluwer, MCB, Elsevier Science, Cambridge University Press και Institute of Physics.

- Υπηρεσία Διαδανεισμού και Παραγγελίας Άρθρων. Η υπηρεσία αυτή θα απευθύνεται στους εσωτερικούς και εξωτερικούς χρήστες των Βιβλιοθηκών του Πανεπιστημίου (μέλη Δ.Ε.Π., Ε.Τ.Ε.Π., προπτυχιακοί και μεταπτυχιακοί φοιτητές, διδάκτορες, λοιπό προσωπικό καθώς και άλλα Πανεπιστημιακά Ιδρύματα) και αναμένεται να ξεκινήσει πολύ σύντομα (Κοσμητεία Θετικών Επιστημών, 2008).

Η Κεντρική Βιβλιοθήκη Θετικών Επιστημών ΕΚΠΑ, θα πρέπει να εξοπλιστεί με την πιο σύγχρονη τεχνολογία, περισσότερο και από οποιοδήποτε άλλο τμήμα του πανεπιστημίου. Το είδος αυτών των επιστημών, εξάλλου, απαιτεί τον πιο κατάλληλο εξοπλισμό.

Υπολογιστές με λεπτή οθόνη (TFT), έγχρωμοι εκτυπωτές laser και inkjet A3 και A4 είναι απαραίτητοι για τη Βιβλιοθήκη. Επίσης η Βιβλιοθήκη θα προμηθευτεί σκληρούς δίσκους με μεγάλη χωρητικότητα. Για το προσωπικό, απαιτείται ένας ικανοποιητικός αριθμός υπολογιστών με τους καλύτερους σαρωτές και με τα πιο κατάλληλα προγράμματα για ψηφιοποίηση όλου του υλικού.

Το δίκτυο της Βιβλιοθήκης έχει στηθεί με καλώδιο U.T.P. 6 (Unshielded Twisted Pair) ταχύτητας 1GB Ethernet με δυνατότητα ενεργοποίησης έως και 400 πριζών, έχοντας τη δυνατότητα να λειτουργεί και σε χαμηλότερες ταχύτητες.

Τα υπολογιστικά συστήματα της Βιβλιοθήκης είναι οργανωμένα ως εξής:

7.1.1. ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΩΝ ΑΝΑΖΗΤΗΣΕΩΝ - ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΟΡΑC

Υπολογιστές νέας τεχνολογίας, κατανεμημένοι στους τέσσερεις ορόφους της Βιβλιοθήκης για το προσωπικό και στον τρίτο και τέταρτο όροφο για τους χρήστες. Το λειτουργικό τους σύστημα θα είναι τα Windows Vista. Οι χρήστες μπορούν να χρησιμοποιούν τα συστήματα ελεύθερα, μόνο για την αναζήτηση εγγραφών στον κατάλογο της Βιβλιοθήκης.

7.1.2. ΚΕΝΤΡΙΚΟΙ ΕΚΤΥΠΩΤΕΣ ΔΙΚΤΥΟΥ

Οι εκτυπωτές αυτοί, είναι κατανεμημένοι ανά όροφο και καλύπτουν τις εκτυπωτικές ανάγκες του προσωπικού της Βιβλιοθήκης.

7.1.3. ΠΑΡΟΧΗ ΑΣΥΡΜΑΤΗΣ ΣΥΝΔΕΣΗΣ ΣΤΟ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ

Υπάρχει εγκατεστημένο ασύρματο σημείο πρόσβασης (Access Point), μέσω του οποίου μπορούν οι χρήστες να έχουν πρόσβαση στο Διαδίκτυο, με τους δικούς τους φορητούς ηλεκτρονικούς υπολογιστές (laptops).

7.1.4. ΚΕΝΤΡΙΚΟΙ ΕΞΥΠΗΡΕΤΗΤΕΣ

Η Κεντρική Βιβλιοθήκη Θετικών Επιστημών διαθέτει ικανό αριθμό εξυπηρετητών για την κάλυψη των παρερχόμενων υπηρεσιών (ιστοσελίδων, τοπικού δικτύου και βιβλιοθηκονομικής διαχείρισης).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8^Ο : ΣΥΛΛΟΓΕΣ ΤΩΝ ΘΕΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

8.1. ΚΥΡΙΑ ΣΥΛΛΟΓΗ ΒΙΒΛΙΩΝ ΚΑΙ ΟΠΤΙΚΟΑΚΟΥΣΤΙΚΟΥ ΥΛΙΚΟΥ¹

Η Κεντρική Βιβλιοθήκη, θα διαθέτει μια πλούσια συλλογή έντυπων βιβλίων που θα καλύπτουν τις διδακτικές και ερευνητικές ανάγκες της Πανεπιστημιακής Κοινότητας όλων των Τμημάτων. Η κύρια συλλογή της, εκτείνεται στον πρώτο και δεύτερο όροφο του κτηρίου. Υποδιαιρείται σε μικρότερες συλλογές, όπως για παράδειγμα η συλλογή πληροφοριακού υλικού (εγκυκλοπαίδειες, λεξικά, εγχειρίδια, μονογραφίες, σειρές μονογραφιών, ανάτυπα κλπ) και η συλλογή πολλαπλών αντιτύπων, οι οποίες βρίσκονται σε ειδικά ράφια στον πρώτο όροφο.

Η Κεντρική Βιβλιοθήκη διαθέτει στη συλλογή της, εκτός από το έντυπο, και οπτικοακουστικό υλικό που αποτελείται κυρίως από βιντεοκασέτες και CD-ROMS. Το υλικό αυτό φυλάσσεται σε ειδικά συρτάρια στο Τμήμα Πληροφόρησης που βρίσκεται στον 1ο όροφο και διατίθεται για χρήση μόνο εντός των χώρων της Βιβλιοθήκης. Μαζί με το υλικό αυτό φυλάσσεται και το συνοδευτικό υλικό των έντυπων βιβλίων της Βιβλιοθήκης, όπως DVDs, CD-ROMs κλπ.

Είναι μια μεγάλη ευκαιρία, με επιβάλλουσες αποφάσεις Σχολών ή ακόμα και του ίδιου του Πανεπιστημίου, να ολοκληρωθούν οι συλλογές όλης της πνευματικής παραγωγής του επιστημονικού προσωπικού της Σχολής και των μεταπτυχιακών και προπτυχιακών φοιτητών. Η Βιβλιοθήκη πρέπει να είναι ο μόνος χώρος όπου θα συγκεντρωθεί όλο αυτό το υλικό. Οποιαδήποτε άλλη υπηρεσία κατέχει τμήμα αυτού του υλικού, πρέπει να το παραδώσει στη Βιβλιοθήκη (Περρή, 1996).

¹ Η επιχειρηματολογία αυτού του κεφαλαίου βασίστηκε στην παρατήρηση της συγγραφέως στο κτήριο της Ενιαίας Κεντρικής Βιβλιοθήκης Θετικών Επιστημών ΕΚΠΑ, κατά τη διάρκεια της Πρακτικής της Άσκησης στο Τμήμα Γεωλογίας του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών.

8.2. ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΤΟΥ ΥΛΙΚΟΥ ¹

Με δεδομένο ότι η στέγαση όλου του έντυπου υλικού (βιβλίων, περιοδικών και αναγνωστηρίου) θα λάβει χώρα σε ενιαίο κτήριο και όλη η οργάνωση του υλικού και εξυπηρέτησης του κοινού θα λειτουργήσει ως ενιαία Βιβλιοθήκη, παύει να έχει ισχύ οποιαδήποτε διαδικασία που θα χωρίζει τη νέα Βιβλιοθήκη, όπως χωρίζονται διοικητικά και οι σχολές Θετικών Επιστημών (Βαλσαμίδης, 2007).

Τα επιμέρους Τμήματα (Γεωλογίας, Πληροφορικής και Τηλεπικοινωνιών, Μαθηματικών, Βιολογίας-Χημείας-Φαρμακευτικής και Φυσικής) ακολουθούν, με ελάχιστες διαφορές, ίδια συστήματα στην επεξεργασία του υλικού τους (Βαλσαμίδης, 2007).

Το Τμήμα της Γεωλογίας, ακολουθεί για την καταλογογράφηση τους κανόνες ACCR2, για την ταξινόμηση και ταξιθέτηση, το ταξινομικό σύστημα DDC 21 και για την θεματική ευρετηρίαση τις θεματικές επικεφαλίδες της Βιβλιοθήκης του Κογκρέσσου (LCSH). Το Τμήμα Πληροφορικής & Τηλεπικοινωνιών καταλογογραφεί το υλικό του σύμφωνα με τους κανόνες ACCR2 και το ταξινομεί με βάση το σύστημα Dewey (22^η έκδοση). Το Τμήμα Μαθηματικών ταξινομεί το υλικό του με βάση το ταξινομικό σύστημα MATHEMATICS SUBJECT CLASSIFICATION της Αμερικάνικης Μαθηματικής Εταιρείας και το καταλογογραφεί με βάση τους Αγγλοαμερικανικούς Κανόνες Καταλογογράφησης (AACR2). Τέλος, το Τμήμα Βιολογίας-Χημείας-Φαρμακευτικής, χρησιμοποιεί τους Αγγλοαμερικανικούς Κανόνες Καταλογογράφησης για την καταλογογράφηση του υλικού του και το σύστημα Dewey για την ταξινόμησή του (Κοσμητεία Θετικών Επιστημών, 2008)

Όλες οι Βιβλιοθήκες του Πανεπιστημίου Αθηνών, εκτός του Τμήματος Φυσικής, είναι δικτυωμένες on line στο πρόγραμμα HORIZON, όπου και είναι καταχωρισμένο το υλικό τους.

Για την μετακόμιση στο νέο κτήριο, δημιουργήθηκαν κοινές φόρμες και κανόνες, ώστε να μην υπάρχουν αποκλίσεις μεταξύ των εγγραφών του υλικού των Βιβλιοθηκών. Η επεξεργασία του υλικού σε μια κοινή φόρμα, έγινε από την εταιρία ELIDOC Systems and Services. Η εταιρία επισκεπτόταν τα Τμήματα για ορισμένο διάστημα και επεξεργαζόταν το υλικό, σύμφωνα με τα standards επεξεργασίας υλικού που αποφασίστηκε για την Κεντρική Βιβλιοθήκη.

Πραγματοποιείται λοιπόν κοινή επεξεργασία του υλικού σε περιγραφική καταλογογράφηση, ταξινόμηση, ταξιθέτηση και αυτοματοποίηση του υλικού.

Η καταλογογράφηση γίνεται σε τρίτο επίπεδο περιγραφής και σε διάταξη UNIMARC, σύμφωνα με την 2^η έκδ. των Αγγλοαμερικανικών Κανόνων Καταλογογράφησης (AACR2).

Η ταξινόμηση πραγματοποιείται σύμφωνα με το δεκαδικό σύστημα Dewey, στην 22^η έκδοση.

Η θεματική ευρετηρίαση γίνεται σύμφωνα με τις θεματικές επικεφαλίδες της Βιβλιοθήκης του Κογκρέσου (LCSH) για το ξενόγλωσσο υλικό και τις θεματικές επικεφαλίδες της Εθνικής Βιβλιοθήκης της Ελλάδος (ΕΒΕ) για το ελληνόγλωσσο.

Η αυτοματοποίηση του υλικού, εκτός των περιοδικών, γίνεται με την καταχώρισή του στο πρόγραμμα HORIZON, στο οποίο σταδιακά μεταφέρονται όλες οι παλαιές εγγραφές των δελτιοκαταλόγων.

Η γλώσσα της φυσικής περιγραφής είναι η ελληνική για τα ελληνικά βιβλία και η αγγλική για τα ξενόγλωσσα.

Τα περιοδικά καταχωρίζονται στο πρόγραμμα LOTUS που θα χρησιμοποιεί η Βιβλιοθήκη, για την εύκολη χρήση και πρόσβαση των βιβλιοθηκονόμων και των χρηστών.

Όσον αφορά την ταξιθέτηση των βιβλίων, υπάρχει ένας συνδυασμός στοιχείων που αφορούν την κατηγορία του εντύπου, των στοιχείων του συγγραφέα, των εκδόσεων κ.ά., που καθιστά το κάθε αντίτυπο μοναδικό. Για την αποτύπωση αυτού του ταξιδετικού συστήματος συντάχθηκε κατάλογος 16 σελίδων, τον οποίο έχουν στη διάθεσή τους και χρησιμοποιούν οι απασχολούμενοι στο έργο (Βαλσαμίδης, 2007).

Τα διδακτορικά, οι μεταπτυχιακές και οι πτυχιακές εργασίες που εκπονούνται στη Σχολή Θετικών Επιστημών, τοποθετούνται σε ξεχωριστή θέση από το υπόλοιπο υλικό, κατά προέλευση Τμήματος, με την ένδειξη ΔΔ (Διδακτορική Διατριβή), ΜΔ (Μεταπτυχιακή Διατριβή και ΠΕ (Πτυχιακή Εργασία) αντίστοιχα. Τα διδασκόμενα βιβλία των Θετικών Επιστημών, τοποθετούνται σε ξεχωριστή θέση με την ένδειξη ΔΒ (Διδασκόμενα Βιβλία).

Οι δωρεές σημαντικών προσώπων (καθηγητών, ακαδημαϊκών, κλπ) τοποθετούνται αυτούσιες σε ξεχωριστή θέση. Οι δωρεές των υπολοίπων, ενσωματώνονται στη συλλογή εφόσον είναι του ίδιου γνωστικού αντικειμένου. Το σπάνιο υλικό, ή βιβλία και περιοδικά πριν το 1910, τοποθετούνται ξεχωριστά με την ένδειξη ΣΒ. Το Πληροφοριακό υλικό, βρίσκεται σε ξεχωριστή θέση, με την ένδειξη Π (Πληροφοριακό).

Όσον αφορά στην ταξιθέτηση του υπόλοιπου υλικού, υπάρχει ενιαίος αριθμός εισαγωγής για όλα τα βιβλία της Βιβλιοθήκης, με αριθμό έναρξης τους αριθμούς κάποιας Βιβλιοθήκης και τα βιβλία των υπολοίπων θα αριθμηθούν σε συνέχεια. Επειδή ήδη έχουν δοθεί αριθμοί εισαγωγής σε όλες τις υπάρχουσες Βιβλιοθήκες, κάθε επόμενη θα κρατήσει έναν συγκεκριμένο αριθμό και όταν συμπληρωθούν αυτοί οι αριθμοί, η εισαγωγή θα γίνεται ανεξάρτητα από το θέμα του κάθε βιβλίου και θα ακολουθεί την αρίθμηση της Κεντρικής Βιβλιοθήκης Θετικών Επιστημών. Έτσι, θα δοθεί η δυνατότητα να επισπευθεί η καθιέρωση του ενιαίου αριθμού εισαγωγής (Βαλσαμίδης, 2007).

Όλα τα περιοδικά θα ταξιθετηθούν σε πλήρη αλφαβητική σειρά, με διαχωρισμό μεταξύ ελληνικών και ξενόγλωσσων.

¹ Μέρος της επιχειρηματολογίας αυτού του κεφαλαίου βασίστηκε στην παρατήρηση της συγγραφέως στο κτήριο της Ενιαίας Κεντρικής Βιβλιοθήκης Θετικών Επιστημών ΕΚΠΑ, κατά τη διάρκεια της Πρακτικής της Άσκησης στο Τμήμα Γεωλογίας του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 9^ο : ΔΗΜΟΣΙΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ ΚΑΙ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΕΣ

9.1. ΔΗΜΟΣΙΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ ΚΑΙ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΕΣ

Οι δημόσιες σχέσεις είναι μια δραστηριότητα που συνδέεται με τις ανθρώπινες σχέσεις, έτσι ώστε να ενισχύεται η ποιότητα των υπηρεσιών. Δεδομένου ότι η Βιβλιοθήκη εξυπηρετεί ανθρώπους, ο ρόλος που διαδραματίζει ο βιβλιοθηκονόμος είναι παρόμοιος με τον ρόλο του υπαλλήλου των δημοσίων σχέσεων. Οι δημόσιες σχέσεις, καθορίζονται ως «μια τεχνική επικοινωνίας ή είδος διαφήμισης ή κοινοποίησης των δραστηριοτήτων». (Angoff, 1973). Η σημασία των δραστηριοτήτων των δημοσίων σχέσεων δεν μπορεί να αγνοηθεί σε καμία Βιβλιοθήκη και ειδικότερα στις ακαδημαϊκές. Κάθε δραστηριότητα Βιβλιοθηκών, άμεσα ή έμμεσα, είναι μια πράξη των δημοσίων σχέσεων, στο μέτρο που γίνεται για να προωθήσει την εικόνα και τη χρήση των Βιβλιοθηκών. Ο βιβλιοθηκονόμος είναι ο μεσάζων μεταξύ των χρηστών και της Βιβλιοθήκης. Γνωρίζει τις ανάγκες των χρηστών και το υλικό που διαθέτει η Βιβλιοθήκη. Επομένως, ο ρόλος του βιβλιοθηκονόμου στις ακαδημαϊκές Βιβλιοθήκες καθώς και της σχέσης του με τις δραστηριότητες δημοσίων σχέσεων, δεν είναι κάτι που πρέπει να περάσει απαρατήρητο (Olabisi, 2002).

«Το να προσφέρεις υπηρεσίες για τις οποίες κανένας δεν ξέρει, είναι σαν να μην έχεις καμιά υπηρεσία. Ανεξάρτητα από το πόσο οι Βιβλιοθήκες ανταποκρίνονται στις ανάγκες των χρηστών τους, οι αξίες τους δεν θα εκτιμηθούν χωρίς ένα επιθετικό, συστηματικό και καθορισμένο πρόγραμμα δημοσιότητας έτσι ώστε να υποκινηθούν, να ενημερωθούν και να προσελκύσουν τους χρήστες Βιβλιοθηκών.» (Chen και Hemon 1982).

Ο βιβλιοθηκονόμος στην ουσία εκπροσωπεί τη Βιβλιοθήκη στους χρήστες καθώς οι τελευταίοι φτάνουν πρώτα σε αυτόν με τις ερωτήσεις τους, και στην περίπτωση που οι ερωτήσεις είναι πέρα από την ικανότητά του ή δεν είναι αρμόδιος, μπορεί εύκολα να κατευθύνει τους χρήστες στο κατάλληλο πρόσωπο.

9.2. Ο ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΟΝΟΜΟΥ

Ο ρόλος διάδοσης πληροφοριών του βιβλιοθηκονόμου μέσω των πρόσφατων υπηρεσιών συνειδητοποίησης και μέσω της επιλεκτικής διάδοσης των πληροφοριών, είναι πολύ σημαντικός. Η αποστολή του είναι η υποστήριξη και η ενίσχυση της διδασκαλίας, της εκμάθησης, και των ερευνητικών προσπαθειών του ιδρύματος του πανεπιστημίου (Olabisi, 2002). Επίσης, οι αναγνώστες μπορούν να ενημερωθούν μέσα από τις δραστηριότητες δημόσιων σχέσεων για διάφορα γεγονότα όπως η επίδειξη νέων βιβλίων και άλλων forum πληροφοριών. Ο βιβλιοθηκονόμος μπορεί να επικοινωνήσει με το τμήμα προσκτήσεων για να αγοράσει εγκαίρως ή να επεξεργαστεί εγκαίρως τα βιβλία που έχουν υψηλή ζήτηση από τους χρήστες. Οι αναγνώστες μπορούν να συνδεθούν με ένα συγκεκριμένο βιβλίο ή άρθρο περιοδικού όποτε είναι διαθέσιμο. Αυτό σημαίνει ότι ο βιβλιοθηκονόμος πρέπει να κατανοεί και να γνωρίζει το προφίλ των χρηστών (Olabisi, 2002).

Δεδομένου το ότι ο βιβλιοθηκονόμος μιας ακαδημαϊκής Βιβλιοθήκης εργάζεται σ' ένα περιβάλλον που αλλάζει καθημερινά, πρέπει να δραστηριοποιεί όλες τις ικανότητες του, ώστε να κρατήσει μία κεντρική θέση ανάμεσα στις διαδικασίες της διδασκαλίας, της μελέτης και της έρευνας. Αν αποτύχει στη δημιουργία καλών δημοσίων σχέσεων και επικοινωνίας με όλες τις ενδεχόμενες ομάδες χρηστών, θα οδηγήσει τους χρήστες σε άγνοια των υπηρεσιών που προσφέρονται και είναι πολύ πιθανό να επηρεαστεί αρνητικά ο προϋπολογισμός της Βιβλιοθήκης (Περρή, 2001).

«Ό,τι νέο φτιάχνεται στη Βιβλιοθήκη, δημιουργείται με τελικό αποδέκτη το χρήστη, άρα ο βιβλιοθηκονόμος θα πρέπει να κατανοήσει ότι δεν μπορεί να παράγει νέες υπηρεσίες χωρίς την κατάλληλη προώθηση και διαφήμισή τους. Η θετική σχέση που αναπτύσσει με το κοινό, λειτουργεί ως ασφαλιστική δικλίδα για τη συνεχιζόμενη οικονομική και ηθική υποστήριξη της Βιβλιοθήκης, ώστε αυτή να αναπτύσσεται συνεχώς. Γι' αυτό, οι δημόσιες σχέσεις δεν αποτελούν περιττή πολυτέλεια στο χώρο μιας ακαδημαϊκής Βιβλιοθήκης.» (Περρή, 1996).

Αν και όλοι οι επαγγελματίες βιβλιοθηκονόμοι πρέπει να συμμετέχουν στις δραστηριότητες δημόσιων σχέσεων, ωστόσο, κυρίως εμπλέκονται εκείνοι των οποίων η εργασία σχετίζεται άμεσα με τους χρήστες (Ζάχος, 2008).

9.3. ΣΧΕΣΗ ΜΑΡΚΕΤΙΝΓΚ ΚΑΙ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΣΧΕΣΕΩΝ

«Το μάρκετινγκ έχει ως στόχο να προσελκύσει πιθανές πηγές χρηματοδότησης για τη Βιβλιοθήκη, παρέχοντας ποσότητα και ποιότητα υπηρεσιών όσο γίνεται καλύτερα προσαρμοσμένες στις ανάγκες της κοινότητας.» (Περρή, 2001).

Αυτό προαπαιτεί ανάλυση των αναγκών των χρηστών, μαζί με ανάλυση ολόκληρου του Ιδρύματος. Αυτές οι ενέργειες πρέπει να γίνουν αρχικά, ώστε να ακολουθήσουν οι ενέργειες που αφορούν την προώθηση της Βιβλιοθήκης, μέσω των δημοσίων σχέσεων, της διαφήμισης κλπ. (Περρή, 2001).

Η σκέψη των βιβλιοθηκονόμων θα πρέπει να επικεντρωθεί στις πραγματικές ανάγκες των χρηστών και τους τρόπους που αυτές θα μπορέσουν να ικανοποιηθούν.

9.4. ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΠΡΟΣ ΑΤΟΜΑ ΕΚΤΟΣ ΤΗΣ ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΗΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ

«Οι ομάδες χρηστών οι οποίες εξυπηρετούνται από μια ακαδημαϊκή Βιβλιοθήκη είναι σαφείς: τα μέλη ΔΕΠ, οι φοιτητές (προπτυχιακοί, υποψήφιοι διδάκτορες και μεταπτυχιακοί) και το προσωπικό του ιδρύματος. Όμως υπάρχουν ορισμένες ακαδημαϊκές Βιβλιοθήκες που εξυπηρετούν μεγαλύτερο πληθυσμό. Είναι αυτές που χωροταξικά βρίσκονται σε απομακρυσμένες περιοχές και συχνά έρχονται να καλύψουν και τις τοπικές ανάγκες σε πληροφόρηση. Είναι, επίσης, κάποιες Βιβλιοθήκες που απλά πρόσεξαν ότι η εξυπηρέτηση οποιουδήποτε θέλει να χρησιμοποιήσει τη συλλογή τους, απέφερε κάποιο όφελος σ' αυτές.» (Περρή, 2001).

Αν και υπάρχει σαφής κατεύθυνση στους κανονισμούς των ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών να δίνουν έμφαση στην εξυπηρέτηση της ακαδημαϊκής κοινότητας, ωστόσο, το άνοιγμα και σε άλλες ομάδες χρηστών ενδεχομένως να φέρει κέρδη στη Βιβλιοθήκη, καθώς μπορεί να προσελκύσει μεγάλες δωρεές από υλικό αλλά και χρήματα (Περρή, 2001).

9.5. ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΣΧΕΣΕΩΝ

Με τη σωστή εφαρμογή ενός προγράμματος δημοσίων σχέσεων αρχίζει η επικοινωνία της Βιβλιοθήκης με το κοινό της. Αυτό μπορεί να αυξήσει τη χρήση της Βιβλιοθήκης, αφενός με το να ενθαρρύνει πιθανούς αναγνώστες να κάνουν χρήση των υπηρεσιών που παρέχονται και αφετέρου πείθοντας ενεργούς χρήστες ότι έχουν κάνει τη σωστή επιλογή (Περρή, 2001).

Όταν εφαρμόζεται ένα πρόγραμμα δημοσίων σχέσεων σε μια Βιβλιοθήκη, ενδεχομένως θα βελτιωθεί το προφίλ της και θα πρέπει να γνωρίζει ότι οι δημόσιες σχέσεις λειτουργούν κυρίως για να ανοίγουν κανάλια επικοινωνίας μεταξύ του βιβλιοθηκονόμου και του προσωπικό, του βιβλιοθηκονόμου και του χρήστη και κατ' επέκταση του βιβλιοθηκονόμου και της κοινωνίας (Περρή, 2001).

«Η έλλειψη εξειδικευμένης εκπαίδευσης των διευθυντών και του προσωπικού των ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών, σε θέματα δημοσίων σχέσεων, οδηγεί στην ανυπαρξία συγκεκριμένου σχεδίου δράσης ως προς τις δημόσιες σχέσεις. Οι δραστηριότητες που αναπτύσσονται έχουν δυστυχώς πρόχειρο και περιστασιακό χαρακτήρα, ενώ θα μπορούσαν να φέρουν τόσα πολλά καλά στη Βιβλιοθήκη, αν γινόντουσαν με περισσότερο επαγγελματισμό.» (Περρή, 2001).

Τα βήματα που πρέπει να κάνει μια ακαδημαϊκή Βιβλιοθήκη ώστε να αποκτήσει σωστές βάσεις στις δημόσιες σχέσεις της είναι τα εξής:

- Κατ' αρχήν θα πρέπει να γίνει κατανοητή και να αναλυθεί η παρούσα κατάσταση των δημοσίων σχέσεων της Βιβλιοθήκης.
- Θα πρέπει να τεθούν στόχοι μαζί με τους γενικούς σκοπούς της Βιβλιοθήκης και να δοθεί προτεραιότητα στον σχεδιασμό της επιθυμητής εικόνας της Βιβλιοθήκης, όπως και στην προώθηση των συλλογών και των υπηρεσιών της. (Περρή, 2001).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 10^ο : ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ – ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Ο βιβλιοθηκονόμος είναι ο βασικός παράγοντας που συντελεί στη σωστή λειτουργία της Βιβλιοθήκης. Έτσι, θα πρέπει να θεωρείται ο αρμόδιος, που με τις γνώσεις και τις ικανότητές του, θα είναι έτοιμος να χειριστεί κάθε πρόβλημα που πιθανόν θα υπάρξει στη Βιβλιοθήκη.

Οι βιβλιοθήκες δεν είναι απλά βιβλιοστάσια με έντυπες συλλογές από βιβλία και περιοδικά. Αποτελούν πλέον χώρους με πολύ ευρύτερο περιεχόμενο αυτού που περικλείει ο όρος «Βιβλιοθήκη». Νέες ονομασίες, όπως Πληροφοριακό Κέντρο, Μονάδα Τεκμηρίωσης και Πληροφόρησης, Υπηρεσίες Βιβλιοθήκης και Πληροφόρησης, Κέντρα Γνώσης, ακούγονται όλο και περισσότερο. Για να ανταποκριθούν οι Βιβλιοθήκες στο ρόλο τους πρέπει να είναι σύνθετοι οργανισμοί με πολλαπλούς στόχους και να αποτελούν μεγάλες μονάδες αναζήτησης, επεξεργασίας, αποθήκευσης και ανάκτησης πληροφοριών.

Η Σχολή Θετικών Επιστημών του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών περιλαμβάνει μεγάλο αριθμό φοιτητών ανά τμήμα. Καθώς δεν υπάρχει ένας συγκροτημένος χώρος Βιβλιοθήκης, οι τελευταίοι εξυπηρετούνται από διάσπαρτα αναγνωστήρια και Βιβλιοθήκες τμημάτων. Η δημιουργία, λοιπόν, μιας οργανωμένης και καλά δομημένης Κεντρικής Βιβλιοθήκης είναι απαραίτητη καθώς προσφέρει στους χρήστες της μια πιο ολοκληρωμένη εικόνα των συλλογών που έχουν στην διάθεση τους και διευκολύνει την αναζήτηση του υλικού.

Ο σχεδιασμός και η οργάνωση μιας καινούργιας Βιβλιοθήκης και η επιτυχημένη υλοποίησή της, προϋποθέτουν την άριστη συνεργασία όλων των συμμετεχόντων: αρχιτεκτόνων, βιβλιοθηκονόμων, διοικήσεως, καθώς επίσης και των χρηστών της Βιβλιοθήκης.

Η θέση της Βιβλιοθήκης σε μια περιοχή ή σε ένα κτήριο, παίζει σημαντικό ρόλο στη λειτουργικότητά της. Σημαντικά κριτήρια στα οποία μπορεί να βασιστεί αυτός που θα προτείνει τον ιδανικό χώρο δημιουργίας μιας Βιβλιοθήκης, όσον αφορά τον εξωτερικό χώρο, είναι η ευκολία πρόσβασης, η δυνατότητα στάθμευσης, ο θόρυβος και η καλαισθησία του περιβάλλοντος χώρου.

Ένα καλό εργασιακό περιβάλλον είναι βασική προϋπόθεση για την βελτίωση και τη σωστή λειτουργία της Βιβλιοθήκης. Όσο η ασφάλεια και οι συνθήκες εργασίας βελτιώνονται, τόσο τα προβλήματα μειώνονται και η Βιβλιοθήκη ανταποκρίνεται καλύτερα στο ρόλο της. Το εργασιακό περιβάλλον σε μία Βιβλιοθήκη χαρακτηρίζεται ικανοποιητικό εφόσον είναι προσαρμοσμένο στις δυνατότητες και τις ανάγκες του

βιβλιοθηκονόμου, όταν υπάρχει ο κατάλληλος εξοπλισμός, όταν έχει τη δυνατότητα ενεργής συμμετοχής σε θέματα που αφορούν τη λειτουργία της Βιβλιοθήκης. Ο χρήστης που χρησιμοποιεί τις υπηρεσίες της Βιβλιοθήκης, επωφελείται από τη σωστή οργάνωση του χώρου και των λειτουργιών της.

Η αισθητική του χώρου της Βιβλιοθήκης, συμβάλλει αποτελεσματικά στην ποιότητα των υπηρεσιών που προσφέρονται, καθώς δημιουργεί ένα οικείο περιβάλλον που διευκολύνει τη μάθηση και τη διάθεση για εργασία.

Οι Βιβλιοθήκες μπορούν να συμβάλλουν πικιοιοτρόπως στη ζωή των ΑΜΕΑ εμπλουτίζοντας τις συλλογές τους με υλικό εναλλακτικής μορφής και παρέχοντας υποστηρικτικές τεχνολογίες και τεχνογνωσία στα ΑΜΕΑ. Επίσης, προσαρμόζοντας τις υπηρεσίες πλαισιώνοντας τις με την κατάλληλη μεθοδολογία και με εκπαιδευμένο προσωπικό, με προσπελάσιμες κτηριακές και υλικοτεχνικές υποδομές.

Οι δημόσιες σχέσεις σε μια ακαδημαϊκή Βιβλιοθήκη είναι απαραίτητες για την ενίσχυση των υπηρεσιών της. Ο ρόλος του βιβλιοθηκονόμου είναι η υποστήριξη και η ενίσχυση της διδασκαλίας, της εκμάθησης, και των ερευνητικών προσπαθειών του ιδρύματος του πανεπιστημίου. Επίσης, με τη σωστή εφαρμογή ενός προγράμματος δημοσίων σχέσεων αρχίζει η επικοινωνία της Βιβλιοθήκης με το κοινό της, με σκοπό την αύξηση της χρήσης της.

Καταλήγοντας, συμπεραίνουμε ότι σύμφωνα με τις προφορικές και γραπτές παραδοχές των αρμόδιων για τις διαδικασίες ενοποίησης των τμηματικών Βιβλιοθηκών, το εγχείρημα αυτό μόνο θετικά αποτελέσματα θα μπορέσει να αποφέρει, μόλις ολοκληρωθεί. Αναμένεται να αυξήσει τη χρήση των πηγών, κυρίως γιατί η ακαδημαϊκή κοινότητα θα είναι πλέον άμεσα ενήμερη από τον ενιαίο πια κατάλογο που θα παρουσιάζει συνολικά τα τεκμήρια των συλλογών που μέχρι πρόσφατα ήταν κατανεμημένες. Ωστόσο, δεν μπορεί να μείνει ασχολίαστο το γεγονός ότι παρατηρήθηκαν και κάποιες κωλυσιεργίες σε διάφορους τομείς.

Τέλος, προτείνεται η δημιουργία ενός σχεδίου προώθησης των υπηρεσιών της ενιαίας Βιβλιοθήκης, ενέργεια ιδιαίτερα σημαντική για το γενικότερο προφίλ των Βιβλιοθηκών, αλλά και για τη φιλικότερη προσέγγιση των χρηστών, όπως προκύπτει και από τη βιβλιογραφία.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ ΚΑΙ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ

- Angoff, A. and Diana, B. (1973). *Parapsychology and Anthropology*. New York: Parapsychology Foundation.
- Hannelore, R. (1997). Creative Financing of Academic Libraries in the Next Century. Πρακτικά συνεδρίου από 63^ο IFLA General Conference Programme and Proceedings που διεξήχθη σε Copenhagen. Φορέας διεξαγωγής IFLA. [χ.τ.]: [χ.ε.].
- Indymedia. Διαθέσιμο σε: http://athens.indymedia.org/front.php3?lang=el&article_id=533519 (Ανακτήθηκε 27 Αυγούστου, 2008).
- Kies, Cosette. *Marketing and public relations for libraries*. Metuchens, N.J.: Scarecrow Press, 1987.
- Koren, M. (2008). Δημιουργώντας Δημόσιους Παραδείσους στην Ευρώπη. Πρακτικά συνεδρίου από 5^ο Διεθνές Συνέδριο 2008: Σχεδιάζοντας τις Βιβλιοθήκες του Μέλλοντος που διεξήχθη σε Αθήνα. Φορέας διεξαγωγής Οργανωτική Επιτροπή Ενίσχυσης Βιβλιοθηκών. [χ.τ.]: [χ.ε.].
- Leung, S. (2003). Academic Libraries/Librarianship: A Point of View. Διαθέσιμο σε: <http://66.102.9.104/search?q=cache:UNb4IPJbcUJ:www1.hkla.org/2003/slhklatalk1103rev.ppt+Academic+Libraries/Librarianship:+filetype:ppt&hl=el&ct=clnk&cd=1&gl=gr> (Ανακτήθηκε 12 Φεβρουαρίου 2008).
- Olabisi, B. (2002). Public relations activities in an academic library: the roles of the circulation librarian. *Library Review* 9. Διαθέσιμο σε: <http://www.emeraldinsight.com/Insight/ViewContentServlet?Filename=Published/EmeraldFullTextArticle/Articles/0350510903.html> (Ανακτήθηκε 19 Μαρτίου 2008).
- Αντωνίου, Δ. (2006) Οι βιβλιοθήκες του Πανεπιστημίου Αθηνών: ανασυγκροτούνται και εκσυγχρονίζονται οι βιβλιοθήκες. Καποδιστριακό, Αθήνα. Διαθέσιμο σε: http://kapodistriako.uoa.gr/stories/096_th_01/index.php?m=1 (Ανακτήθηκε 24 Μαρτίου 2008).
- Βαλσαμίδης, Γ. (valsamidis@uoa.gr). (3 Απριλίου 2007). Μερικές βασικές κατευθυντήριες γραμμές για μια ορθολογιστική οργάνωση της νέας Βιβλιοθήκης της Σχολής Θετικών Επιστημών ΕΚΠΑ. Ηλεκτρονικό Ταχυδρομείο σε Γκαρδιακού, Α. (egardiak@lib.uoa.gr).

- Βελώνη, Σ. και Χριστοδούλου, Γ. (2002) Αρχιτεκτονικός σχεδιασμός Βιβλιοθηκών: Μία αισθητική και λειτουργική προσέγγιση, τα διεθνή πρότυπα και η ελληνική πραγματικότητα. Πρακτικά συνεδρίου από 11^ο Πανελλήνιο Συνέδριο Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών που διεξήχθη σε Λάρισα. Φορέας διεξαγωγής Τ.Ε.Ι. Λάρισας. [χ.τ.]: [χ.ε.].
- Βιβλιοθήκη και Κέντρο Πληροφόρησης - Πανεπιστήμιο Πατρών. Διαθέσιμο σε: http://www.lis.upatras.gr/Libworld/amea_EL.php (Ανακτήθηκε 23 Ιουλίου, 2008).
- Βίγλας, Κ., Λουρδή Ε., Μπουρογιάννη Π., Νικολαΐδη Π., Πυρουνάκης, Κ. Σαΐδης (2003). Δομές κεντρικής διαχείρισης και αυτοματοποιημένες διαδικασίες για τις βιβλιοθήκες του Πανεπιστημίου Αθηνών. Πρακτικά συνεδρίου από 12^ο Πανελλήνιο Συνέδριο Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών που διεξήχθη σε Σέρρες. Φορέας διεξαγωγής Τ.Ε.Ι. Σερρών, Σέρρες [χ.ε.].
- Βουδούρης, Κ. (1997) Εκσυγχρονισμός Βιβλιοθηκών Πανεπιστημίου Αθηνών. Πρακτικά συνεδρίου από 6^ο Πανελλήνιο Συνέδριο Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών που διεξήχθη σε Αθήνα. Φορέας διεξαγωγής Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών. [χ.τ.]: [χ.ε.].
- Εθνικό Και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών Σχολή Θετικών Επιστημών Κοσμητεία. Διαθέσιμο σε: <http://deansos.uoa.gr/gr/praktika/12-11-2007.html> (Ανακτήθηκε 12 Φεβρουαρίου, 2007).
- Εθνικόν και Καποδιστριακόν Πανεπιστήμιον Αθηνών (2007). Διαθέσιμο σε: <http://www.uoa.gr/uoagr/uoaindex.htm> (Ανακτήθηκε 15 Δεκέμβρη 2007).
- Ζάχος, Γ. (1999). Μονάδα Ολικής Ποιότητας Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών. Διαθέσιμο σε: http://www.mopab.gr/publications/publications_gre_01.php#30 (Ανακτήθηκε 23 Απριλίου, 2008).
- Θεοδωρίδου, Μ. Ε. (2001) Κτιριακός Σχεδιασμός και Τεχνολογικός Εξοπλισμός: Το Παράδειγμα της Βιβλιοθήκης του ΤΕΙ Σερρών. Πρακτικά συνεδρίου από 10^ο Πανελλήνιο Συνέδριο Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών που διεξήχθη σε Θεσσαλονίκη. Φορέας διεξαγωγής Πανεπιστήμιο Μακεδονίας. [χ.τ.]: [χ.ε.].
- Καζάκος, Π. (1997) Βιβλιοθήκες και ακαδημαϊκή κοινότητα: το παράδειγμα του Πανεπιστημίου Αθηνών. Προβλήματα και προοπτικές. Πρακτικά συνεδρίου από 6^ο Πανελλήνιο Συνέδριο Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών που διεξήχθη σε Αθήνα. Φορέας διεξαγωγής Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών [χ.τ.]: [χ.ε.].

- Καποδιστριακό Τα Μεγάλα Έργα στο Πανεπιστήμιο Αθηνών: Βιβλιοθήκη της Σχολής Θετικών Επιστημών. Διαθέσιμο σε: http://kapodistriako.uoa.gr/stories/print.php?id=088_th_01 (Ανακτήθηκε 23 Μαρτίου, 2008).
- Η Κεντρική Βιβλιοθήκη της Σχολής Θετικών Επιστημών. Διαθέσιμο σε: http://kapodistriako.uoa.gr/stories/086_th_01/index.php?m=2 (Ανακτήθηκε 19 Δεκεμβρίου, 2007).
- Κοσμητεία Θετικών Επιστημών. Διαθέσιμο σε: <http://deansos.uoa.gr/gr/bibliothikes.html> (Ανακτήθηκε 26 Ιανουαρίου 2008).
- Κουλικούρδη, Α. (2007). Κατευθυντήριες Οδηγίες Προσβάσιμων Υπηρεσιών Βιβλιοθηκών για Άτομα με Αναπηρίες (ΑμεΑ) : διεθνής πραγματικότητα. Πρακτικά συνεδρίου από 4^ο Διεθνές Συνέδριο Οι Βιβλιοθήκες-Σταυροδρόμι Πολιτισμών: Υπηρεσίες για Διαφορετικές Ομάδες που διεξήχθη σε Θεσσαλονίκη. Φορέας διεξαγωγής HELEXPO Θεσσαλονίκης. [χ.τ.]: [χ.ε.].
- Κουρουπέτρογλου, Γ. ([χ.χ.]). Εύτεχνος. Διαθέσιμο σε: http://e-bility.gr/eutexnos/Files/Resources/Users%20Needs_files/frame.htm (Ανακτήθηκε 12 Ιανουαρίου, 2009).
- Μιχαήλης, Π. Η αρχιτεκτονική ως τέχνη. Αθήνα: [χ.ο], 1979, σ. 285.
- Νικητάκης, Μ. (2000) Η Εργονομία στον Χώρο των Βιβλιοθηκών. Πρακτικά συνεδρίου από 10^ο Πανελλήνιο Συνέδριο Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών που διεξήχθη σε Αθήνα. Φορέας διεξαγωγής Κεντρική Βιβλιοθήκη του Εθνικού Μετσόβειου Πολυτεχνείου: [χ.τ.]:[χ.ε.].
- Πανεπιστήμιο Αθηνών Τμήμα Μαθηματικών. Διαθέσιμο σε: http://noether.math.uoa.gr/Faculty/history/Istorika_stoixeia (Ανακτήθηκε 20 Ιανουαρίου 2009).
- Παπατσικουράκης, Χ. (2002) Τεχνική μελέτη για την επιλογή του χώρου της Βιβλιοθήκης. Πρακτικά συνεδρίου από 11^ο Πανελλήνιο Συνέδριο Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών που διεξήχθη σε Λάρισα. Φορέας διεξαγωγής ΤΕΙ Λάρισας: Λάρισα: [χ.ε.].
- Περρή, Α. (1996). Κεντρική και αποκεντρωμένη πανεπιστημιακή βιβλιοθήκη: το παράδειγμα του Πανεπιστημίου Αθηνών. Πρακτικά συνεδρίου από 5^ο Πανελλήνιο Συνέδριο Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών που διεξήχθη σε Θεσσαλονίκη. Φορέας διεξαγωγής Πανεπιστήμιο Μακεδονίας. Αθήνα: [χ.ε.].
- Περρή, Α. (2001). Οι δημόσιες σχέσεις στις Ακαδημαϊκές Βιβλιοθήκες. Πρακτικά συνεδρίου από 10^ο Πανελλήνιο Συνέδριο Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών που διεξήχθη

- σε Πανελλήνιο Συνέδριο Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών. Φορέας διεξαγωγής Πανεπιστήμιο Μακεδονίας. [χ.τ.]: [χ.ε.].
- Πιπερόπουλος, Γ. (2006). *Επικοινωνώ άρα υπάρχω*. Θεσσαλονίκη: Πιπερόπουλος. Πρότυπα για τις ελληνικές Ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες. Διαθέσιμο σε: http://www.mopab.gr/publications/mopab_guide3.pdf. (Ανακτήθηκε 21 Ιανουαρίου 2009).
- Σανταμούρης, Π. και Ρηγας, Ι. (1996) Πρότυπα για ακαδημαϊκές και ειδικές βιβλιοθήκες: με ιδιαίτερη αναφορά στον ελληνικό χώρο. Πτυχιακή εργασία, Ανώτατο Τεχνολογικό Ίδρυμα Αθήνας.
- Σζινιέρη-Σζανετάκου, Ε. (2008). Κατευθυντήριες οδηγίες για κτίρια Λαϊκών Βιβλιοθηκών: προσπάθειες εφαρμογής τους στην Ελλάδα. Πρακτικά συνεδρίου από 5ο Διεθνές Συνέδριο Ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών Σχεδιάζοντας τις Βιβλιοθήκες του Μέλλοντος που διεξήχθη σε Αθήνα. Φορέας διεξαγωγής Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών. [χ.τ.]: [χ.ε.].
- Σχολή Θετικών Επιστημών: 1904-2004, 100 χρόνια προσφοράς στις Θετικές Επιστήμες. (2005). Διαθέσιμο σε: http://kapodistriako.uoa.gr/stories/067_th_01/index.php?m=2 (Ανακτήθηκε 23 Ιανουαρίου, 2008).
- Τμήμα Βιολογίας. Διαθέσιμο σε: <http://www.biol.uoa.gr/gr/history.html> (Ανακτήθηκε 20 Ιανουαρίου 2009).
- Τμήμα Γεωλογίας και Γεωπεριβάλλοντος. Διαθέσιμο σε: <http://www.geol.uoa.gr/grindex.htm> (Ανακτήθηκε 15 Ιανουαρίου, 2009).
- Τμήμα Πληροφορικής και Τηλεπικοινωνιών. Διαθέσιμο σε: <http://www.di.uoa.gr/gr/info.php> (Ανακτήθηκε 15 Ιανουαρίου, 2009).
- Τοράκη, Κ. (2001) Η διαχείριση φυσικού και εικονικού χώρου σε ένα δικτυωμένο σύστημα βιβλιοθηκών: Η εμπειρία του ΤΕΕ. Πρακτικά συνεδρίου από 6^ο Πανελλήνιο Συνέδριο Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών που διεξήχθη σε Αθήνα. Φορέας διεξαγωγής Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών. [χ.τ.]: [χ.ε.].
- Τσούνη, Λ. (1997) Σχεδιασμός και μελέτη πανεπιστημιακών βιβλιοθηκών. Πρακτικά συνεδρίου από 6^ο Πανελλήνιο Συνέδριο Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών που διεξήχθη σε Αθήνα. Φορέας διεξαγωγής Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών. [χ.τ.]: [χ.ε.].
- Φωτίου, Θ. (2008). Οι Βιβλιοθήκες στην Ελλάδα τον 21ο αιώνα. Πρακτικά συνεδρίου από 5ο Διεθνές Συνέδριο 2008: Σχεδιάζοντας τις Βιβλιοθήκες του Μέλλοντος που διεξήχθη σε Αθήνα. Φορέας διεξαγωγής Οργανωτική Επιτροπή Ενίσχυσης Βιβλιοθηκών. [χ.τ.]: [χ.ε.].

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α

ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΠΡΟΔΙΑΓΡΑΦΕΣ ΤΟΥ Ε.Κ.Π.Α. ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΘΕΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΕΚΠΑ

ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΠΡΟΔΙΑΓΡΑΦΕΣ

Οι Τεχνικές προδιαγραφές, δημοσιεύτηκαν από την Τεχνική Υπηρεσία του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών και αφορούν στην προμήθεια του εξοπλισμού των χώρων της Κεντρικής Βιβλιοθήκης, των Σχολών Θετικών Επιστημών.

ΓΕΝΙΚΟΙ ΟΡΟΙ

1. Οι τεχνικές προδιαγραφές αυτές αφορούν στην προμήθεια επίπλων, όπως προδιαγράφονται παρακάτω, για τον εξοπλισμό των χώρων της Βιβλιοθήκης των Σχολών των Θετικών Επιστημών.
2. Τα έπιπλα θα παραδοθούν επί τόπου και θα τοποθετηθούν σύμφωνα με τα σχέδια διάταξης των επίπλων, με ευθύνη και δαπάνη του αναδόχου, σε αριθμό τεμαχίων και είδος, σύμφωνα με τους πίνακες ειδών εξοπλισμού και τα σχέδια.
3. Γενικά, τα υλικά που θα χρησιμοποιηθούν για την κατασκευή των επίπλων πρέπει να είναι άριστης ποιότητας, μεγάλης αντοχής και από τα καλύτερα που κυκλοφορούν στην αγορά. Η κατασκευή τους θα είναι στέρεα και ανθεκτική με άψογο φινίρισμα, χωρίς κατασκευαστικές ατέλειες ή κακοτεχνίες ακόμα και στα αφανή μέρη. Τα υλικά θα πρέπει να είναι φιλικά προς το περιβάλλον και δε θα χρησιμοποιηθούν πρώτες ύλες που αποδεδειγμένα προκαλούν προβλήματα υγιεινής.
4. Οι προδιαγραφές των ειδών που ακολουθούν είναι οι ελάχιστες απαιτήσεις της Υπηρεσίας, οι διαστάσεις του μεγέθους των ειδών που αναγράφονται είναι οι επιθυμητές και δε θα γίνουν δεκτές μεγάλες αποκλίσεις από αυτές (περίπου 2%) εκτός εάν διαφορετικά αναγράφεται.
5. Τα έπιπλα πρέπει να αντέχουν σε έντονη και βαριά χρήση δεδομένου ότι θα χρησιμοποιηθούν σε δημόσιο χώρο.
6. Η μορφή των επίπλων πρέπει να είναι αισθητικά άψογη.

7. Τα έπιπλα θα είναι τυποποιημένης κατασκευής (χωρίς να αποκλείονται οι ιδιοκατασκευές σε ορισμένα είδη) επώνυμων εγχώριων ή ξένων εργοστασίων, ή αναγνωρισμένων επίσημων αντιπροσώπων. Πριν την προμήθεια τους από τον ανάδοχο, θα υποβληθούν απαιτητάς στην Υπηρεσία ενημερωτικά φυλλάδια (prospectus) των εργοστασίων παραγωγής με πλήρη αναφορά των ιδιοτήτων τους και των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών τους. Μετά την έγκρισή τους από την Υπηρεσία θα γίνει η προμήθεια τους από τον ανάδοχο. Τα προσφερόμενα είδη επίπλωσης θα πρέπει, ανά κατηγορία (τραπέζια αναγνωστηρίου, γραφεία, καθίσματα, ερμάρια, κ.λ.π.), να έχουν τα ίδια τεχνικά, μορφολογικά και κατασκευαστικά χαρακτηριστικά.
8. Τα έπιπλα που θα είναι ιδιοκατασκευές, τα υλικά, η μορφή, ο τρόπος κατασκευής και το φινίρισμα θα είναι σύμφωνα με τις προδιαγραφές με τα αντίστοιχα σχέδια των επίπλων, εφάμιλλης ποιότητας και αντοχής με τα τυποποιημένα, ενώ θα υπόκεινται στους ίδιους περιορισμούς με αυτά (πιστοποίηση, εγγύηση, τεχνική υποστήριξη).
9. Στη διακριτική ευχέρεια της Υπηρεσίας είναι να ζητήσει πριν την αγορά τους, να προσκομιστούν στην Υπηρεσία δείγματα των προσφερομένων ειδών και να ελέγξει τη δυνατότητα ύπαρξης ανταλλακτικών και παροχής service.
10. Οι κλειδαριές σε όλα τα έπιπλα που κλειδώνουν θα πρέπει να είναι πολύ καλής ποιότητας και ασφαλείας. Στη διακριτική ευχέρεια της Υπηρεσίας είναι να ζητήσει δείγματα πριν από τη σχετική προμήθεια.
11. Για όλα τα είδη των επίπλων θα προσκομιστεί γραπτή εγγύηση καλής κατασκευής και λειτουργίας, χρονικής διάρκειας τουλάχιστον δύο (2) ετών.

ΤΡΑΠΕΖΙ ΑΝΑΓΝΩΣΤΗΡΙΟΥ ΓΕΝΙΚΑ

Τραπεζί αναγνώστηριου απλής μορφής, γενικών διαστάσεων πλάτους 0,75μ., μήκους 2,10 μ., ύψους 0,76 μ. Το τραπέζι αναγνώστηριου αποτελείται από την επιφάνεια εργασίας και τα πόδια. Η επιφάνεια εργασίας θα κατασκευασθεί από μοριοσανίδα τριών στρώσεων, πάχους 25 χιλιοστών επικαλυμμένη αμφίπλευρα με Laminate. Τα πόδια του τραπεζιού θα είναι κατασκευασμένα από ατόφια ξυλεία οξιάς διατομής 65X65 mm. Στη βάση των ποδιών θα υπάρχουν ειδικά πέλματα για την μείωση των θορύβων. Όλα τα ξύλινα μέρη του τραπεζιού λουστράρονται με άοσμα ατοξικά λούστρα.

Το τραπέζι αναγνώστηριου θα είναι αρίστης κατασκευής με άψογο φινίρισμα στα ορατά και μη ορατά του μέρη. Η συναρμολόγησή του θα είναι απλή, αλλά θα εξασφαλίζει μεγάλη αντοχή στις συνεχείς τριβές και φορτώσεις. Από αισθητική άποψη, η εμφάνιση των τραπεζιών πρέπει να είναι τέτοια, ώστε το αναγνώστηριο να δημιουργεί προϋποθέσεις για ευχάριστη παραμονή και εργασία.

ΤΡΑΠΕΖΙ ΑΝΑΓΝΩΣΤΗΡΙΟΥ ΤΡΙΩΝ ΑΤΟΜΙΚΩΝ ΘΕΣΕΩΝ ΜΕ ΦΩΤΙΣΜΟ

Τραπεζί αναγνώστηριου τριών ατομικών θέσεων με φωτισμό, απλής μορφής, γενικών διαστάσεων πλάτους 0,70 μ., μήκους 2,10 μ., ύψους 0,76 μ. Η επιφάνεια εργασίας του τραπεζιού είναι χωρισμένη σε τρία μέρη, με πλαϊνά βάθους 30 cm, και πλάτη και πλαϊνό ύψους 40 εκ. Στο πάνω μέρος υπάρχει ράφι βάθους 23cm. Κάτω από το ράφι υπάρχει σύστημα φωτισμού ανεξάρτητο για κάθε ατομική θέση. Σχετικά με τον τύπο του φωτιστικού, πριν από την προμήθεια θα γίνει συνεννόηση με τον επιβλέποντα. Κατά τα λοιπά ισχύει ό,τι αναλυτικά αναφέρεται στην περιγραφή του τραπεζιού αναγνώστηριου (παράγραφος 1.1 της παρούσης Τεχνικής Προδιαγραφής).

ΤΡΑΠΕΖΙ ΑΝΑΓΝΩΣΤΗΡΙΟΥ ΔΥΟ ΑΤΟΜΙΚΩΝ ΘΕΣΕΩΝ ΜΕ ΦΩΤΙΣΜΟ

Τραπεζί αναγνώστηριου δύο ατομικών θέσεων με φωτισμό, απλής μορφής, γενικών διαστάσεων πλάτους 0,70 μ., μήκους 2,00 μ. και ύψους 0,76 μ. Η επιφάνεια εργασίας του τραπεζιού είναι χωρισμένη σε δύο μέρη μήκους 1,00 μ. έκαστο. Κατά τα λοιπά ισχύει ό,τι αναλυτικά αναφέρεται στην περιγραφή του τραπεζιού αναγνώστηριου τριών ατομικών θέσεων με φωτισμό (παράγραφος 1.2 της παρούσης Τεχνικής Προδιαγραφής).

ΤΡΑΠΕΖΙ ΑΝΑΓΝΩΣΤΗΡΙΟΥ ΓΙΑ Η/Υ

Τραπεζί αναγνωστήριου για Η/Υ, απλής μορφής γενικών διαστάσεων πλάτους 0,75 μ., μήκους 2,10 μ.. ύψους 0,76 μ. Στην επιφάνεια εργασίας του τραπεζιού θα υπάρχουν κάλυπτες διέλευσης καλωδίων από πλαστικά δακτύλια πολυστερίνης που τοποθετούνται σε διαμπερή ανοίγματα της μοριοσανίδας διαμέτρου 60 χιλ. (δύο). Στην κάτω επιφάνεια του τραπεζιού θα υπάρχει κανάλι που θα οδηγεί τα καλώδια στους πλαστικούς δακτυλίους. Κατά τα λοιπά ισχύει ό,τι αναλυτικά αναφέρεται στην περιγραφή του τραπεζιού αναγνωστήριου (παράγραφος 1.1 της παρούσης Τεχνικής Προδιαγραφής).

ΘΕΣΗ ΓΙΑ Η/Υ

Θέση απλής μορφής για τον χώρο εύρεσης τίτλων, διαστάσεων μήκους 1,00μ. πλάτους 0,80 μ. και ύψους 0,725 μ. Η επιφάνεια εργασίας θα κατασκευαστεί από μοριοσανίδα τριών στρώσεων, πάχους 25 χιλ., επικαλυμμένη αμφίπλευρα με Laminate. Στην κάτω επιφάνεια της θέσης θα υπάρχει κανάλι που θα οδηγεί τα καλώδια στους πλαστικούς δακτυλίους. Πλαϊνές κάθετες επιφάνειες θα στηρίζουν την επιφάνεια εργασίας και θα είναι κατασκευασμένες από το ίδιο υλικό και την ίδια επεξεργασία με την επιφάνεια εργασίας. Η στήριξη θα γίνει με κατάλληλες βίδες που βιδώνουν με μεταλλικά εμφυτεύματα (φωλιές) στη μοριοσανίδα, ώστε να εξασφαλίζεται η μέγιστη δυνατή σταθερότητα της κατασκευής.

ΓΡΑΦΕΙΟ

Γραφείο απλής μορφής, γενικών διαστάσεων μήκος 1,60 μ, πλάτος 0,80 μ.. ύψος 0,72 μ. Το γραφείο αποτελείται από την επιφάνεια εργασίας, δύο πλαϊνές κάθετες επιφάνειες στήριξης και μετώπη. Η επιφάνεια εργασίας θα κατασκευαστεί από μοριοσανίδα τριών στρώσεων ελάχιστου πάχους 25 χιλ. επικαλυμμένη αμφίπλευρα με Laminate σε απομίμηση ξύλου χρώματος της εγκρίσεως της επιβλέψεως.

Οι πλαϊνές κάθετες επιφάνειες στηρίζουν την επιφάνεια εργασίας και είναι κατασκευασμένες από το ίδιο υλικό και την ίδια επεξεργασία. Η στήριξη θα γίνει με κατάλληλες βίδες που βιδώνουν με μεταλλικά εμφυτεύματα (φωλιές) στη μοριοσανίδα, ώστε να εξασφαλίζεται η μέγιστη δυνατή σταθερότητα της κατασκευής.

Στη μπροστινή όψη του γραφείου θα τοποθετηθεί επιφάνεια (μετώπη) από το ίδιο υλικό και την ίδια επεξεργασία πάχους 18 χιλ. Η μετώπη θα έχει ύψος 0,35-0,40μ. και θα στερεωθεί με τον ίδιο τρόπο.

ΣΥΡΤΑΡΙΕΡΑ ΤΡΟΧΗΛΑΤΗ

Συρταριέρα τροχήλατη, απλής μορφής, γενικών διαστάσεων 0,43 χιλ. 0,60 μ. και ύψους συνολικού 0,60 μ. που θα περιλαμβάνει, ένα περιμετρικό κουτί με πλάτη, συρόμενη μολυβοθήκη και τρία ιδίου μεγέθους συρτάρια. Το κουτί (πλαϊνά, βάση, καπάκι) θα είναι από μοριοσανίδα τριών στρώσεων (οικολογική) ελάχιστου πάχους 18 χιλ. Επικαλυμμένη αμφίπλευρα με φιλμ μελαμίνης ή με Laminate σε απομίμηση ξύλου χρώματος της εγκρίσεως της επιβλέψεως. Η πλάτη θα είναι επίσης από το ίδιο υλικό και ίδια επεξεργασία πάχους 16 χιλ. και επειδή θα είναι ορατή θα είναι φινιρισμένη και εμφανίσιμη. Τα στοιχεία του κουτιού θα συναρμολογηθούν μεταξύ τους με καβίλιες και κόλλα. Η συρταροθήκη θα έχει τέσσερεις (4) τροχούς πλήρους περιστροφής. Τα συρτάρια θα κατασκευαστούν από χυτοπρεσσαριστό θερμοπλαστικό μεγάλης αντοχής ή από άλλο υλικό αντίστοιχης αντοχής (αντοχή σε φορτία από 20-40 kg). Τα συρτάρια και η μολυβοθήκη θα κινούνται σε οδηγούς κύλισης ακριβείας, εντός μεταλλικού προφίλ, έτσι ώστε να μην επιτρέπεται η πλευρική τους μετατόπιση. Θα είναι αθόρυβα και θα έχουν τη δυνατότητα να ανοίγουν κατά 80% τουλάχιστον. Τα συρτάρια και η μολυβοθήκη θα ασφαλίζουν με κλειδαριά ασφαλείας.

Η συρταροθήκη θα είναι άριστης κατασκευής με άψογο φινίρισμα και θα επιτρέπει την εύκολη αντικατάσταση τμημάτων της σε περίπτωση φθοράς τους. Η συναρμολόγηση θα εξασφαλίζει ιδιαίτερα μεγάλη σταθερότητα και αντοχή. Τα υλικά που θα χρησιμοποιηθούν γενικά (κόλλες κ.λ.π.) θα πρέπει να μην είναι επιβλαβή για την υγεία. Όλες οι ακμές θα καλυφθούν από πήχη P.V.C. και θα είναι στρογγυλεμένες.

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

Βιβλιοθήκη απλής μορφής, γενικών διαστάσεων 0,80x0,43x2,00 μ. Ο σκελετός της βιβλιοθήκης (περιμετρικό κουτί και ράχη) είναι κατασκευασμένος από μοριοσανίδα τριών στρώσεων (οικολογική) πάχους 18 χιλ. με αμφίπλευρη επένδυση Laminate σε απομίμηση

ξύλου χρώματος της εγκρίσεως της επιβλέψεως. Οι επιφάνειες θα συνδέονται μεταξύ τους με συνδετικά μεταλλικά φεράμια κατάλληλα για την εξασφάλιση της απαιτούμενης αντοχής της κατασκευής.

Οι βιβλιοθήκες θα κλείνουν με πόρτες στο κάτω μέρος, ενώ επάνω θα είναι ανοιχτές και θα έχουν ράφια που θα είναι κατασκευασμένα από το ίδιο υλικό και επεξεργασία βαμμένο ηλεκτροστατικά με βαφή πούδρας.

Τα ράφια και στις δύο περιπτώσεις θα έχουν την δυνατότητα να μετακινούνται στο ύψος και αναρτώνται σε μεταλλικά στηρίγματα. Οι πόρτες θα είναι κατασκευασμένες από το ίδιο υλικό και επεξεργασία ελάχιστου πάχους 18χιλ. και θα στηρίζονται στο σκελετό με χωνευτούς μεντεσέδες που θα εξασφαλίζουν το αθόρυβο άνοιγμα των φύλλων κατά 90°. Οι πόρτες θα έχουν χειρολαβές και θα κλειδώνουν με κλειδαριές ασφαλείας. Τα ερμάρια θα έχουν τέσσερεις ρεγουλατόρους από ενισχυμένο πολυαμίδιο για ρύθμιση της οριζοντίωσης τους.

ΤΡΑΠΕΖΙ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

Τραπέζι στην αίθουσα συνεδριάσεων, απλής μορφής, γενικών διαστάσεων μήκους: 4,32 μ. πλάτους: 1,22 μ. ύψους: 0,72 μ. Αποτελείται από την επιφάνεια εργασίας και τα πόδια. Η επιφάνεια εργασίας θα κατασκευαστεί από μοριοσανίδα τριών στρώσεων (οικολογική) ελάχιστου πάχους 25 χιλ. επικαλυμμένη αμφίπλευρα με Laminate. Στο κάτω μέρος έχει μεταλλικές φωλιές με σπείρωμα, όπου βιδώνεται με μπουλόνια στο σκελετό.

Τα πόδια στήριξης έχουν σχήμα ανάποδου «T» και κατασκευάζονται από χαλυβδοέλασμα. Αποτελούνται από ένα οριζόντιο πέλμα πάχους 25/10 και έχουν ρεγουλατόρους οριζοντίωσης και την κάθετη κολώνα πάχους 15/10, με εξωτερική μεταλλική κάλυψη πάχους 8/10. Τα μεταλλικά πόδια έχουν ειδικά διαμορφωμένες οπές για την είσοδο και έξοδο καλωδίων. Είναι βαμμένα με εποξειδική βαφή φούρνου.

Για τη σύνδεση των μεταλλικών επιφανειών υπάρχει μεταλλική τραβέρσα από μορφοποιημένο χάλυβα πάχους 15/10. Έχει στις δύο άκρες της ισχυρά διαμορφωμένο μεταλλικό σύστημα αγκίστρων με τα οποία αγκιστρώνεται στις ειδικές υποδοχές των ποδιών, έτσι ώστε να προσφέρει μεγαλύτερη αντοχή στις πλάγιες μετατοπίσεις. Η τραβέρσα είναι μεταλλική και βαμμένη με πούδρα εποξειδικής βαφής φούρνου.

ΕΚΘΕΤΗΡΙΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΩΝ ΜΟΝΗΣ ΟΨΗΣ – ΒΑΣΙΚΗ ΜΟΝΑΔΑ

Εκθετήρια περιοδικών, απλής μορφής, γενικών διαστάσεων ύψος 1,71 μ. πλάτος 1,00 μ., και βάθος 0,43 μ. (μονής όψης) με 4 επικλινή, 4 σταθερά και 1 ράφι οροφής. Οι ορθοστάτες κατασκευάζονται από μοριοσανίδα τριών στρώσεων (οικολογική) πάχους 23 χιλ. επικαλυμμένη αμφίπλευρα με Laminate σε απομίμηση ξύλου οξιάς.

Τα εμφανή σόκορα στους εξωτερικούς ορθοστάτες καλύπτονται με μασίφ πηγάκι οξιάς (23 χιλ. πλάτος και 10 χιλ. πάχος). Τα αφανή σόκορα των εξωτερικών ορθοστατών καθώς και τα εμφανή των εσωτερικών ορθοστατών καλύπτονται με μασίφ πηγάκι οξιάς (23 χιλ. πλάτος, 1χιλ. πάχος). Τα σόκορα είναι στερεωμένα στον ορθοστάτη με θερμοεύτηκτη κόλλα μεγάλης αντοχής. Η οροφή, η πλάτη και η βάση κατασκευάζονται από μοριοσανίδα τριών στρώσεων (οικολογική) πάχους 23 χιλ. επικαλυμμένη αμφίπλευρα με Laminate σε απομίμηση ξύλου οξιάς.

Έχει τέσσερα σταθερά ράφια (τρία μεταλλικά και ένα η ξύλινη βάση) αποθήκευσης περιοδικών και τέσσερις αναδιπλούμενες πόρτες. Η στήριξη των σταθερών ραφιών στα πλαϊνά γίνεται με τέσσερα μεταλλικά στηρίγματα στα οποία το ράφι θηλυκώνει.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Β

ΟΙ ΓΕΝΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΤΗΣ IFLA ΓΙΑ ΤΟ ΚΤΗΡΙΟ ΤΗΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ

Σύμφωνα με τις γενικές αρχές που ορίζονται από την IFLA για το σχεδιασμό ενός κτηρίου Βιβλιοθήκης, αυτό θα πρέπει να έχει το ανάλογο μέγεθος και τη συγκεκριμένη διαμόρφωση, ώστε να στεγάσει τη συλλογή και να διαθέτει ικανοποιητικό χώρο για χρήση από τους φοιτητές, τους ερευνητές, το εκπαιδευτικό προσωπικό και το προσωπικό της Βιβλιοθήκης (Σανταμουρης και Ρηγας, 1996).

Οι γενικές αυτές αρχές προβλέπουν επίσης ότι το κτήριο έχει σχεδιαστεί για την αύξηση της λειτουργικότητας της Βιβλιοθήκης, για την προσέλκυση του κοινού και την προώθηση της χρήσης της. Πρέπει να μελετούνται ειδικοί παράγοντες, όπως η διαμόρφωση των εσωτερικών χώρων, οι κατάλληλες συνθήκες φωτισμού, κλιματισμού, θερμοκρασίας, ο έλεγχος υγρασίας, καθώς και ο έλεγχος για τον αριθμό των βιβλιοστασίων και των θέσεων (Σανταμουρης και Ρηγας, 1996).

Τέλος, η Βιβλιοθήκη θα πρέπει να διαθέτει τον κατάλληλο εξοπλισμό για να ενθαρρύνει τη μέγιστη χρήση του κοινού και του προσωπικού της Βιβλιοθήκης (Σανταμουρης και Ρηγας, 1996).

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Γ

ΒΑΣΙΚΕΣ ΚΑΤΕΥΘΗΝΤΗΡΙΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΟΡΘΟΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΗΣ ΕΝΙΑΙΑΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ ΘΕΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΕΚΠΑ ¹

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Στη 57^η Σύνοδο των Πρυτάνεων την 1^η Μαρτίου 2008, ο Υπουργός Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων, Κος Ευριπίδης Στυλιανίδης, ανακοίνωσε ότι θα υπάρξει πρότυπο Εσωτερικού Κανονισμού Λειτουργίας για τα Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα και κατ' επέκταση και για τις Βιβλιοθήκες τους. Το κείμενο του πρότυπου Εσωτερικού Κανονισμού Λειτουργίας των Α.Ε.Ι., διαμορφώθηκε μετά από Πρόταση Επιτροπής του ΕΣΥΠ κατ' εφαρμογή του Ν. 3549/2007. Το εν λόγω κείμενο αποτελεί ένα πλαίσιο Εσωτερικού Κανονισμού και δίνει τη δυνατότητα στα ιδρύματα να καθορίσουν τον κανονισμό τους, λαμβάνοντας υπόψη τις ιδιαιτερότητές τους.

Αυτό σημαίνει, ότι η Κεντρική Βιβλιοθήκη Θετικών Επιστημών ΕΚΠΑ, δεν μπορεί ακόμη να δημιουργήσει το δικό της Εσωτερικό Κανονισμό. Κάποιες όμως κατευθυντήριες γραμμές για την ορθολογιστική λειτουργία της, έχουν επισημανθεί από τους βιβλιοθηκονόμους των Βιβλιοθηκών των Τμημάτων Θετικών Επιστημών και παρατίθενται παρακάτω.

ΤΟ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΚΟ ΚΑΘΕΣΤΩΣ ΤΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ ΚΑΙ Η ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΤΟΥΣ

Τα βιβλία είναι χρεωμένα στο κτηματολόγιο των Τομέων. Θα δημιουργηθεί ενιαίο κτηματολόγιο στην Κεντρική Βιβλιοθήκη. Τα Τμήματα θα διαθέτουν χρήματα από την τακτική πίστωση, για να αγοράζουν υλικό.

ΤΑ ΣΠΑΝΙΑ ΒΙΒΛΙΑ ΚΑΙ Η ΔΙΑΦΥΛΑΞΗ ΤΟΥΣ

Θα υπάρχει ειδική κατηγορία με τίτλο «Σπάνιο Βιβλίο» (ΣΒ) και ειδικό τμήμα συντήρησης του σπάνιου υλικού στον τρίτο όροφο.

ΔΑΝΕΙΣΜΟΣ ΥΛΙΚΟΥ

Δικαίωμα δανεισμού υλικού από τη Συλλογή της Κεντρικής Βιβλιοθήκης Θετικών Επιστημών ΕΚΠΑ, θα έχουν μόνον τα άτομα που δικαιούνται να κάνουν χρήση της Συλλογής, αφού προηγουμένως προμηθευτούν την ειδική Κάρτα Δανεισμού Υλικού, η οποία προορίζεται για αυστηρά προσωπική χρήση.

Η Κάρτα Δανεισμού Υλικού, θα χορηγείται από τη Γραμματεία της Κεντρικής Βιβλιοθήκης μετά από έγγραφη αίτηση κάθε ενδιαφερόμενου και η επίδειξή της θα θεωρείται απαραίτητη για την πραγματοποίηση οποιουδήποτε δανεισμού, ανανέωσης, κράτησης ή επιστροφής υλικού στη Συλλογή της Κεντρικής Βιβλιοθήκης.

Η Κάρτα Δανεισμού Υλικού εκδίδεται στην αρχή κάθε ακαδημαϊκού έτους με βάση τα στοιχεία της αστυνομικής ταυτότητας του ενδιαφερόμενου.

Όλο το έντυπο υλικό που περιλαμβάνεται στη Συλλογή της Κεντρικής Βιβλιοθήκης Θετικών Επιστημών ΕΚΠΑ, υπόκειται σε δανεισμό εκτός από:

- κάθε είδους έντυπο, οπτικοακουστικό και ψηφιακό πληροφοριακό υλικό (εγκυκλοπαίδειες, λεξικά, βιβλιογραφίες, κατάλογοι, ευρετήρια, επετηρίδες, χάρτες κλπ.)
- τεύχη και τόμοι περιοδικών εκδόσεων, περιλήψεων και ευρετηρίων
- κάθε είδους οπτικοακουστικό και ψηφιακό υλικό
- υλικό υψηλού κόστους πρόσκτησης
- σπάνιες και πολύτιμες εκδόσεις
- αρχειακό υλικό

Τα Μέλη του Διδακτικού και Ερευνητικού Προσωπικού των Τμημάτων των Θετικών Επιστημών, μπορούν να δανείζονται μέχρι είκοσι βιβλία για διάστημα μιας εβδομάδας.

Οι Μεταπτυχιακοί Φοιτητές των Τμημάτων των Θετικών Επιστημών, μπορούν να δανείζονται μέχρι δέκα βιβλία για διάστημα δύο εβδομάδων.

Οι Προπτυχιακοί Φοιτητές των Τμημάτων των Θετικών Επιστημών, μπορούν να δανείζονται μέχρι είκοσι βιβλία για φωτοτύπηση, με κράτηση της αστυνομικής τους ταυτότητας ή της Κάρτας Δανεισμού τους.

Κάθε δανειζόμενος είναι υπεύθυνος για το υλικό που έχει δανεισθεί μέχρι την ημερομηνία επιστροφής του και την οριστική διαγραφή της πράξης δανεισμού. Υλικό δανεισμένο σε οποιονδήποτε χρήστη δεν επιτρέπεται να μεταφέρεται σε άλλον, χωρίς τη μεσολάβηση της Κεντρικής Βιβλιοθήκης.

Σε καμία απολύτως περίπτωση και για κανένα λόγο δεν επιτρέπεται η απομάκρυνση κάθε είδους υλικού από το χώρο της Συλλογής της Κεντρικής Βιβλιοθήκης χωρίς να έχει

προηγουμένως ολοκληρωθεί η διαδικασία δανεισμού του. Για το λόγο αυτό, κατά την έξοδο από το χώρο της Συλλογής γίνεται έλεγχος για κάθε είδους υλικό που απομακρύνεται. Ο έλεγχος αυτός είναι υποχρεωτικός για όλους.

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΔΑΝΕΙΣΜΟΥ ΥΛΙΚΟΥ

Όλοι όσοι δικαιούνται να δανειστούν υλικό από τη Συλλογή της Κεντρικής Βιβλιοθήκης Θετικών Επιστημών ΕΚΠΑ, προσκομίζουν το υλικό που έχουν επιλέξει στο χώρο υποδοχής μαζί με την Κάρτα Δανεισμού Υλικού. Ο εκάστοτε υπεύθυνος λειτουργίας του χώρου της Συλλογής καταχωρίζει ηλεκτρονικά τα στοιχεία του υλικού αυτού στο λογαριασμό του χρήστη και αφού βεβαιωθεί ότι δεν υπάρχουν οφειλές ή άλλες εκκρεμότητες του προς την Κεντρική Βιβλιοθήκη, καταχωρίζει την ημερομηνία επιστροφής του δανειζόμενου υλικού.

ΩΡΑΡΙΟ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ

Όλοι ανεξαιρέτως οι χρήστες της Κεντρικής Βιβλιοθήκης Θετικών Επιστημών ΕΚΠΑ, μπορούν να χρησιμοποιούν το Αναγνωστήριο και τη Συλλογή της, μόνο κατά τις ώρες λειτουργίας της.

Το Αναγνωστήριο της Κεντρικής Βιβλιοθήκης σε όλη τη διάρκεια του ακαδημαϊκού έτους λειτουργεί από Δευτέρα μέχρι και Παρασκευή μεταξύ των ωρών 08:00 - 20:00. Κατά τη διάρκεια των διακοπών του ακαδημαϊκού έτους (Χριστούγεννα, Πάσχα και Καλοκαίρι) το Αναγνωστήριο της Κεντρικής Βιβλιοθήκης λειτουργεί από Δευτέρα μέχρι και Παρασκευή μεταξύ των ωρών 09:00-13.00. Η Συλλογή της Κεντρικής Βιβλιοθήκης σε όλη τη διάρκεια του ακαδημαϊκού έτους λειτουργεί από Δευτέρα μέχρι και Παρασκευή μεταξύ των ωρών 8:00 - 20:00.

Κατά τη διάρκεια των διακοπών του ακαδημαϊκού έτους (Χριστούγεννα, Πάσχα και Καλοκαίρι) η Συλλογή της Κεντρικής Βιβλιοθήκης παραμένει κλειστή προκειμένου να εκτελούνται ορισμένες απόλυτα αναγκαίες και απαραίτητες εργασίες συντήρησης, ανασυγκρότησης και απογραφής του υλικού. Το Αναγνωστήριο και η Συλλογή της Κεντρικής Βιβλιοθήκης δε λειτουργούν κατά τις επίσημες εορτές και αργίες.

¹ Η επιχειρηματολογία αυτού του κεφαλαίου βασίστηκε στην παρατήρηση της συγγραφέως στο κτήριο της Ενιαίας Κεντρικής Βιβλιοθήκης Θετικών Επιστημών ΕΚΠΑ, κατά τη διάρκεια της Πρακτικής της Άσκησης στο Τμήμα Γεωλογίας του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΠΑΡΑΠΟΜΠΕΣ

Angoff, A. and Diana, B. (1973). *Parapsychology and Anthropology*. New York: Parapsychology Foundation.

Indymedia. Διαθέσιμο σε:

http://athens.indymedia.org/front.php3?lang=el&article_id=533519 (Ανακτήθηκε 27 Αυγούστου, 2008).

Olabisi, B. (2002). Public relations activities in an academic library: the roles of the circulation librarian. *Library Review* 9. Διαθέσιμο σε:

<http://www.emeraldinsight.com/Insight/ViewContentServlet?Filename=Published/EmeraldFullTextArticle/Articles/0350510903.html> (Ανακτήθηκε 19 Μαρτίου 2008).

Leung, S. (2003) *Academic Libraries/Librarianship: A Point of View* [Internet], Hong Kong, Hong Kong Baptist University. Available from:

<<http://66.102.9.104/search?q=cache:UNb4IPJbcUJ:www1.hkla.org/2003/slhklata1k1103rev.ppt+Academic+Libraries/Librarianship:+filetype:ppt&hl=el&ct=clnk&cd=1&gl=gr>>

(Ανακτήθηκε 12 Φεβρουαρίου 2008).

Βαλσαμίδης, Γ. (valsamidis@uoa.gr). (3 Απριλίου 2007). Μερικές βασικές κατευθυντήριες γραμμές για μια ορθολογιστική οργάνωση της νέας βιβλιοθήκης Σχολής Θετικών Επιστημών ΕΚΠΑ. Ηλεκτρονικό Ταχυδρομείο σε Γκαρδιακού, Α. (egardiak@lib.uoa.gr).

Βελώνη, Σ. και Χριστοδούλου, Γ. (2002) *Αρχιτεκτονικός σχεδιασμός Βιβλιοθηκών: Μία αισθητική και λειτουργική προσέγγιση, τα διεθνή πρότυπα και η ελληνική πραγματικότητα*. Πρακτικά συνεδρίου από 11ο Πανελλήνιο Συνέδριο Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών που διεξήχθη σε Λάρισα. Φορέας διεξαγωγής Τ.Ε.Ι. Λάρισας. [χ.τ.]: [χ.ε.].

Βιβλιοθήκη και Κέντρο Πληροφόρησης - Πανεπιστήμιο Πατρών. Διαθέσιμο σε:

http://www.lis.upatras.gr/Libworld/amea_EL.php (Ανακτήθηκε 23 Ιουλίου, 2008)

Βίγλας, Κ., Λουρδής Ε., Μπουρογιάννη Π., Νικολαΐδη Π., Πυρουνάκης, Κ. Σαΐδης (2003). *Δομές κεντρικής διαχείρισης και αυτοματοποιημένες διαδικασίες για τις βιβλιοθήκες του Πανεπιστημίου Αθηνών*. Πρακτικά συνεδρίου από 12ο Πανελλήνιο Συνέδριο Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών που διεξήχθη σε Σέρρες. Φορέας διεξαγωγής Τ.Ε.Ι. Σερρών, Σέρρες [χ.ε.].

Εθνικόν και Καποδιστριακόν Πανεπιστήμιον Αθηνών (2007). Διαθέσιμο σε: <http://www.uoa.gr/uoagr/uoaindex.htm> (Ανακτήθηκε 15 Δεκέμβρη 2007).

Θεοδωρίδου, Μ.Ε. (2001) *Κτιριακός Σχεδιασμός και Τεχνολογικός Εξοπλισμός: Το Παράδειγμα της Βιβλιοθήκης του ΤΕΙ Σερρών*. Πρακτικά συνεδρίου από 10ο Πανελλήνιο Συνέδριο Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών που διεξήχθη σε Θεσσαλονίκη,. Φορέας διεξαγωγής Πανεπιστήμιο Μακεδονίας. [χ.τ.]: [χ.ε.].

Ζάχος, Γ. (1999). *Μονάδα Ολικής Ποιότητας Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών*. Διαθέσιμο σε: http://www.morab.gr/publications/publications_gre_01.php#30 (Ανακτήθηκε 23 Απριλίου, 2008).

Η Κεντρική Βιβλιοθήκη της Σχολής Θετικών Επιστημών. Διαθέσιμο σε: http://kapodistriako.uoa.gr/stories/086_th_01/index.php?m=2 (Ανακτήθηκε 19 Δεκεμβρίου, 2007).

Καζακος, Π. (1997) *Βιβλιοθήκες και ακαδημαϊκή κοινότητα: το παράδειγμα του Πανεπιστημίου Αθηνών. Προβλήματα και προοπτικές* Πρακτικά από 6ο Πανελλήνιο Συνέδριο Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών που διεξήχθη σε Αθήνα. Φορέας διεξαγωγής Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών [χ.τ.]: [χ.ε.].

Καποδιστριακό Τα Μεγάλα Έργα στο Πανεπιστήμιο Αθηνών: Βιβλιοθήκη της Σχολής Θετικών Επιστημών. Διαθέσιμο σε: http://kapodistriako.uoa.gr/stories/print.php?id=088_th_01 (Ανακτήθηκε 23 Μαρτίου, 2008).

Κοσμητεία Θετικών Επιστημών. Διαθέσιμο σε: <http://deansos.uoa.gr/gr/bibliothikes.html> (Ανακτήθηκε 26 Ιανουαρίου 2008).

Κουλικούρδη, Α. (2007). Κατευθυντήριες Οδηγίες Προσβάσιμων Υπηρεσιών Βιβλιοθηκών για Άτομα με Αναπηρίες (ΑμεΑ) : διεθνής πραγματικότητα. Πρακτικά συνεδρίου από 4ο Διεθνές Συνέδριο Οι Βιβλιοθήκες-Σταυροδρόμι Πολιτισμών: Υπηρεσίες για Διαφορετικές Ομάδες που διεξήχθη σε Θεσσαλονίκη. Φορέας διεξαγωγής HELEXPO Θεσσαλονίκης. [χ.τ.]: [χ.ε.].

Μιχελής, Π. *Η αρχιτεκτονική ως τέχνη*. Αθήνα: [χ.ο], 1979, σ. 285.

Νικητάκης, Μ. (2000) *Η Εργονομία στον Χώρο των Βιβλιοθηκών*. Πρακτικά συνεδρίου από το 10ο Πανελλήνιο Συνέδριο Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών, Οκτώμβρης 2000, Αθήνα. Φορέας διεξαγωγής Κεντρική Βιβλιοθήκη τω Εθνικού Μετσόβειου Πολυτεχνείου: [χ.τ.]:[χ.ε.]

Πανεπιστήμιο Αθηνών Τμήμα Μαθηματικών. Διαθέσιμο σε:
http://noether.math.uoa.gr/Faculty/history/Istorika_stoixeia (Ανακτήθηκε 20 Ιανουαρίου 2009).

Παπατσικουράκης, Χ. (2002) *Τεχνική μελέτη για την επιλογή του χώρου της Βιβλιοθήκης*. Πρακτικά συνεδρίου από 11ο Πανελλήνιο Συνέδριο Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών που διεξήχθη σε Λάρισα. Φορέας διεξαγωγής ΤΕΙ Λάρισας: Λάρισα: [χ.ε.].

Περρή, Α. (1996). *Κεντρική και αποκεντρωμένη πανεπιστημιακή βιβλιοθήκη: το παράδειγμα του Πανεπιστημίου Αθηνών*. Πρακτικά συνεδρίου από 5ο Πανελλήνιο Συνέδριο Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών που διεξήχθη σε Θεσσαλονίκη. Φορέας διεξαγωγής Πανεπιστήμιο Μακεδονίας. Αθήνα: [χ.ε.].

Περρή, Α. (2001). Οι δημόσιες σχέσεις στις Ακαδημαϊκές Βιβλιοθήκες. Πρακτικά συνεδρίου από 10ο Πανελλήνιο Συνέδριο Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών που διεξήχθη σε Πανελλήνιο Συνέδριο Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών. Φορέας διεξαγωγής Πανεπιστήμιο Μακεδονίας. [χ.τ.]: [χ.ε.].

Πρότυπα για τις ελληνικές ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες. Διαθέσιμο σε: http://www.mopab.gr/publications/mopab_guide3.pdf. (Ανακτήθηκε 21 Ιανουαρίου 2009).

Σανταμουρης, Π. και Ρηγας, Ι.(1996) *Πρότυπα για ακαδημαϊκές και ειδικές βιβλιοθήκες: με ιδιαίτερη αναφορά στον ελληνικό χώρο*. Πτυχιακή εργασία, Ανώτατο Τεχνολογικό Ίδρυμα Αθήνας

Σζινιέρη-Σζανετάκου, Ε. (2008). *Κατευθυντήριες οδηγίες για κτίρια Λαϊκών Βιβλιοθηκών: προσπάθειες εφαρμογής τους στην Ελλάδα*. Πρακτικά συνεδρίου από 5ο Διεθνές Συνέδριο Ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών Σχεδιάζοντας τις Βιβλιοθήκες του Μέλλοντος που διεξήχθη σε Αθήνα. Φορέας διεξαγωγής Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών. [χ.τ.]: [χ.ε.].

Σχολή Θετικών Επιστημών: 1904-2004, 100 χρόνια προσφοράς στις Θετικές Επιστήμες. (2005). Διαθέσιμο σε: http://kapodistriako.uoa.gr/stories/067_th_01/index.php?m=2 (Ανακτήθηκε 23 Ιανουαρίου, 2008).

Τμήμα Βιολογίας. Διαθέσιμο σε: <http://www.biol.uoa.gr/gr/history.html> (Ανακτήθηκε 20 Ιανουαρίου 2009).

Τμήμα Γεωλογίας και Γεωπεριβάλλοντος. Διαθέσιμο σε: <http://www.geol.uoa.gr/gr/index.htm> (Ανακτήθηκε 15 Ιανουαρίου, 2009)

Τμήμα Πληροφορικής και Τηλεπικοινωνιών. Διαθέσιμο σε: <http://www.di.uoa.gr/gr/info.php> (Ανακτήθηκε 15 Ιανουαρίου, 2009)

Τσούνη, Λ. (1997) *Σχεδιασμός και μελέτη πανεπιστημιακών βιβλιοθηκών*. Πρακτικά συνεδρίου από το 6^ο Πανελλήνιο Συνέδριο Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών, Νοέμβρης 05-07, 1997 Αθήνα, Ελλάδα. Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών.

Φωτίου, Θ. (2008). *Οι Βιβλιοθήκες στην Ελλάδα τον 21ο αιώνα*. Πρακτικά συνεδρίου από 5ο Διεθνές Συνέδριο 2008: Σχεδιάζοντας τις Βιβλιοθήκες του Μέλλοντος που διεξήχθη σε Αθήνα. Φορέας διεξαγωγής Οργανωτική Επιτροπή Ενίσχυσης Βιβλιοθηκών. [χ.τ.]: [χ.ε.].

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Hannelore, R. (1997). *Creative Financing of Academic Libraries in the Next Century*. Πρακτικά συνεδρίου από 63ο IFLA General Conference Programme and Proceedings που διεξήχθη σε Copenhagen. Φορέας διεξαγωγής IFLA. . [χ.τ.]: [χ.ε.].

Kies, Cosette. *Marketing and public relations for libraries*. Metuches, N.J.: Scarecrow Press, 1987.

Koren, M. (2008). *Δημιουργώντας Δημόσιους Παραδείσους στην Ευρώπη*. Πρακτικά συνεδρίου από 5ο Διεθνές Συνέδριο 2008: Σχεδιάζοντας τις Βιβλιοθήκες του Μέλλοντος που διεξήχθη σε Αθήνα. Φορέας διεξαγωγής Οργανωτική Επιτροπή Ενίσχυσης Βιβλιοθηκών. [χ.τ.]: [χ.ε.].

Αντωνίου, Δ. (2006) *Οι βιβλιοθήκες του Πανεπιστημίου Αθηνών: ανασυγκροτούνται και εκσυγχρονίζονται οι βιβλιοθήκες*. Καποδιστριακό, Αθήνα. Διαθέσιμο σε: http://kapodistriako.uoa.gr/stories/096_th_01/index.php?m=2 (Ανακτήθηκε 24 Μαρτίου 2008).

Βουδουρης, Κ. (1997) *Εκσυγχρονισμός Βιβλιοθηκών Πανεπιστημίου Αθηνών* Πρακτικά συνεδρίου από 6ο Πανελλήνιο Συνέδριο Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών που διεξήχθη σε Αθήνα. Φορέας διαξαγωγής Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών. [χ.τ.]: [χ.ε.].

Εθνικο Και Καποδιστριακο Πανεπιστημιο Αθηνων Σχολη Θετικων Επιστημων Κοσμητεια. Διαθέσιμο σε: <http://deansos.uoa.gr/gr/praktika/12-11-2007.html> (Ανακτήθηκε 12 Φεβρουαρίου, 2007)

Κουρουπέτρογλου, Γ. ([χ.χ.]). *Εύτεχνος*. Διαθέσιμο σε: http://e-bility.gr/eutexnos/Files/Resources/Users%20Needs_files/frame.htm (Ανακτήθηκε 12 Ιανουαρίου, 2009).

Πιπερόπουλος, Γ. (2006). *Επικοινωνώ άρα υπάρχω*. Θεσσαλονίκη: Πιπερόπουλος.

Τοράκη, Κ. (2001) *Η διαχείριση φυσικού και εικονικού χώρου σε ένα δικτυωμένο σύστημα βιβλιοθηκών: Η εμπειρία του ΤΕΕ*. Πρακτικά συνεδρίου από 6^ο Πανελλήνιο Συνέδριο Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών που διεξήχθη σε Αθήνα. Φορέας διαξαγωγής Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών. [χ.τ.]: [χ.ε.].